

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра обліку і аудиту**

«До захисту в ЕК»
Директор інституту
_____ Олег Шеремет
(підпис) (прізвище та ініціали)
« ____ » _____ 20__ р.

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри
_____ Володимир Осмятченко
(підпис) (прізвище та ініціали)
« ____ » _____ 20__ р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Облік і аудит

на тему: Облікове, інформаційне та контрольне забезпечення процесів формування і використання власного капіталу

Виконав: здобувач 2 курсу, групи ЗБО-2М

Стеценко Юлія Іванівна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Керівник Осадча Ганна Григорівна
(прізвище, ім'я та по батькові повністю) (підпис)

Консультанти _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

(прізвище та ініціали) (підпис)

(прізвище та ініціали) (підпис)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній роботі немає запозичень із праць інших авторів без відповідних посилань.

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2023 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра обліку і аудиту

Освітній ступінь магістр

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

(код і назва)

Освітньо-професійна програма Облік і аудит

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і аудиту

Володимир Осмятченко

“01 ” Жовтня 2022 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Стеценко Юлія Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Облікове, інформаційне та контрольне забезпечення процесів формування і використання власного капіталу

керівник роботи Осадча Ганна Григорівна, канд. екон. наук, доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “29” вересня 2022 року №575-КС

2. Строк подання здобувачем роботи «01» лютого 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи діючі нормативно-правові документи з обліку, аналізу і аудиту власного капіталу; дані фінансової, податкової і статистичної звітності, облікові дані досліджуваного підприємства (первинні документи, облікові реєстри синтетичного і аналітичного обліку) ПрАТ «ДАТАГРУП» за 2020-2021 роки

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Теоретико-методологічні основи обліку формування і використання власного капіталу підприємства. Аналіз виробничо-господарської діяльності ПрАТ «ДАТАГРУП», організація та методика проведення економічного аналізу формування і використання власного капіталу підприємства. Теоретико-методологічні основи аудиту формування і використання власного капіталу підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу: структура власного капіталу за джерелами його формування, рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку, підходи до визначення власного капіталу] рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту формування та використання власного капіталу підприємства, загальна структура власного капіталу, складові власного капіталу за міжнародними стандартами

Анотація

Юлія Стеценко

Облікове, інформаційне та контрольне забезпечення процесів формування і використання власного капіталу

Предметом дослідження роботи є обліково-аналітичне забезпечення обліку, аналізу та аудиту формування та використання власного капіталу в сучасних умовах господарювання і розвитку.

Об'єктом дослідження власний капітал ПрАТ «ДАТАГРУП», код ЄДРПОУ 31720260, що знаходиться за адресою (місцезнаходження юридичної особи): місто Київ, вул. Бродських Сім'ї, буд. 31-33, 03057, Україна.

За результатами проведеного дослідження за темою магістерської дипломної роботи проведено: дослідження економічної сутності процесу формування і використання власного капіталу; розглянуто нормативно-правове регулювання ведення обліку, аналізу і аудиту формування та використання власного капіталу; розглянуто особливості організації і методики ведення обліку, формування фінансових результатів; досліджено склад фінансової звітності; проведено аналіз власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП» за 2020-2021 рр.; досліджено характеристику і особливості організації ведення обліку на ПрАТ «ДАТАГРУП»; представлено технічно-економічну характеристику ПрАТ «ДАТАГРУП» за 2020-2021 рр.; представлено теоретико-методичні і практичні основи проведення аналізу власного капіталу на основі даних ПрАТ «ДАТАГРУП» за 2020-2021 рр.; розглянуто теоретичні-методичні аспекти аудиту формування і використання власного капіталу; досліджено організацію та особливості проведення аудиту на ПрАТ «ДАТАГРУП» з формування і використання власного капіталу; представлено аудиторський звіт і аудиторський висновок про господарську діяльність ПрАТ «ДАТАГРУП»; наведено основні шляхи удосконалення обліково-аналітичних аспектів з формування і використання власного капіталу; наведені висновки і пропозиції обліку, аналізу, аудиту формування і використання власного капіталу.

Рік виконання кваліфікаційної дипломної роботи магістра - 2022. Рік захисту роботи - 2023.

Ключові слова: власний капітал, облік, аудит, аналіз, фінансова звітність, аудиторський звіт, аудиторський висновок.

Кваліфікаційна дипломна робота магістра складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку джерел використаної літератури, додатків.

Робота містить 131 сторінок, 19 таблиць, 20 рисунків, список літератури складено з 29 найменувань, додатків.

Annotation

Yulia Stetsenko

Accounting, information and control provision of processes of formation and use of own capital

The subject of the research work is the accounting and analytical provision of accounting, analysis and audit of the formation and use of own capital in modern conditions of management and development.

The object of the study is the equity capital of PJSC "DATAGRUP", EDRPOU code 31720260, which is located at the address (location of the legal entity): city of Kyiv, str. Brodsky Family, bldg. 31-33, 03057, Ukraine.

According to the results of the research conducted on the subject of the master's thesis: the study of the economic essence of the process of formation and use of own capital; the regulatory and legal regulation of accounting, analysis and audit of the formation and use of own capital is considered; the peculiarities of the organization and methods of accounting, formation of financial results are considered; the composition of financial statements was investigated; an analysis of the equity capital of PJSC "DATAGRUP" for 2020-2021 was carried out; the characteristics and peculiarities of the accounting organization at DATAGRUP PJSC were investigated; the technical and economic characteristics of PJSC "DATAGRUP" for 2020-2021 are presented; the theoretical-methodical and practical foundations of equity analysis based on the data of PrJSC "DATAGRUP" for 2020-2021 are presented; theoretical and methodological aspects of the audit of the formation and use of own capital are considered; the organization and specifics of conducting an audit on PJSC "DATAGRUP" on the formation and use of equity capital were investigated; presented the auditor's report and auditor's opinion on the economic activity of PJSC "DATAGRUP"; the main ways of improving the accounting and analytical aspects of the formation and use of own capital are given; the conclusions and proposals of accounting, analysis, audit of the formation and use of own capital are given.

The year of completion of the qualifying master's thesis is 2022. The year of defense of the work is 2023.

Keywords: equity, accounting, audit, analysis, financial reporting, audit report, audit opinion.

The master's qualification thesis consists of an introduction, three sections, conclusions and proposals, a list of sources of used literature, appendices.

The work contains 131 pages, 19 tables, 20 figures, the bibliography consists of 29 names, appendices.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	10
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	13
1.1. Наукові дослідження економічної сутності формування і використання власного капіталу підприємства.....	13
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту формування і використання власного капіталу.....	22
1.3. Організація та методика обліку власного капіталу ПрАТ «ДАТАРУП»	29
1.4. Сучасні інформаційні технології обліку власного капіталу.....	44
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «ДАТАГРУП», ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	50
2.1. Організаційно-економічна характеристика та організація обліку на ПрАТ «ДАТАРУП».....	70
2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності ПрАТ «ДАТАРУП».....	70
2.3. Методологічні та практичні основи аналізу формування і використання власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП».....	74
РОЗДІЛ III. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	74
3.1. Теоретичні аспекти аудиту формування і використання власного капіталу.....	74

3.2. Організація проведення аудиту власного капіталу на ПрАТ «ДАТАГРУП».....	86
3.3. Шляхи удосконалення обліково-аналітичних і контрольних процедур процесу виробництва продукції.....	95
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	109
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Проблема правельного відображення власного капіталу в обліку відповідно потенціалу підприємств є важливою з наукового і практичного погляду та потребує додаткового дослідження.

Окрім того, на сучасних підприємствах в основному не приділяють уваги достатньої уваги забезпеченню точності відображення в обліку реальної вартості власного капіталу, що є стереотипом, що успадкований від адміністративно-командної економіки, коли навіть визначення „капітал” не вживалось, а його аналог „Статутний фонд” вважався лише абстракцією, позбавленою практичного змісту.

В ринкових же умовах ігнорування необхідності відображення реальної суми власного капіталу нерідко призводить до рейдерського захоплення підприємств, акції яких скуповуються практично за демпінговими цінами, оскільки вони випущені, виходячи із суми власного капіталу підприємств ще при їх розпаюванні десять років тому, не дивлячись на те, що навіть внаслідок інфляції номінальна вартість власного капіталу „відстала” за цей період щонайменше наполовину.

Реальний власний капітал сучасного підприємства постійно змінюється, що зумовлено специфічними особливостями відображення в обліку. І хоч поки що із-за недоліків методології фінансового і податкового обліку вартість ресурсів у складі власного капіталу не відображається, зрозуміло, що внаслідок цього реальні зміни власного капіталу на будь-якому підприємстві ігнорувати не можна.

Дослідженням питань організації обліку власного капіталу та формування методичних підходів займалися вітчизняні вчені-економісти, а саме Гордеєва-Герасимова Л., Яромич Л., Бутинець Ф., Дорош Н., Мельник Т., Ткаченко Н., праці яких присвячені теоретичним основам власного капіталу, вивченням операцій з власним капіталом, удосконалення виконання процедур, пов'язаних з власним капіталом. Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на вищезазначені дослідження, залишається ряд невирішених питань та завдань щодо формування методичних підходів та організації процесу обліку, аналізу та аудиту власного капіталу підприємства.

Отже, завданням, яке вирішується при написанні роботи є обґрунтування методики бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту власного капіталу, яка б відповідала його реальній трансформації на сучасних підприємствах.

Мета та завдання наукового дослідження. Метою написання роботи є вивчення нормативно-законодавчої бази України; узагальнення науково-практичних, теоретико-методологічних та фахових компетентностей в частині організації фінансового і податкового обліку, економічного аналізу і аудиту власного капіталу.

Для досягнення мети написання наукової роботи сформовані наступні завдання:

- дослідити історію та виробничо-господарську діяльність ПрАТ «ДАТАГРУП»;
- ознайомитись зі структурою відділу бухгалтерії і формою організації обліку на ПрАТ «ДАТАГРУП»;
- розглянути облікову і податкову політику ПрАТ «ДАТАГРУП»;
- вивчити основні питання обліку власного капіталу на ПрАТ «ДАТАГРУП»;
- розглянути особливості відображення інформації про власний капітал в фінансовій звітності та облікових регістрах ПрАТ «ДАТАГРУП»;
- дослідити особливості організації обліково-аналітичної роботи ПрАТ «ДАТАГРУП»;
- провести аналіз виробничо-господарської діяльності ПрАТ «ДАТАГРУП» за 2020-2021 роки;
- провести економічний аналіз формування та використання власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП»;
- розглянути теоретичні основи проведення аудиту формування та використання власного капіталу;
- сформулювати висновки та рокувати пропозиції щодо можливості підвищення ефективності формування і використання власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП».

Предметом дослідження роботи є обліково-аналітичне забезпечення обліку, аналізу та аудиту формування та використання власного капіталу в сучасних умовах господарювання і розвитку.

Об'єктом дослідження власний капітал ПрАТ «ДАТАГРУП», код ЄДРПОУ 31720260, що знаходиться за адресою (місцезнаходження юридичної особи): місто Київ, вул. Бродських Сім'ї, буд. 31-33, 03057, Україна.

Зареєстрований капітал ПрАТ «ДАТАГРУП» становить 210 709 275,00 грн.

ПрАТ «ДАТАГРУП» є всеукраїнським оператором зв'язку для бізнесу і дому, провідною компанією на ринку телекомунікаційних послуг, яка працює в сегментах передачі даних, доступу до інтернету, телефонії, телебачення, відеоконференцій, відеоспостереження, супутникового зв'язку, хмарних рішень.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною базою дослідження в роботі є діалектичний та індуктивний метод пізнання, відповідно до якого вивчається економічна суть та стан власного капіталу, актуальна та чинна законодавчо-нормативна база, методика обліку формування і використання власного капіталу досліджуваного підприємства.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-законодавчі акти, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених економістів з питань обліку, аналізу і аудиту формування і використання власного капіталу, матеріали періодичних видань і наукових конференцій, офіційні статистичні збірники, дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності ПрАТ «ДАТАГРУП».

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Наукові дослідження економічної сутності формування і використання власного капіталу підприємства

Через незначний період ринкових перетворень в Україні теоретичні, методологічні та методичні аспекти проблеми формування, використання та обліку власного капіталу потребують подальшого дослідження. Водночас практика господарювання об'єктивно потребує покращення фінансування підприємницьких структур, а відтак розробки наукових рекомендацій з формування капіталу, що є основою вибору теми дослідження і визначає її актуальність на сучасному етапі.

Вагомий внесок у дослідження капіталу підприємств зробили сучасні вчені-економісти, як Ю.В. Алексерова, І.О. Бланк, С.Ф. Голов, В.О. Дмитрук, С.О. Домбровська, Я.В. Дробот, Р. Квасницька, Р.А. Слав'юк, В.В. Сопко, Т.М. Сторожук, Н.М. Ткаченко, Р.А. Чемчикаренко, О.Д. Щербань, та ін.

Науковці уточнювали тлумачення сутності капіталу підприємства, обґрунтовували низку рекомендацій щодо його оцінки та ефективності використання, особливості формування, структури та бухгалтерський облік. Водночас окремі питання обліку капіталу підприємства, зокрема щодо обґрунтування та практичного застосування методичних підходів до формування оптимальної структури капіталу потребують додаткових розвідок.

Метою дослідження методичних підходів та організації обліку власного капіталу підприємства, визначення основних процедур та пошук напрямів удосконалення процесу організації та обліку власного капіталу підприємств; напрямів впровадження та застосування екологічної політики на підприємстві; необхідності формування в системі обліку інформації щодо екологічної діяльності з метою управління в умовах сталого розвитку.

Сучасні економічні відносини та розвиток підприємств різних форм власності, вихід на міжнародні ринки, подолання кризових ситуацій поступово змінює умови функціонування суб'єктів господарської діяльності. У сучасному

суспільстві представники західної економічної науки трактують капітал, як «блага довготривалого використання, що створені людиною для виробництва інших товарів і послуг».

Проаналізувавши запропоновані терміни, можна зробити висновок, що майже всі економісти визначають капітал як певну нерухому власність, здатну створювати нові блага та приносити дохід її власнику. У таблиці 1.1 подано характеристику визначень капіталу, що використовуються в сучасних літературних джерелах.

Отже, минулі та сучасні дослідники підходили до визначення цієї категорії з різних боків. Один набір визначає фіксовані фінансові аспекти, а інший – фіксовані фізичні. Природа власного капіталу з часом змінилася, але не дуже. Представники економічної думки вкладали зміст і сутність поняття «власний капітал» відповідно до рівня розвитку суспільства. Власний капітал розуміється як створення додаткової вартості, весь накопичений запас засобів, що використовуються у виробництві матеріальних благ, і реалізація тих переваг, які зазвичай вважаються частиною доходу, означає, включаючи гроші та майно, які комерційні або промислові підприємства відкриті для Росії, ресурси і товари, вироблені і розподілені в країні для задоволення потреб суспільства, як сума вартості, вкладеної в підприємства для отримання прибутку і багатьох інших цілей.

Таблиця 1.1

Економічна суть капіталу підприємства на думку науковців

№ п/п	Автор джерело	Визначення поняття
1	Біла О.Г. [1]	Капітал підприємства – сукупні грошові ресурси, що використовуються на підприємстві, авансований у господарську діяльність капітал, власний, позичений і залучений у сукупності
2	Бідник О.І. [2]	Капітал визначається як власність, що належить фізичним або юридичним особам у даний момент і чітко відокремлена від доходу, отриманого від цієї власності протягом певного періоду.
3	Бланк І.А. [3]	Капітал – загальна вартість засобів у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів.
4	Опарін В.М. [4]	Капітал – це сума коштів, спрямованих в основні засоби та обороти к ошти підприємства

Загалом, капітал - (від лат. *capitalis* – головний) – це авансована самозростаюча вартість; вкладення, що дають можливість отримати дохід [25].

При дослідженні управління капіталом однією з найбільш важливих концепцій є теорія його структури, яка визначає не тільки фінансову, операційну та інвестиційну діяльність підприємства, а й є основою вибору стратегічних напрямів фінансового розвитку підприємства. Адже це обумовлено використанням капіталу для формування оборотних та необоротних активів, з одного боку, та створення фондів грошових коштів для фінансування виробничої сфери.

Дослідження економічного змісту і сутності капіталу здійснюється науковцями (рис. 1.1), представниками різних економічних шкіл протягом багатьох років, тобто термін «капітал» є одним з основних та фундаментальних в економічній науці. Однак, незважаючи на спільну основу, в сучасних умовах багато вчених по-різному підходять до визначення поняття «капітал».

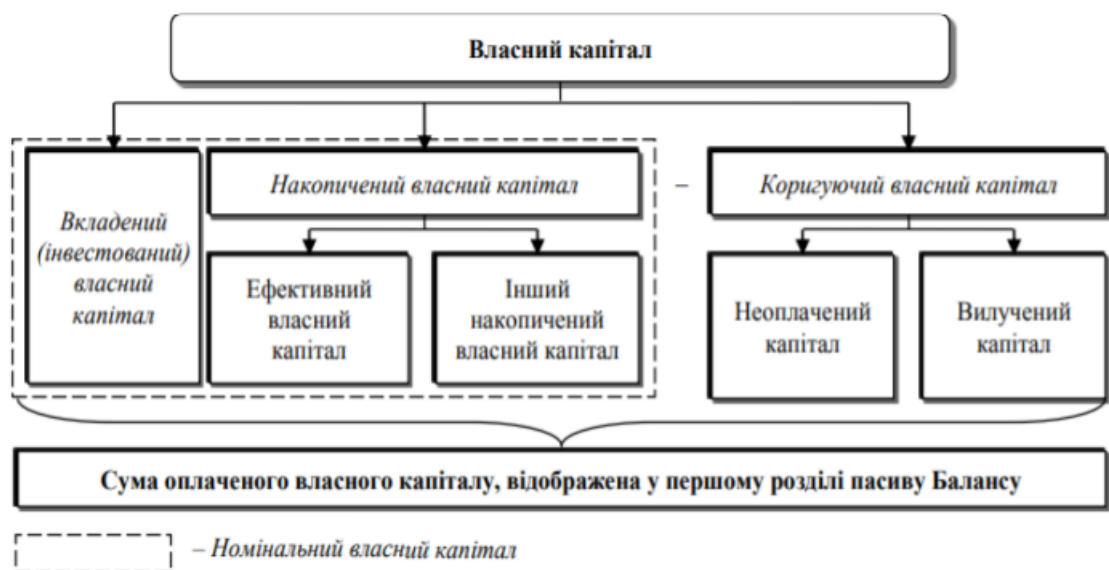

Рис. 1.1. Структура власного капіталу за джерелами його формування [25]

Основною класифікаційною ознакою є поділ за джерелами формування, згідно якої капітал поділяється власний та залучений.

Власний капітал підприємства – є частиною в активах господарюючого суб'єкта, яка залишається після того як вираховують його зобов'язань. Власний капітал може мати складну структуру, що залежить від правової та організаційної форми господарюючого суб'єкта. Залучений (позичковий) капітал – є частиною вартості майна підприємства, яке придбали за рахунок зобов'язань, які потрібно повернути інвесторам, постачальникам, банкам: коштами інші цінностями, що будуть еквівалентні до вартості майна.

Існує ряд суб'єктивних та об'єктивних чинників, які впливають на формування оптимальної фінансової структури капіталу і можуть забезпечити умови для максимально ефективного використання його. З урахуванням таких чинників, управління фінансовою структурою підприємства зводиться до двох головних завдань:

- господарювання співвідношень позикових та власних коштів;
- залучення для суб'єкта господарювання необхідних встановлення оптимальних для суб'єкта – обсягів та видів фінансових ресурсів для досягнення позитивних розрахункових показників його структури.

Визначення «оптимізація» використовується в таких значеннях та може включати в себе:

- процес визначення значень економічних показників, при яких досягається оптимальний варіант, тобто найкращий стан системи;
- процес приведення системи в найкращий стан.

Існують різні принципи оптимізації структури капіталу, як:

- принцип максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності;
- принцип мінімізації його вартості (метод середньозваженої вартості капіталу);
- принцип мінімізації фінансових ризиків та їх рівня [12].

Пошук раціональної структури капіталу за принципом мінімізації фінансових ризиків та їх рівня, буде пов'язане з важливим процесом вибору джерел фінансування. Основні принципи фінансування активів за рахунок капіталу складових активів підприємства (постійна частина оборотних активів, необоротні

активи, змінна частина оборотних активів). Власний капітал суб'єкта господарювання – основне джерело формування прибутку і доходів його власників як у перспективному так і в поточному періоді, його розмір та динаміка змін показує рівень ефективності підприємницької діяльності. В теперішніх умовах нестабільної ринкової економіки та кризових ситуацій на фінансових ринках, чим більше власний капітал у суб'єкта господарювання, тим буде вища надійність і конкурентоспроможність його фінансового стану [12].

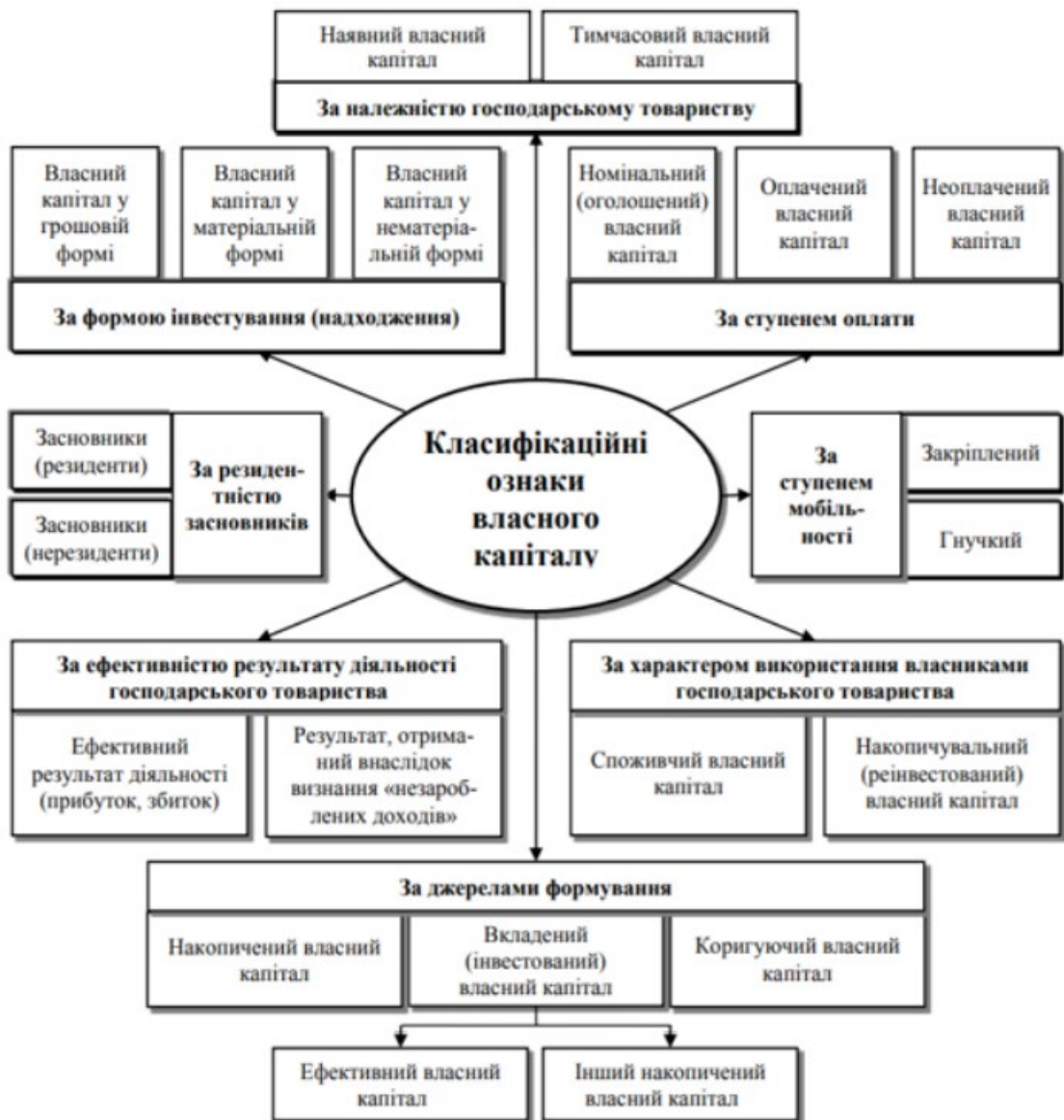

Рис. 1.2. Класифікація власного капіталу товариств з обмеженою відповідальністю [12]

Власний капітал виступає гарантією захищеності прав власників підприємства (рис. 1.2). Виділяють такі три підходи до визначення суті власного капіталу – бухгалтерський, правовий та економічний рисунок 1.3.

Відповідно до економічної методів управління «власний капітал» – є фінансовими ресурсами, які повинні вкладатися в частину активів та бути відображеними в пасиві балансу суб'єкта господарювання. Фінансові ресурси господарюючого суб'єкта – це кошти, що є у його розпорядженні. Вони використовуються на розвиток виробництва, невиробничої сфери, споживання, а також можуть залишатися у резерві. Фінансові ресурси, що використовуються на розвиток виробничо-торгового процесу – це капітал у грошовій формі.

Бухгалтерський підхід матиме об'єктивний характер, де в його основі лежать положення бухгалтерського обліку відповідно до НП(С)БО 1. На величину власного капіталу буде суттєво впливати складові облікової політики суб'єкта господарювання, що стосуються обраних принципів, процедур та методів для визнання та оцінки елементів та статей балансу (активів і зобов'язань). Для кожної складової власного капіталу підприємства планом рахунків у бухгалтерському обліку виділено окремий рахунок, який має назву. Є три головні джерела власного капіталу:

- внески засновників;
- прибуток, що ще нерозподілений;
- суми дооцінки необоротних активів та безкоштовно отримані активи.

З економічної погляду на основі мінливості можна розділити змінні і постійні складові власного капіталу. Перемінна складова власного капіталу змінюється із року в рік і до неї відносять фінансові результати господарської діяльності і резервні капітали. Постійна складова це статутний капітал, який відображається в балансі в постійному розмірі і не змінюється до рішення загальних зборів суб'єкта господарювання про його зменшення чи збільшення. За ступенем прозорості власний капітал потрібно поділити на розрахунковий та номінальний, що відповідає вартості розподілених серед власників майнових часток. Коли до номінального капіталу додаємо, як резервний і додатковий капітали, резерви, які

сформували за рахунок прибутку і фінансовий результат за звітний період, то повинні отримаємо розрахунковий власний капітал [29].

Рис. 1.3. Підходи до визначення власного капіталу [національні стандарти бухгалтерського обліку]

Відповідно чинного Національного стандарту (положення) бухгалтерського обліку «Загальні вимоги до фінансової звітності», поділяємо власний капітал на [12]:

- пайовий (зареєстрований) капітал;
- додатковий капітал;
- капітал у дооцінках;
- нерозподілений прибуток (непокритий збиток);
- резервний капітал;
- вилучений капітал;
- неоплачений капітал.

Проаналізувавши головний підходи до основної класифікації власного капіталу, пропонуємо узагальнену класифікацію його складових серед яких варто виділити (рис. 1.4):

- 1) зареєстрований капітал, що включає:

- пайовий капітал;
 - статутний капітал;
 - вилучений капітал (корегує);
 - неоплачений капітал (корегує);
- 2) накопичений капітал, що включає:
- отриманий додатково капітал:
 - капітал, сформований за рахунок безоплатно одержаних активів;
 - додатково вкладений капітал засновниками;
 - капітал, який був сформований за рахунок переоцінок активів;
 - реінвестований капітал:
 - резервний капітал;
 - нерозподілений прибуток (непокриті збитки).

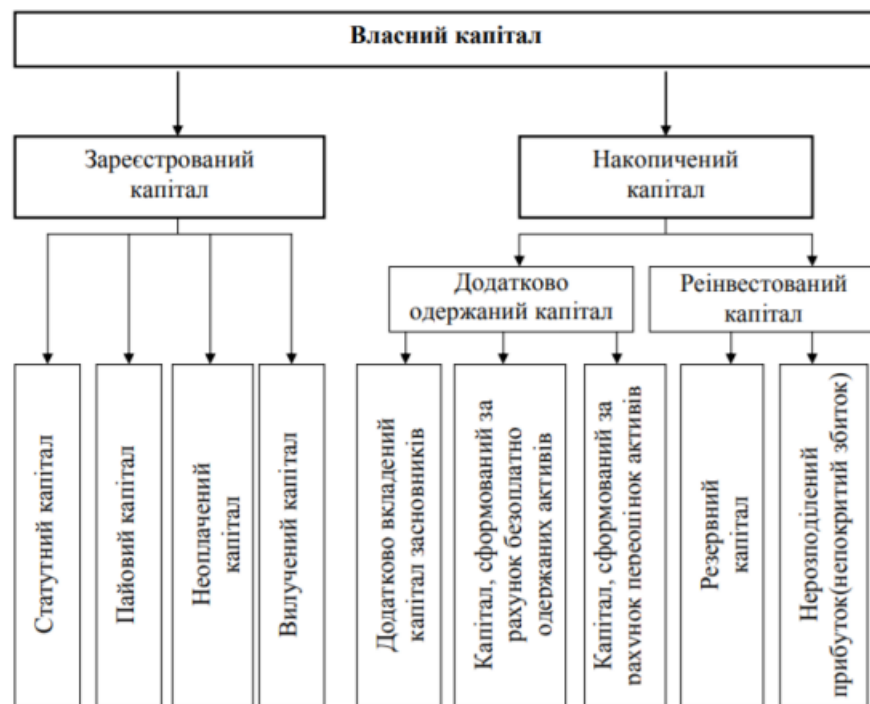

Рис. 1.4. Загальна структура власного капіталу [29]

На рисунку 1.5 наведено складові власного капіталу за міжнародними стандартами.

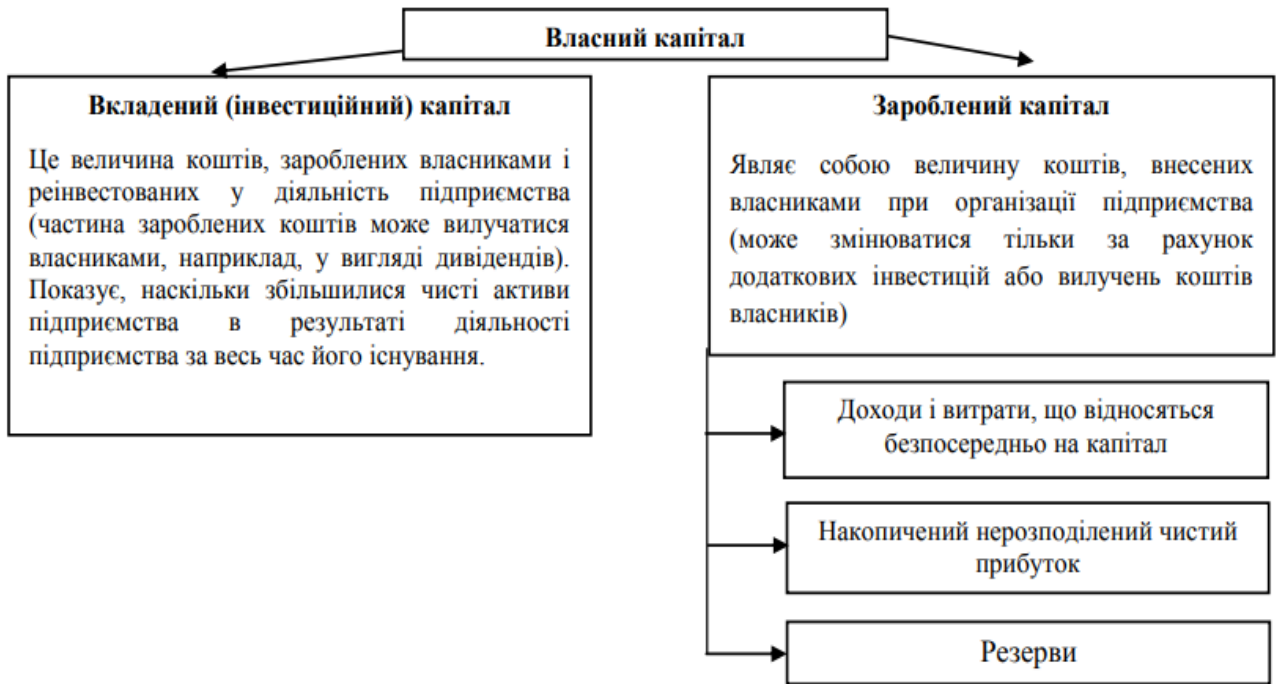

Рис. 1.5. Складові власного капіталу за міжнародними стандартами

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [8], власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов’язань.

Метою бухгалтерського обліку власного капіталу є отримання правдивої та неупередженої інформації про власний капітал, що необхідна для внутрішніх та зовнішніх (інвесторів, кредиторів) користувачів з метою прийняття відповідних управлінських рішень.

Облік власного капіталу має виключну важливість, бо саме облікові дані є інформаційним забезпеченням оцінювання зовнішніми контрагентами кредитоспроможності підприємства та міри його інвестиційної привабливості. Окрім того, якісний облік власного капіталу відіграє суттєву роль у стосунках між власниками підприємства, оскільки прибуток зазвичай розподіляється пропорційно частці у статутному капіталі кожного з власників чи засновників підприємства.

1.2. **Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту формування і використання власного капіталу**

В нормативно-правовій базі України існують певні суперечності щодо понять, пов'язаних із власним капіталом та його обліку, аналізу і аудиту. Це не дає можливого розвитку методологічних та методичних підходів до розробки методик та складання чітких планів аудиторських процедур, що стосуються власного капіталу. Тому важливим питанням у напрямку виконання державою контролюючої та регулюючої функції регулювання обліку та аудиту власного капіталу підприємств є вдосконалення їх нормативноправової бази, як у сфері обліково-аналітичного забезпечення так і в сфері аудиту. В цілому, нормативне регулювання бухгалтерського обліку власного капіталу поділяється на декілька рівнів (рис. 1.6).

За даними рисунку 1.6 видно, що держава регулює лише окремі аспекти обліку власного капіталу, залишаючи при цьому широкий спектр варіативності, що надає можливість власникам обирати оптимальний альтернативний варіант, враховуючи специфіку діяльності суб'єкта господарювання, обумовлену, насамперед, особливістю організаційно-правової форми господарювання. Міжнародний рівень визначає та надає загальні принципи, засади та рекомендації, щодо облікового відображення власного капіталу на світовому рівні.

Відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності до складових власного капіталу належать:

- капітал, вкладений акціонерами;
- додатковий капітал, отриманий понад номінал акцій або емісійний дохід;
- додатковий капітал від переоцінки;
- накопичений нерозподілений чистий прибуток;
- резерви;
- резерви, що є частиною розподіленого чистого прибутку;
- резерви, що є коригуваннями на підтримку капіталу;
- деякі курсові різниці.

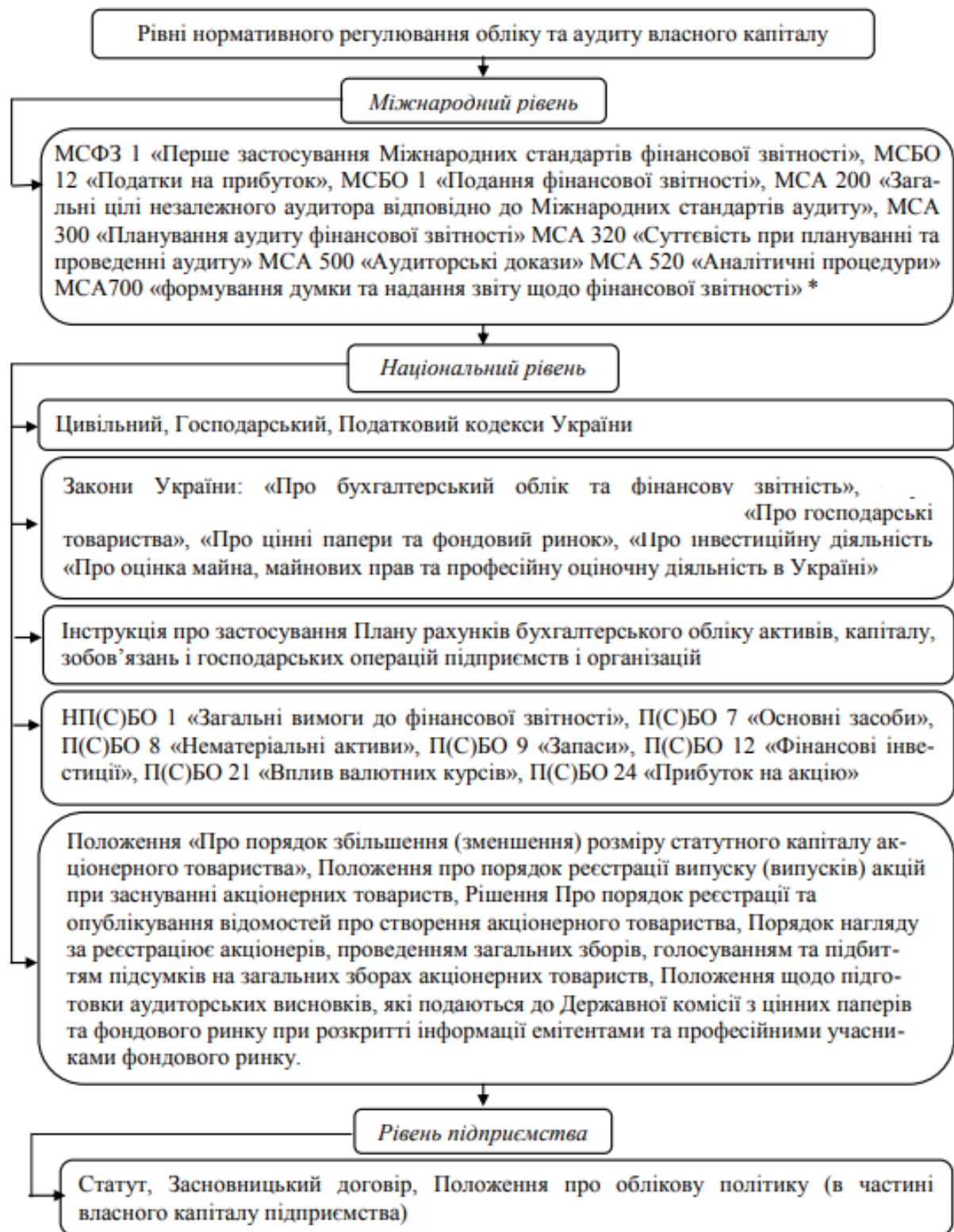

Рис. 1.6. Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту формування та використання власного капіталу підприємства

Національний рівень регулює закони та правила, сформульовані країною в нормативних документах (країна встановлює альтернативний перелік або чітко обумовлює певні питання обліку).

Основними законодавчими актами є: статuti та закони України, П(С)БО, директиви, постанови та рішення та листи ДПС. Облікова політика та положення установчого документа визначаються на рівні фірми, що встановлює альтернативи, які фірма самостійно обирає відповідно до власних інтересів в обліку власного капіталу.

Розглянемо основні нормативні документи, що регламентують облік та аудит власного капіталу. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436 IV визначає основні засади підприємницької діяльності України та регулює комерційні відносини (операції з утворення, зміни та використання акцій), що виникають між суб'єктами підприємницької діяльності під час організації комерційної діяльності з приводу бізнес, що є результатом діяльності). Він також визначає умови та порядок випуску та придбання цінних паперів суб'єктами господарювання. Окремим розділом регулюються умови здійснення підприємницької діяльності та порядок державної реєстрації. Крім того, Господарським кодексом України (ст. 86) визначено, що вкладами учасників можуть бути будівлі, споруди, обладнання та інші матеріальні цінності, цінні папери, права користування землею, водою та іншими природними ресурсами, будівлями, спорудами та інші майнові права, а також майнові права, а також майнові права. Гроші (в тому числі іноземна валюта). Відповідно до Кодексу (ст. 86, п. 3) забороняється використовувати для формування статутних фондів товариства бюджетні кошти, кошти, отримані в кредит та під заставу.

Цивільний кодекс України від 19.06.2003 р. № 980-IV регулює відносини, що виникають під час діяльності суб'єктів господарювання (господарські зобов'язання та боргові питання, що виникають під час зб господарювання), визначає поняття та види господарських товариств, а також склад їх майна [2].

Податковий закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI визначає корпоративні права - права фізичних осіб, частка яких визначена у статутному

капіталі господарської організації, що включає право на участь в управлінні господарською організацією, набуте законним шляхом. організацією під час ліквідації організації певну частку прибутку та майна, а також інші повноваження, передбачені законами та статутними актами [3].

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», прийнятий Верховною Радою України від 16.07.1999 № 996-XIV є найголовнішим нормативним документом на який опирається кожний бухгалтер. Цей Закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні визначає власний капітал як частину в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань [6].

17.06.2022 р. набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність" щодо забезпечення аудиторської діяльності на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки» від 31.05.2022 р. № 2285-IX.

Відповідно до внесених змін ст. 22 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258-VIII (далі – Закон 2258) доповнено ч. ч. 12–13 не підлягають включенню до Реєстру аудитори, а також підлягають виключенню з нього аудитори, включені до Реєстру, якщо такі аудитори відповідають хоча б одному з таких критеріїв:

- 1) є громадянами країни, що здійснює збройну агресію проти України;
- 2) перебувають в публічних реєстрах аудиторів та/або є членами професійних організацій аудиторів та/або бухгалтерів країни, що здійснює збройну агресію проти України;
- 3) здійснюють аудиторську діяльність у складі аудиторських фірм, зареєстрованих на території країни, що здійснює збройну агресію проти України, засновниками (учасниками, акціонерами) та/або кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) (яких є громадяни країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або СГ, зареєстровані на території країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або які прямо чи опосередковано володіють

частками в статутному капіталі та/або правом голосу в таких аудиторських фірмах незалежно від формального володіння чи входження до їх органів управління.

Виключення таких аудиторів з Реєстру здійснюється за рішенням Ради нагляду, прийнятим за поданням АПУ або Інспекції.

Не підлягають включенню до Реєстру суб'єкти аудиторської діяльності, а також підлягають виключенню з нього суб'єкти аудиторської діяльності, включені до Реєстру, якщо такі суб'єкти аудиторської діяльності відповідають хоча б одному з таких критеріїв (ч. 13 ст. 22 Закону № 2258):

1) мають у складі засновників (учасників, акціонерів) громадян країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або суб'єктів аудиторської діяльності, КБВ яких є громадяни країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або суб'єктів господарювання, зареєстрованих на території країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або осіб, які перебувають в публічних реєстрах аудиторів та/або є членами професійних організацій аудиторів та/або бухгалтерів країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або у яких країні, що здійснює збройну агресію проти України, прямо або опосередковано належить частка в статутному капіталі;

2) є учасниками аудиторської мережі, зареєстрованої на території країни, що здійснює збройну агресію проти України, якщо така аудиторська мережа не повідомила у письмовій формі Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю про початок процесу втрати статусу учасника відповідної аудиторської мережі аудиторською фірмою, що зареєстрована на території країни, що здійснює збройну агресію проти України, та не завершила цей процес до 31 грудня 2022 р.

Отже, зменшується **фінансове навантаження на аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності** шляхом встановлення можливості тимчасово не сплачувати внески у відсотках від суми договорів з обов'язкового аудиту на користь ОСНАД та АПУ, зменшується фіксований платіж на користь ОСНАД (1 МЗП) та на користь АПУ (0,1 МЗП), а також звільняються суб'єкти аудиторської діяльності від сплати членських внесків до АПУ.

В Законі України «Про акціонерні товариства» від 7.09.2008 року №514- IV визначення власному капіталу надається у наступному вигляді. Власний капітал (вартість чистих активів) товариства – різниця між сукупною вартістю активів товариства та вартістю його зобов'язань перед іншими особами. Якщо після закінчення другого та кожного наступного фінансового року вартість чистих активів акціонерного товариства виявиться меншою, ніж розмір зареєстрованого капіталу, товариство зобов'язане оголосити про зменшення свого зареєстрованого капіталу та зареєструвати відповідні зміни до статуту в установленому законом порядку.

Порядок здійснення інвестицій до капіталу підприємства регулюється Законом України «Про інвестиційну діяльність» від 08.09.1991 №1560 – XII. Даний закон визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України. Спрямований на забезпечення рівного захисту прав, інтересів та майно суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування народного господарства України.

Починаючи з 1 січня 2000 року, бухгалтерські, аудиторські стандарти і практики в Україні почали змінюватися у напрямку переходу до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО) Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) Міжнародних стандартів аудиту (МСА). В переліку міжнародних стандартів відсутній стандарт, що регламентує порядок обліку власного капіталу. Хоча в міжнародних стандартах можна знайти: визначення власного капіталу (Концептуальні основи), вимоги до розкриття інформації у звітності (МСФЗ № 1), правило класифікації фінансових інструментів, які мають характеристики як капіталу, так і характеристики зобов'язань (МСФЗ № 39), і деякі рекомендації щодо відображення дивідендів (МСФЗ 10), власних викуплених акцій (Інтерпретація № 16) та витрат, пов'язаних з випуском акцій (Інтерпретація № 17).

Джерелами інформації про основні принципи обліку та подання у звітності операцій з власними акціями є «Принципи підготовки і представлення фінансової звітності», МСБО 1 «Подання фінансових звітів», МСБО 32 «Фінансові інструменти: розкриття та подання інформації», МСБО 37 «Забезпечення,

непередбачені зобов'язання та непередбачені активи». В процесі впровадження МСБО та МСФЗ виникало багато питань та незрозумілих моментів для бухгалтерів. Зважаючи на національні особливості та традиції обліку і звітності, які склались впродовж багатьох років, повне застосування міжнародних стандартів було неможливо. Навіть після адаптації міжнародних стандартів виникали запитання та невідповідності. Тому наказом Міністерства фінансів України №73 від 07.02.2013 р. було затверджено Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73, зі змінами і доповненнями.

Норми Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» застосовуються до фінансової звітності й консолідованої фінансової звітності юридичних осіб (крім банків та бюджетних установ), які зобов'язані подавати фінансову звітність згідно із законодавством трактує визначення власного капіталу, як категорії бухгалтерського обліку та фінансової звітності, регулює порядок відображення власного капіталу у фінансовій звітності [8].

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджених наказом Міністерства фінансів України 08 березня 2013 року № 433 у статті «Додатковий капітал» відображають емісійний дохід, вартість безкоштовно отриманих необоротних активів, сума капіталу, який вкладено засновниками понад статутний капітал, накопичені 39 курсові різниці, які відповідно за національними положеннями (стандартами) відображаються у складі власного капіталу.

Таким чином, накопичені курсові різниці, також відображаються у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід). Наказом №627 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» від 27.06.2013 р. було внесено значні зміни до Плану рахунків та Інструкції про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Відповідно до зазначеного наказу було змінено назву та призначення рахунку 40 з

«Статутний капітал» на «Зареєстрований (пайовий) капітал». Цей рахунок використовується для обліку й узагальнення інформації про стан та рух статутного й іншого зареєстрованого капіталу підприємства, його пайового капіталу відповідно до законодавства й установчих документів, а також внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу. Змінено назву та призначення рахунку 41 з «Пайовий капітал» на «Капітал у дооцінках». Зазначений рахунок використовується для обліку та узагальнення інформації про дооцінку (уцінку) необоротних активів і фінансових інструментів, які відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображаються у складі власного капіталу і розкриваються у звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід). Залишок на цьому рахунку зменшується у разі уцінки і вибуття зазначених активів, а також зменшення їх корисності тощо.

Облік власного капіталу на міжнародному рівні регулюється:

- Концептуальною основою складання та подання фінансової звітності;
- Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ);
- Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО).

Відповідно до НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» власний капітал є частиною в активах підприємства, яка залишається після вирахування його зобов'язань. Це визначення повністю відповідає визначенню, наведеному в Концептуальній основі складання та подання фінансової звітності.

1.3. Організація та методика обліку власного капіталу ПрАТ «ДАТАРУП»

Підставою бухгалтерського обліку господарських операцій з власним капіталом як складовою є основний документ, що підтверджує факти здійснення господарських операцій. Порядок оформлення господарських операцій та вимоги до оформлення документів регулюються Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку та Законом України "Бухгалтерський облік та фінансова звітність". Згідно з цими законодавчими

документами, сутність первинних документів полягає у фіксуванні фактів здійснення господарських операцій і є підставою для їх обліку.

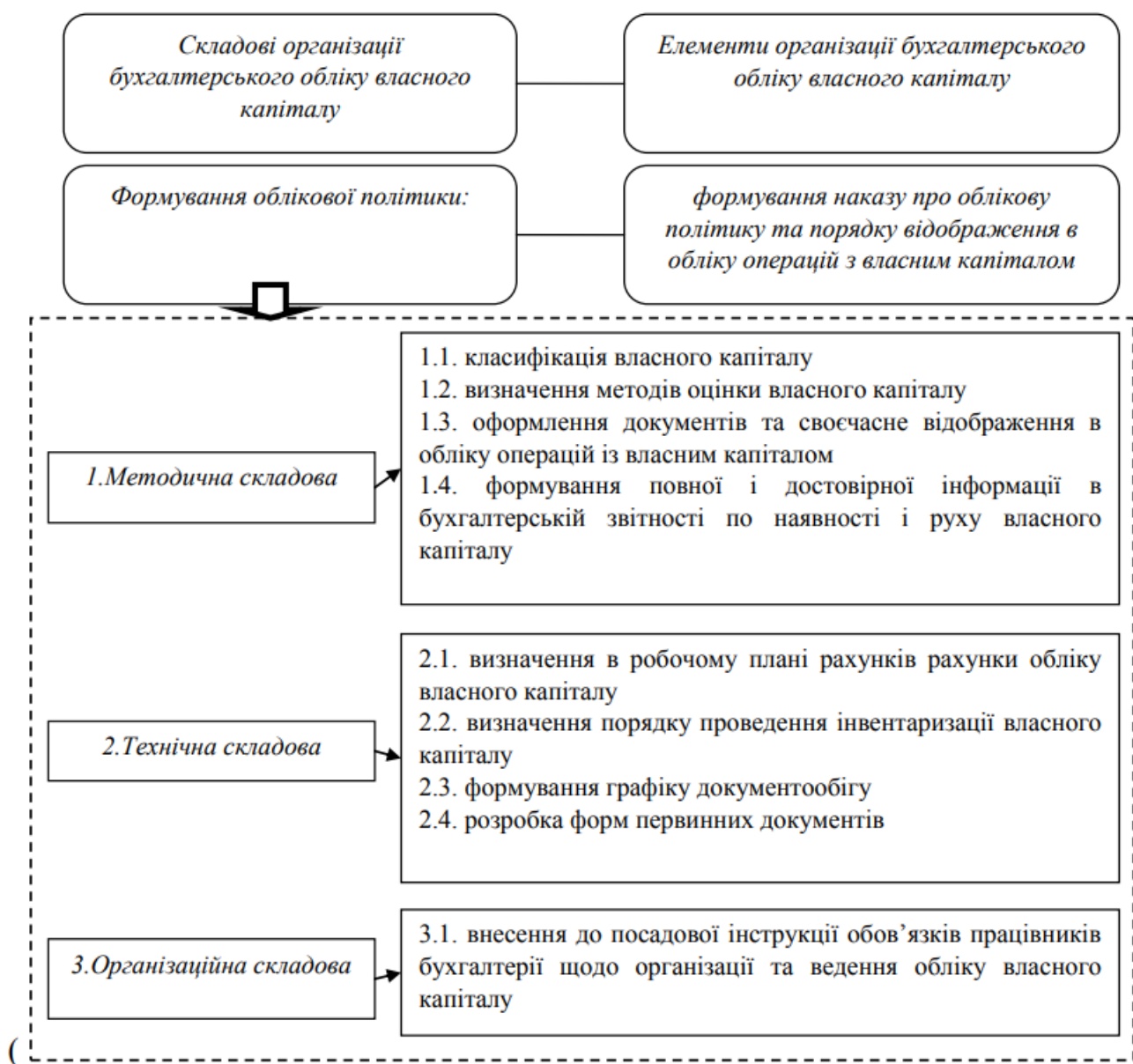

Рис. 1.7. Організація бухгалтерського обліку власного капіталу

Важливим в організації бухгалтерського обліку щодо формування і використання власного капіталу ПрАТ «ДАТАРУП» є нормативно затверджена система рахунків бухгалтерського обліку відповідно Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій та Інструкцією про його застосування. Для обліку формування і використання

власного капіталу Планом рахунків затверджені бухгалтерські рахунки, наведені в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Назви рахунків з обліку формування і використання власного капіталу

Рахунок	Назва рахунку
40	Зареєстрований (пайовий) капітал
41	Капітал у дооцінках
42	Додатковий капітал
43	Резервний капітал
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)
45	Вилучений капітал
46	Неоплачений капітал
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів
48	Цільове фінансування і цільові надходження
49	Страхові резерви

Зареєстрований (пайовий) капітал характеризує величину статутного або пайового чи іншого зареєстрованого капіталу відповідно до законодавства і установчих документів, а також внески до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу.

У бухгалтерському обліку його величина відображена на рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал».

Статутний капітал, облік якого ведеться на субрахунку 401 «Статутний капітал» відображає величину зареєстрованого статутного капіталу товариств, держаних і комунальних підприємств.

Пайовий капітал, облік якого ведеться на субрахунку 402 «Пайовий капітал» відображає суми пайових внесків членів споживчого товариства, колективного підприємства, житлово-будівельного кооперативу, кредитної спілки та інших підприємств, що передбачені установчими документами.

Зареєстрований капітал інших підприємств, зокрема приватних, формування якого передбачено в установчих документах, відображається на субрахунку 403 «Інший зареєстрований капітал».

У відповідності до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій при відображенні зареєстрованого капіталу на субрахунку 404 «Внески у незареєстрований статутний капітал» показується сума незареєстрованого статутного капіталу.

Однак, якщо підприємству відмовили у реєстрації такого статутного капіталу, він підлягає поверненню власникам, тому такий капітал нелогічно відносити до зареєстрованого капіталу і відобразити на рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал». Внески до незареєстрованого статутного капіталу доцільно відобразити на окремому рахунку і лише після реєстрації відобразити на субрахунку 401 «Статутний капітал».

Інший вкладений капітал включає в себе додаткові внески засновників на добровільних засадах з метою забезпечення розвитку підприємства. Рішення про додаткові внески приймається загальними зборами колективу. Додаткові внески не збільшують суму зареєстрованого капіталу, не порушують співвідношення часток у статутному капіталі і не реєструються в державних органах. В обліку такий вид капіталу відображається на субрахунку 422 «Інший вкладений капітал». У процесі господарської діяльності підприємства можуть накопичувати власний капітал в результаті різних господарських операцій. Так, на підприємстві може формуватись капітал в дооцінках за рахунок проведення дооцінок необоротних активів та фінансових інструментів.

Відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» підприємство може здійснити переоцінку об'єкта основних засобів, якщо існує істотна різниця між залишковою вартістю основного засобу та його справедливою вартістю на дату балансу. У разі переоцінки об'єкта основних засобів в один день переоцінці підлягають усі об'єкти групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт.

Відповідно до положень П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» підприємство переоцінює нематеріальні активи, які існують на активному ринку, за

справедливою вартістю на дату балансу. У разі переоцінки окремого об'єкта окремого нематеріального активу всі інші активи групи, до якої належить нематеріальний актив, повинні бути переоцінені (за винятком тих, де немає активного ринку).

Відповідно до П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» облік хеджування грошових потоків здійснюється з урахуванням коефіцієнта ефективності хеджування. Якщо значення коефіцієнта ефективності хеджування грошових потоків становить від 0,8 до 1,25, зміна балансової вартості об'єкта хеджування відображається в іншому сукупному доході разом зі зміною капіталу (у розділі переоцінки фінансових інструментів).

Переоцінка груп основних засобів підприємства відображається на субрахунках 411 «Переоцінка (оцінка) основних засобів», 412 «Переоцінка (оцінка) нематеріальних активів», 413 «Переоцінка (оцінка) фінансових інструментів», 414 «Переоцінка іншого капіталу», відповідно.

У корпоративних підприємств збільшення накопиченого капіталу може відбуватись за рахунок емісійного доходу, який визначається як різниця між продажною вартістю акцій власної емісії та їх номінальною вартістю. Цей вид капіталу відображається на субрахунку 421 «Емісійний дохід». При формуванні власного капіталу підприємства можуть виникати курсові різниці, викликані коливанням курсів валют, що впливає на величину капіталу підприємства. Вони відображаються на субрахунку 423 «Накопичені курсові різниці». Якщо на підприємство надходять необоротні активи від інших осіб безплатно, то вони відображаються як збільшення додаткового капіталу підприємства. При цьому використовується субрахунок 424 «Безоплатно отримані необоротні активи». Залишок додаткового капіталу на цьому рахунку зменшується на суму визнаного доходу протягом строку корисного використання безоплатно одержаних об'єктів необоротних активів і при вибутті таких активів. Також у додатковому капіталі виділяють інший додатковий капітал, зокрема капітал у сумі вартості необоротних активів, отриманих за договором оренди цілісних майнових комплексів, що відображається на субрахунку 425 «Інший додатковий капітал».

Резервний капітал є різновидом капіталу, властивого всім видам підприємств. Він являє собою суму резервів, сформованих за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства відповідно до чинного законодавства або організаційних документів. Його облік ведеться на рахунку 43 "Резервний капітал".

Нерозподілений прибуток (невідшкодовані збитки) – це накопичений капітал, який являє собою фінансові результати діяльності підприємства після виплати доходу власникам і формування резервного капіталу. Він обліковується на рахунку 44 «Нерозподілений прибуток (невідшкодовані збитки)». Серед них розподіл показує суму нерозподіленого прибутку - 441, невідшкодованого збитку - 442 та прибутку, використаного у звітному періоді - 443. Крім вкладеного і накопиченого капіталу в бухгалтерському обліку виділяють «неоплачений» і «вилучений» капітал.

Таким чином, вилучений капітал відображає фактичну вартість акцій, випущених нею або придбаних бізнес-асоціацією у її членів. Для його обліку використовується рахунок 45 «Вилучений капітал».

Неоплачений капітал показує заборгованість засновників господарського товариства перед статутним капіталом підприємства. Його облік ведеться на рахунку 46 «Неоплачений капітал». Ці компоненти власного капіталу існують насамперед через те, що основним завданням обліку власного капіталу є надання достовірної інформації про наявність фізичних активів, які передаються підприємству в обмін на корпоративні права або фактично створюються в процесі діяльності. Отже, ці види капіталу коригують фактичну суму власного капіталу.

Типові бухгалтерські проведення з обліку неоплаченого та зареєстрованого капіталу представлено в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Кореспонденція рахунків з обліку неоплаченого та зареєстрованого капіталу

№ п/п	Зміст операцій	Дебет	Кредит	Сума	Підстава
1	2	3	4	5	6
1.	Зафіксована в установчих документах сума статутного капіталу після державної реєстрації	46 "Неоплачений капітал"	401 "Статутний капітал"	68 000	Стут
2.	Спрямовано на збільшення статутного капіталу:				
	- додатковий капітал	42 "Додатковий капітал"	401 "Статутний капітал"	90 000	Довідка бухгалтерії
	- резервний капітал;	43 "Резервний капітал"		45 000	Довідка бухгалтерії
	- нерозподілений прибуток	441 "Прибуток нерозподілений"		67 000	Довідка бухгалтерії
3.	Надійшли внески від засновників у рахунок їх вкладу до статутного капіталу:				
	- грошовими коштами	30 "Готівка", 31 "Рахунки в банках"	46 "Неоплачений капітал"	15 000	Платіжні доручення
	-основними засобами та іншими МНМА	10"Основні засоби" 11 «Інші необоротні матеріальні активи» 15 «Капітальні інвестиції»		20 000	Акт приймання-передачі основних засобів
				28 000	
				37 000	
	-виробничими запасами	20"Виробничі запаси"		5 000	Накладна, акт про приймання матеріалів
	- нематеріальні активи	12"Нематеріальні активи"	28 000	Акт приймання-передачі	
4.	Зменшена сума статутного капіталу у зв'язку з відмовою засновника здійснювати внесок	401 "Статутний капітал"	46 "Неоплачений капітал"	45 000	Довідка бухгалтерії
5.	Оприбутковано пайові внески:				
	- грошовими коштами	30 "Готівка", 31 "Рахунки в банках"	402 "Пайовий капітал"	24 000	Платіжні доручення, прибуткові касові ордери
	-основними засобами	10"Основні засоби"		72 000	Накладна, Акт приймання-передачі основних засобів
	- нематеріальні активи	12"Нематеріальні активи"		50 000	
	-виробничими запасами	20"Виробничі запаси"		33 000	Накладна, акт про приймання матеріалів
	- товарами	28"Товари"		8 000	
6.	Спрямовано на збільшення пайового капіталу:				
	- додатковий капітал	42 "Додатковий капітал"	402 "Пайовий капітал"	35 000	Довідка бухгалтерії
	- нерозподілений прибуток	441 "Прибуток нерозподілений"	402 "Пайовий капітал"	19 000	

1	2	3	4	5	6
7.	Зменшено пайовий капітал у наслідок збитків:				
	- повернення паїв	402 "Пайовий капітал"	30 "Готівка",	29 000	Видаткові касові ордери, накладні.
	- списання непокритих	402 "Пайовий капітал"	31 "Рахунки в банках"	5 000	

Для узагальнення інформації про додатковий капітал використовуються рахунки 41 «Капітал у дооцінках» і 42 «Додатковий капітал».

Додатковий капітал (незарєєстрований) включає суму, на яку вартість продажу випущених акцій перевищує їх номінальну вартість, а також сума дооцінки активів і вартість безоплатно отриманих необоротних активів. Додатковий капітал підприємства обліковується на рахунку 42 «Додатковий капітал» та має такі субрахунки:

- 421 «Емісійний дохід». На субрахунку «Емісійний дохід» відображається різниця між продажною і номінальною вартістю розміщених акцій.
- 422 «Інший вкладений капітал». На даному субрахунку обліковують інший капітал внесений засновниками товариства, тобто сума капіталу, що перевищує статутний капітал. До даного капітал також відносяться інші внески, що вносяться без рішення про зміну розміру статутного капіталу.
- 423 «Накопичені курсові різниці». Даний субрахунок узагальнює інформацію про курсові різниці, які відображаються у складі власного капіталу та визнаються іншим сукупним доходом.
- 424 «Безоплатно отримані необоротні активи». На даному субрахунку відображається вартість необоротних активів, які одержані на безоплатній основі.
- 425 «Інший додатковий капітал» включає інші види додаткового капіталу, які не можуть бути віднесені до інших вище зазначених субрахунків. Наприклад капітал у сумі вартості необоротних активів, які підприємство отримало за договором оренди цілісних майнових комплексів.

Типові бухгалтерські проведення з обліку додаткового капіталу та капіталу у дооцінках представлено в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Кореспонденція рахунків з обліку додаткового капіталу у дооцінках

№ п/п	Зміст операцій	Дебет	Кредит	Сума	Підстава
1	2	3	4	5	6
1.	Відображено емісійний дохід	46 "Неоплачений капітал"	421 "Емісійний дохід"	15 000	Довідка бухгалтерії
2.	Відображено додаткові внески засновників товариства без рішення про збільшення статутного капіталу підприємства:				
	-грошовими коштами	30 "Готівка", 31 "Рахунки в банках"	422 "Інший вкладений капітал"	25 000	Платіжні доручення
	-основними засобами та іншими МНМА	10 "Основні засоби" 11 "Інші необоротні матеріальні активи" 15 "Капітальні інвестиції"		17 000	Накладна, Акт приймання-передачі основних засобів
				8 000	
	-нематеріальні активи	12 "Нематеріальні активи"		24 000	31 000
-товарно-матеріальними цінностями	20 "Виробничі запаси"			22 000	Накладна, акт про приймання матеріалів
3.	Відображена позитивна курсова різниця	46 "Неоплачений капітал"	423 "Накопичені курсові різниці"	10 000	Довідка бухгалтерії
4.	Безоплатно одержані:				
	-основними засобами та інші МНМА	10 "Основні засоби" 11 "Інші необоротні матеріальні активи" 15 "Капітальні інвестиції"	424 "Безоплатно отримані необоротні активи"	3200	Накладна, Акт приймання-передачі основних засобів
				65 000	
-нематеріальні активи	12 "Нематеріальні активи"	424 "Безоплатно отримані необоротні активи"	43 000	4 500	
5.	Збільшення балансової вартості фінансової інвестиції при змінах загальної величини власного капіталу	141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі"	425 "Інший додатковий капітал" або 414 "Інший капітал у дооцінках"	4 000	Довідка бухгалтерії
6.	Зменшення балансової вартості фінансової інвестиції при змінах загальної величини власного капіталу	425 "Інший додатковий капітал" або 414 "Інший капітал у дооцінках"	141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі"	4 000	Довідка бухгалтерії
7.	Зменшено залишкову вартість об'єкта ОЗ у межах попередніх дооцінок	411 "Дооцінка (уцінка) основних засобів"	10 "Основні засоби"	7 000	Довідка бухгалтерії

1	2	3	4	5	6
8.	Віднесено на збільшення капіталу в дооцінках суму дооцінки залишкової вартості об'єкта НМА, що дорівнює його справедливій вартості	12"Нематеріальні активи"	412 "Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів"	12 000	Довідка бухгалтерії

Рахунок 41 «Капітал у дооцінках» призначений для обліку та узагальнення інформації про дооцінку або уцінку необоротних активів та фінансових інструментів, які містяться у звіті про фінансові результати.

Планом рахунків передбачено, що рахунок 41 "Капітал у дооцінках" має наступні субрахунки:

- 414 «Інший капітал у дооцінках»
- 413 «Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів»
- 412 «Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів»
- 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів»

Інформація про резервного капіталу підприємства, призначено рахунок 43 «Резервний капітал». По кредиту рахунка 43 відображають створення резервів, по дебету — їх використання. Типова кореспонденція рахунків щодо обліку резервного капіталу представлена в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Кореспонденція рахунків з обліку резервного капіталу

№ п/п	Зміст операцій	Дебет	Кредит	Сума	Підстава
1	2	3	4	5	6
1.	Створено резервний капітал за рахунок:				
	- додаткового капіталу	42"Додатковий капітал"	43 "Резервний капітал"	25 000	Довідка бухгалтерії
	- нерозподіленого прибутку	441 "Прибуток нерозподілений"		17 000	
2.	Використано резервний капітал на:				
	- поповнення статутного капіталу	43 "Резервний капітал"	40"Зареєстрований (пайовий) капітал"	7 000	Довідка бухгалтерії
	- погашення збитків	43 "Резервний капітал"	442 "Непокриті збитки"	1 400	

В період функціонування господарські одиниці одержують прибутки (збитки), що відображаються на рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». Рахунок 44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)» має такі субрахунки:

441 «Нерозподілений прибуток»;

442 «Непокриті збитки»;

443 «Прибуток, використаний у звітному періоді».

Таблиця 1.7

Типові проведення з обліку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку)

№ п/п	Зміст операцій	Дебет	Кредит	Сума	Підстава
1	2	3	4	5	6
1.	Нараховано дивіденди власникам	443"Прибуток, використаний у звітному періоді"	671 "Розрахунки за нарахованими дивідендами"	11 000	Рішення зборів учасників
2.	Проведено відрахування до резервного капіталу	443"Прибуток, використаний у звітному періоді"	43 "Резервний капітал"	3 800	Рішення зборів учасників, довідка бухгалтерії
3.	Списано фінансовий результат на нерозподілений прибуток	79"Фінансові результати"	441 "Прибуток нерозподілений"	76 000	Довідка бухгалтерії
4.	Списано фінансовий результат на непокриті збитки	442"Непокриті збитки"	79 "Фінансові результати"	34 000	Довідка бухгалтерії
5.	Списано суму прибутку, використаного у звітному періоді, за рахунок нерозподіленого прибутку	441"Прибуток нерозподілений"	443"Прибуток, використаний у звітному періоді"	22 000	Довідка бухгалтерії
6.	Списано суму прибутку, використаного у звітному періоді на непокриті збитки	442 "Непокриті збитки"	443"Прибуток, використаний у звітному періоді"	17 000	Довідка бухгалтерії
7.	Списано непокриті збитки за рахунок коштів резервного і додаткового капіталу	43 "Резервний капітал" 42"Додатковий капітал"	442 "Непокриті збитки"	21 000	Довідка бухгалтерії

Для узагальнення інформації про вилучений капітал підприємства планом рахунків передбачено рахунок 45 «Вилучений капітал».

У таблиці 1.8 наведено типову процедуру обліку власного капіталу з використанням наведених вище статей обліку.

Для того, щоб функціонувати належним чином, кожен бізнес повинен резервувати кошти для забезпечення своїх майбутніх витрат і платежів, і ці кошти повинні бути віднесені на поточні витрати. Облік таких коштів ведеться на рахунку 47 - "Забезпечення майбутніх витрат і платежів". Кредит рахунку показує накопичений резерв, а дебет – його використання.

У процесі своєї діяльності капітал підприємства може бути збільшений за рахунок цільового фінансування та цільових надходжень у вигляді субсидій, бюджетних асигнувань, цільових внесків фізичних та юридичних осіб, безповоротної фінансової допомоги. Для відображення таких коштів використовується рахунок 48 Цільові фонди та цільові доходи. За кредитом рахунка 48 «Цільові кошти та цільові надходження» відображаються кошти цільового призначення, спрямовані на фінансування певних заходів, за дебетом — цільове використання цих сум, визнання їх доходом і повернення невикористаних сум.

Таблиця 1.8

Типові проведення з обліку вилученого капіталу

№ п/п	Зміст операцій	Дебет	Кредит	Сума	Підстава
1	2	3	4	5	6
1.	Відображено зменшення статутного капіталу акціонерного товариства на номінальну вартість викуплених акцій	40 «Зареєстрований (пайовий) капітал»	451 «Вилучені акції»	10000	Виписка банку, Бухгалтерська довідка
2.	Різницю між викупною і номінальною вартістю анульованих акцій віднесено у зменшення емісійного доходу	421 «Емісійний дохід»	451 «Вилучені акції»	2000	

Рахунок 49 "Страхові резерви" використовується підприємствами, які є страховиками відповідно до Закону України "Страхування" та формує в

установленому порядку страхові резерви. Аналітичний облік страхових резервів ведеться за їх видами.

У таблиці 1.9 представлено типові облікові процедури для обліку майбутніх нарахувань і платежів, спрямованого фінансування та страхових резервів.

Таблиця 1.9

Проведення бухгалтерського обліку з обліку забезпечення майбутніх витрат і платежів, цільового фінансування та страхових резервів

№ п/п	Зміст операцій	Дебет	Кредит	Сума	Підстава
1	2	3	4	5	6
1.	Нараховано резерв відпусток працівникам основного виробництва	23 "Виробництво"	471 "Забезпечення виплат відпусток"	31 000	Бухгалтерська довідка
2.	Нараховано заробітну плату працівникам, зайнятим гарантійним ремонтом	473 "Забезпечення гарантійних зобов'язань"	661 "Розрахунки за заробітною платою"	18 000	Табель обліку використання робочого часу
3.	Надходження коштів цільового фінансування на поточний рахунок	31 "Рахунки в банках"	48 "Цільове фінансування і цільові надходження"	97 000	Виписа банку, договір безповоротної фінансової допомоги
4.	Використання коштів цільового фінансування, в частині яка визнана доходом	48 "Цільове фінансування і цільові надходження"	745 "Дохід від безоплатно одержаних активів"	89 000	Бухгалтерська довідка
5.	Сума страхових резервів обчислена на звітну дату	496 "Результат зміни резервів із страхування життя"	492 "Резерви із страхування життя"	84 000	Бухгалтерська довідка
	Обчислена на звітну дату сума часток пере страховиків у Страхових резервах	494 "Частка пере страховиків у резервах із страхування життя"	496 "Результат зміни резервів із страхування життя"	65 000	Бухгалтерська довідка

ПАТ «ДАТАГРУП» надає повністю автоматизовану форму журналу-ордера для обліку робіт з використанням облікових реєстрів. При цьому господарські операції відображаються в бухгалтерському реєстрі при надходженні основних документів підприємства.

Інформацію про аналіз власних фондів з початку року викладено в інформації 7.1 – Дані аналізу збільшення капіталу, 7.2 – Інформація про аналіз нерозподіленого

прибутку та невідшкодованих збитків компанії та 7.3 – Інформація аналізу. Захистіть дані облікового запису для майбутніх витрат і платежів.

В залежності від виду капіталу аналітичний облік ведеться в розрізі власників, за видами розміщених акцій, або ж за видами капіталу. Аналітичний облік в розрізі того чи іншого виду капіталу представлено на рисунку 1.8.

Рис. 1.8. Аналітичний обліку власного капіталу

Для обліку касових і валютних документів на підприємстві використовується Журнал 1, який складається з рахунків 30, 31, 33 та кредитів за Інфо 1.1 (Дт 30), Інфо 1.2 (Дт 31), Інфо 1.3 (Дт 33).

Облік розрахунків, довгострокових і поточних зобов'язань ведеться в частинах 1 і 2 журналу 3. Зокрема, у главі 1 здійснюється облік розрахунків за товари, роботи, в тому числі інших платежів (кредит рахунків 16, 34, 36, 37, 38, 51, 62, 63, 68). У другій частині ведуться розрахункові рахунки з бюджетними, довгостроковими та поточними зобов'язаннями (за кредитом рахунків 17, 52, 53, 54, 55, 61, 64, 67, 69). Крім того, формується така змістова інформація:

- 3.1 - Аналітичний облік реквізитів розрахунків з покупцями та замовниками;
- 3.2 - Облікові реквізити розрахунків з різними дебіторами;
- 3.3 для розрахунків з постачальниками і підрядниками;
- 3.5 - Аналітичні облікові реквізити для інших оперативних розрахунків.

Проте зверніть особливу увагу на зміст розділу 3.6, в якому документується розрахунок з кошторисом.

Бухгалтерський облік на ПАТ «ДАТАГРУП» ведеться в журналі 5 та журналі 5А. Він також зберігається окремо. Для аналітичного обліку акцій підприємства використовується інформація 5.1.

Облік виручки та результатів діяльності ведеться в журналі № 6, який складається за кредитом рахунків 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 79.

У журналі 7 відображаються операції, в результаті яких змінюється склад власного капіталу підприємства. Журнал ведеться за рахунками 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 46, 47, 46, 46, 47, 48, 49.

Тому комплексні облікові показники рахунків власного капіталу відображаються в обліковому записі аналізу складових власного капіталу та відповідних предметних картках. Таким чином, з метою забезпечення правильності ведення бухгалтерського обліку оборотно-сальдова відомість статей бухгалтерського обліку складається на кінець звітного періоду, а інформаційне забезпечення капітально-інвестиційних підприємств дозволяє контролювати та аналізувати кожну з них. етап облікового процесу.

Заключним етапом бухгалтерського обліку є складання фінансової звітності. Інформація про власний капітал представлена в різних звітах: Таблиця 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», Таблиця 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про загальний дохід)», Таблиця 4 «Звіт про фінансовий стан «Справедливий». У балансі Відомість, Власний капітал відображається в першій частині пасиву При заповненні статей балансу переноситься сальдо відповідного рахунку і відображається в таблиці 1.10.

Таблиця 1.10

Взаємозв'язок статей I розділу пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан) з рахунками бухгалтерського обліку

Назва статті	Код рядка	Код рахунка
Зареєстрований капітал	1400	40 (без урахування субрахунка 404)
Капітал у дооцінках	1405	41
Додатковий капітал	1410	42
Резервний капітал	1415	43
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	441(442)
Неоплачений капітал	1425	46
Вилучений капітал	1430	45

У Звіті про фінансові результати інформація про власний капітал представлена у розділі II «Сукупний дохід». Сукупний дохід – це зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками). При заповненні відповідних рядків II розділу Звіту про фінансові результати використовуються залишки відповідних рахунків.

1.4. Сучасні інформаційні технології обліку власного капіталу

BAS Бухгалтерія ПРОФ (БАС Бухгалтерія ПРОФ) – програма для ведення бухгалтерського та податкового обліку, формування та відправки звітності. Це визнаний стандарт серед рішень для автоматизації роботи в організаціях, що займаються різними видами діяльності та на різних системах оподаткування.

BAS (БАС) Бухгалтерія – це новий продукт, основне призначення якого полягає у вирішенні комплексу питань, поставлених перед бухгалтерською службою організації. Програма максимально зручна і комфортна у використанні, з

оптимізованим інтерфейсом користувача і можливістю роботи віддалено з самостійною зміною ряду форм документів і журналів (рис. 1.1).

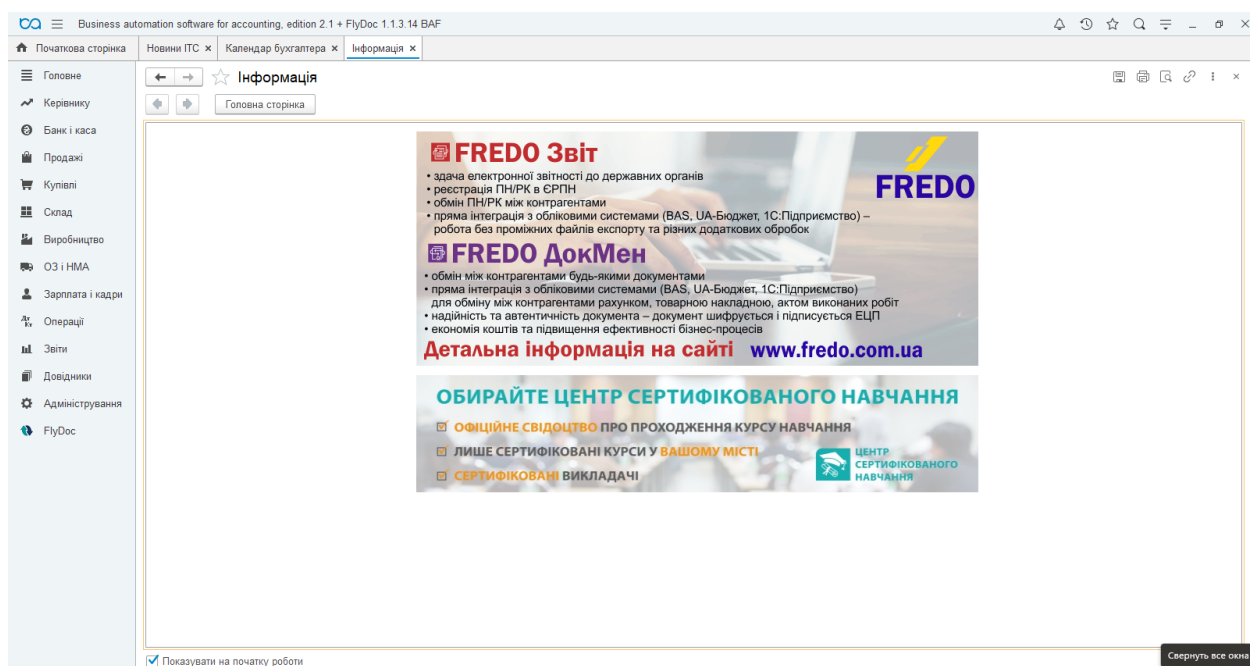

Рис. 1.9. Інтерфейс BAS Бухгалтерія

BAS Бухгалтерія дозволяє автоматизувати облік в організаціях, де паралельно здійснюється кілька видів діяльності і діють різні системи оподаткування. Продукт складається з технологічної платформи і прикладної частини (конфігурації), в якій налаштовані правила ведення обліку. Конфігурація включає в себе наступні ділянки обліку:

- ведення бухгалтерського і податкового обліку декількох організацій в одній базі, включаючи підприємства з різною системою оподаткування;
- запасів і додаткових витрат, документацію по складському обліку;
- торгових операцій: функціональності використання роздрібної та комісійної реалізації, в разі роздробу - автоматизованої і не автоматизованої торгової точки, поворотної пари;
- грошових коштів: безготівкових та готівкових, в валюті, з обробкою обміну в банку;

- розрахунків з контрагентами: для різних груп або окремих осіб, з звітністю по взаєморозрахунках, можливістю настройки журналу документів з переглядом інформації про контрагентів по ієрархії;
- ОС, МНМА, НМА і МБП з оборотом документів по всіх господарських операціях. ОС - повна інформація у відповідній картці, НМА - повний облік, МНМА - облік кількісний або по об'єктам. Облік малоцінних активів в разі передачі в користування та переміщення між підрозділами і відповідальними особами. Автоматизація списання малоцінки з експлуатації з декількома варіантами відбору;
- виробництва внутрішніх послуг, продукції і напівфабрикатів, реалізації послуг, автоматизація розрахунку собівартості виробництва продукції і послуг;
- ПДВ зі спеціалізованими типовими звітами, автоматичним створенням НН, вивантаженням НН і РН для передачі в контролюючі організації, формуванням звітності;
- зарплати з можливістю використання спрощеного режиму обліку нарахувань і спрощеного кадрового обліку без створення документів. Формування проводок по нарахуванню заробітної плати в 2-х режимах;
- закриття періодів, звітність з автоматизованими регламентними операціями, що здійснюються за підсумками місяця, повним набором стандартних бухгалтерських звітів, формуванням і здачею регламентованої звітності і т.п.

Програмний пакет "BAS Бухгалтерія" дозволяє ефективно працювати різним категоріям користувачів. Так, керівник підприємства може використовувати інструменти звітності, менеджери з продажу - виписувати рахунки, аналізувати залишки на складах, відстежувати оплати та заборгованості. Для адміністраторів також доступні зручні форми звітів активності користувачів, налаштування переліку інформації, резервне копіювання і відновлення даних.

Згідно чинного законодавства підприємство може обрати один із варіантів ведення бухгалтерського і податкового обліку по певних напрямках. Сукупність обраних методів обліку в «BAS Бухгалтерія» – це облікова політика організації.

Вся інформація про облікову політику зберігається в реєстрі відомостей «Облікова політика організацій» (меню *Головне* – *Настройки* – *Облікова політика*).

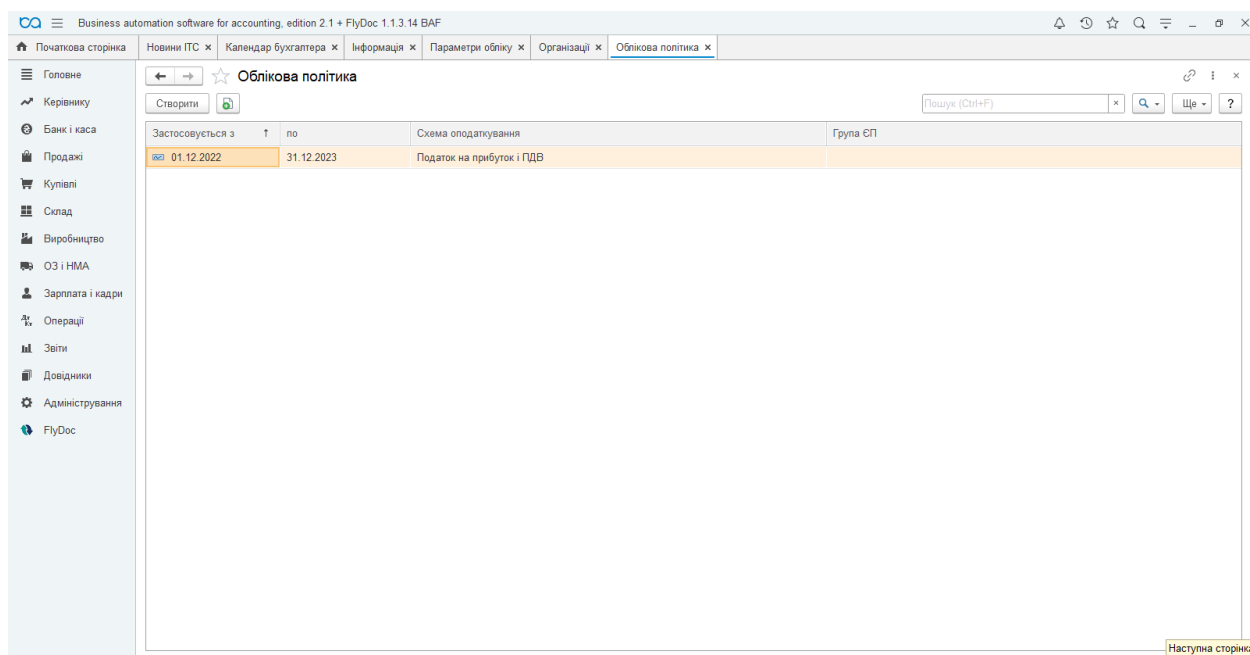

Рис. 1.10. Налаштування параметрів Облікової політики підприємства
Загальна інформація про організацію вказується в меню «Головне» – «Настройки» – «Організації».

В даному довіднику потрібно заповнити скорочене і повне найменування організації, вказати вид організації: юридична чи фізична особа, коди реєстрації в контролюючих органах, адресу і т.п. В подальшому вищезазначена інформація автоматично заноситиметься в документи та форми звітів.

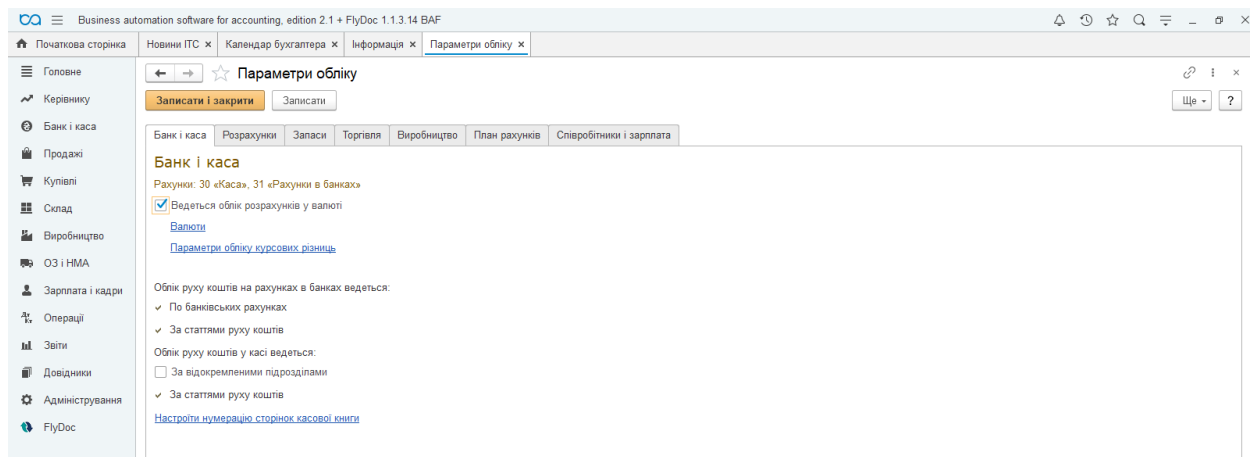

Рис. 1.11. Налаштування основних параметрів обліку підприємства

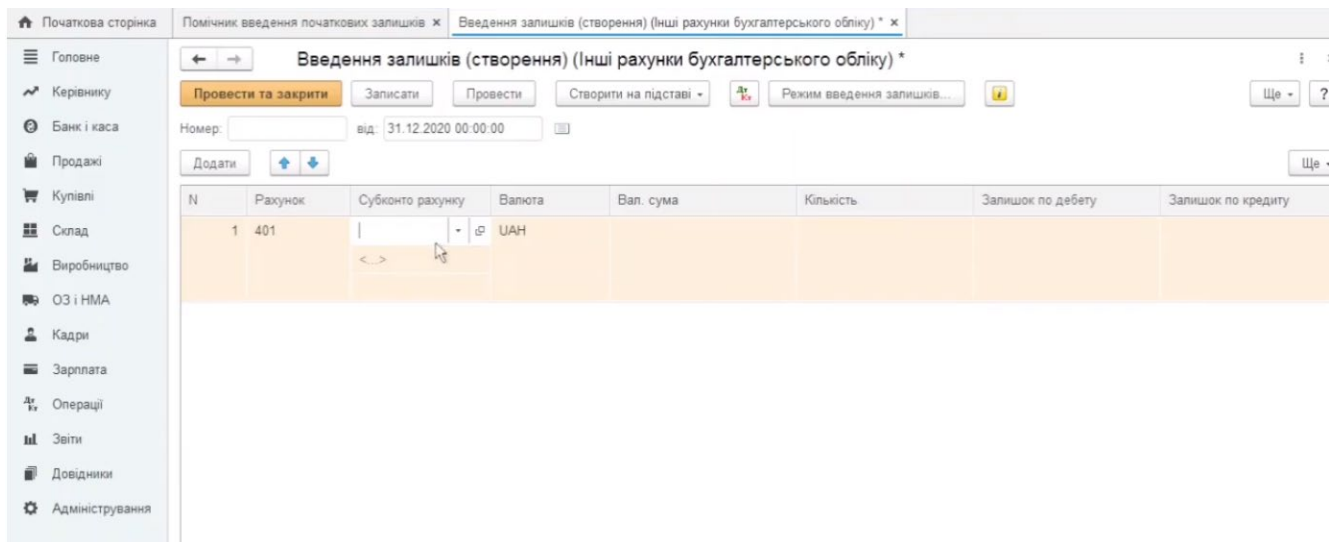

Рис. 1.12. Вводимо дані з ведення обліку власного капіталу підприємства

Введення початкових залишків – це операція, яка призначена для перенесення у програму "BAS БУХГАЛТЕРІЯ" даних про фінансовий стан підприємства – його активи, зобов’язання та власний капітал, на конкретну дату. Це інформація про залишки на бухгалтерських рахунках: наявність залишків грошових коштів, товарів, готової продукції, основних засобів; стан заборгованості по взаєморозрахунках з контрагентами, бюджетом, заробітній платні, кредитам; розмір власного капіталу та прибутку (збитків) та інше.

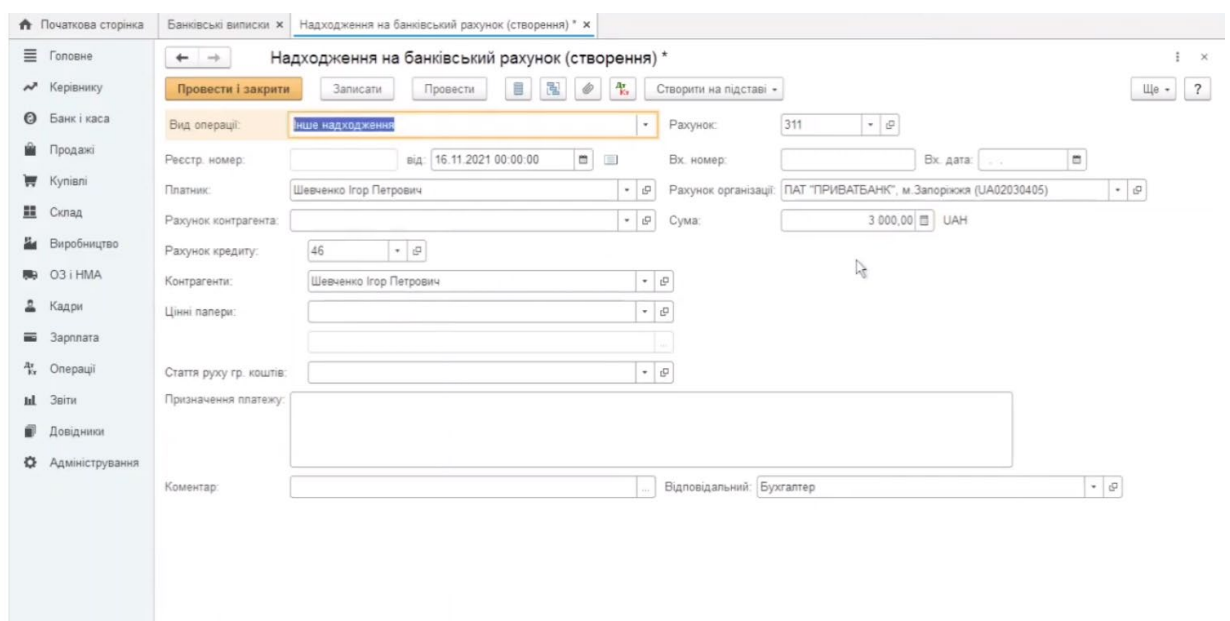

Рис. 1.12. Вводимо дані з ведення обліку власного капіталу підприємства

Коректне заповнення початкових залишків є однією з найважливіших задач для підприємства, яке на момент початку роботи у "BAS БУХГАЛТЕРІЯ" вже здійснювало господарську діяльність. Заповнити залишки необхідно до початку ведення бухгалтерського обліку у програмі.

У числі додаткових можливостей програми - повнотекстовий пошук даних, завантаження актуального курсу валют з Інтернету, необхідних класифікаторів та інші опції.

Основні переваги та звітність BAS бухгалтерії:

- вбудована експрес-перевірка ведення обліку;
- автоматичне формування всіх необхідних бухгалтерських звітів (оборотно-сальдові відомості, обороти рахунку, головна книга і т.п)
- повноцінний облік заробітної плати та вся необхідна звітність
- автоматичне нарахування амортизації, переоцінки валютних коштів, розподіл ТЗВ, списання витрат майбутніх періодів, розрахунок собівартості продукції (послуг), визначення фінансових результатів
- фінансова, податкова, статистична звітність (баланс, звіт про фінансові результати, звіт малого (макро) підприємства, декларація про прибуток, декларація з єдиного податку і багато інших) заповнюється автоматично на основі даних в системі.
- зручні налаштування та зберігання різних варіантів налаштувань звітів, а також конфігурування власних унікальних звітів.
- стандартна інтеграція та обміни з іншими рішеннями для оперативного обліку та керування, системами електронного обміну документами та електронної звітності.
- своєчасні оновлення програми BAS Бухгалтерія.

Висновки до 1 розділу

Серед головних завдань кожного суб'єкта, не залежно від організаційно-правової форми господарювання, стосовно організації обліку власного капіталу пріоритетними мають бути такі як:

- забезпечення обліковими даними і узагальнення інформації про склад і рух власного капіталу;
- контроль за правильним і законним формуванням власного капіталу;
- своєчасне, повне, правильне відображення розміру і всіх змін власного капіталу;
- контроль за раціональним розподілом прибутку за відповідними напрямками;
- організація аналітичного обліку на рахунках власного капіталу для своєчасного отримання достовірної інформації;
- правильне відображення в регістрах обліку та звітності операцій, пов'язаних із всіма складовими власного капіталу.

При цьому важливо враховувати, що ефективна облікова політика суб'єкта господарювання має забезпечувати:

- повне відображення в бухгалтерському обліку усіх фактів, що визначають рух власного капіталу, виходячи не лише із правових норм, а і з економічного змісту всіх його видів діяльності;
- незмінність протягом звітного періоду прийнятої методології відображення господарських операцій та оцінки складових власного капіталу;
- ідентичність даних аналітичного, синтетичного обліку та фінансової звітності;
- раціональне ведення бухгалтерського обліку відповідно до умов та особливостей діяльності суб'єкта господарювання.

Враховуючи різні погляди на трактування сутності та визнаючи вагомість ролі і значущість у формуванні фінансових джерел кожного суб'єкта господарювання власного капіталу, пропонуємо наступне визначення його економічного змісту: власний капітал – це загальна величина власних джерел суб'єкта господарювання з фінансування своїх активів, що зафіксована в установчих документах стосовно статутного капіталу та вартісної оцінки внесків власників у підсумку зареєстрованого капіталу, а також додатково створених і отриманих у процесі фінансово-господарської діяльності власних коштів,

включаючи капітал в дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток, та за вирахуванням вилученого і неоплаченого капіталу. Все зазначене неодмінно сприятиме підвищенню повноти та достовірності інформації про фінансово-майновий стан суб'єктів господарювання, що відображається у фінансовій і управлінській звітності, а відтак – внутрішнім користувачам звітності дозволить приймати більш виважені рішення в обґрунтуванні облікової політики, як базисного підґрунтя щодо реалізації процесів бюджетування і довгострокового фінансового планування.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «ДАТАГРУП», ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційно-економічна характеристика та організація обліку на ПрАТ «ДАТАРУП»

ПрАТ «Датагруп» - всеукраїнський оператор зв'язку для бізнесу та дому, який є провідною компанією на ринку телекомунікаційних послуг та працює в сегментах передачі даних і доступу в інтернет, телефонії і телебачення, відеоконференцій і відеоспостереження, супутникового зв'язку і хмарних рішень. Клієнти компанії отримують саме ті послуги, які потрібні для активного, динамічного розвитку їх бізнесу. Історія компанії почалася в 2000 році, за роки розвитку «Датагруп» стала серйозним гравцем на ринку телекомунікаційних технологій. ПрАТ «Датагруп» - лідер в сегменті супутникового зв'язку VSAT в Україні та СНД, займаючи 85% вітчизняного ринку. За підсумками 2012 року «Датагруп» належить 40% від загального обсягу доходів на ринку телекомунікаційних послуг для корпоративних клієнтів. В межоператорському сегменті ринку компанія займає 25% ринку в структурі доходів. Компанія створила національну мережу по всій території України з особливою ставкою на регіони та стала одним з лідерів по географії надаваних послуг зв'язку. Основні види діяльності ПрАТ «ДАТА ГРУП» наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Основні види діяльності ПрАТ «ДАТА ГРУП»

КВЕД
61.10 - Діяльність у сфері провідного електрозв'язку (основний)
61.20 - Діяльність у сфері безпроводового електрозв'язку
61.30 - Діяльність у сфері супутникового електрозв'язку
61.90 - Інша діяльність у сфері електрозв'язку
33.20 - Установлення та монтаж машин і устаткування
42.22 - Будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій
73.11 - Рекламні агентства
26.30 - Виробництво обладнання зв'язку

Для обслуговування роздрібних клієнтів в 2010 році «Датагруп» презентувала торгову марку «Домашній телеком», яка поєднала в собі послуги Інтернет, телефонії і телебачення. Сьогодні компанія займає впевнену позицію в ТОП-5 гравців ринку і є одним з найбільш швидкозростаючих операторів у сегменті ШСД.

Головною метою діяльності компанії є максимальне задоволення всіх потреб клієнтів. Гарантія успіху у вирішенні завдань будь-якої складності і масштабу, розрахована на досягнення рекордно високих показників. Використовуючи передові технології та якісний сервіс, «Датагруп» пропонує своїм клієнтам саме той продукт, в якому вони найбільше зацікавлені для динамічного розвитку їх бізнесу.

Основна місія ПрАТ «Датагруп»- забезпечити якісним та доступним зв'язком будь-яку бізнес-структуру, пропонуючи комплексний набір послуг фіксованого зв'язку, об'єднавши всі види транспортних технологій: оптоволокну, радіо, супутник, мідь.

Основне завдання оператора - ефективний розвиток сучасної телеком-інфраструктури, впровадження та реалізація інноваційних проектів, консолідація позицій лідера в різних сегментах українського ринку телеком-послуг. Якісний розвиток компанії - це не тільки шлях до вершини, але й збереження позицій лідера. Надійний партнер у сфері телекомунікації - запорука успішного розвитку будь-якого бізнесу.

Високі досягнення компанії - результат професійної та клієнтоорієнтованій роботі кожного окремого співробітника. На сьогоднішній день в компанії працюють понад 1500 висококваліфікованих фахівців.

Сучасна телекомунікаційна інфраструктура і постійне впровадження інновацій забезпечують основні переваги «Датагруп» і дозволяють працювати не тільки в корпоративному сегменті, але й брати участь у розробці та впровадженню великих державних проектів.

Сьогодні «Датагруп» має власну волоконно-оптичну мережу у всіх регіонах України загальною протяжністю більш ніж 21 000 км, новітню супутникову мережу зв'язку на базі супутника KA-SAT, займаючи 85% вітчизняного ринку. «Датагруп» є лідером в сегменті супутникового зв'язку VSAT в Україні та СНД. Незалежно від

способу підключення та територіального розташування, клієнти компанії отримують високу якість зв'язку за єдиними тарифами.

«Датагруп» став першим українським оператором, який відкрив своє представництво в Пекіні (Китай) на базі «Українського Дому». У 2014 році компанія завершила реалізацію трансконтинентального проекту Європа-Азія, об'єднавши європейський і азіатський континенти.

Провідними клієнтами ПрАТ «ДАТАГРУП» є провідні вітчизняні та міжнародні компанії, які представлені на рисунку 2.1.

Рис. 2.1. Основні клієнти компанії ПрАТ «ДАТАГРУП»

ПрАТ «ДАТАГРУП» активно розвивається та досягає нових здобутків. На рисунку 2.2 представлено основні здобутки досліджуваної компанії у 2020 році.

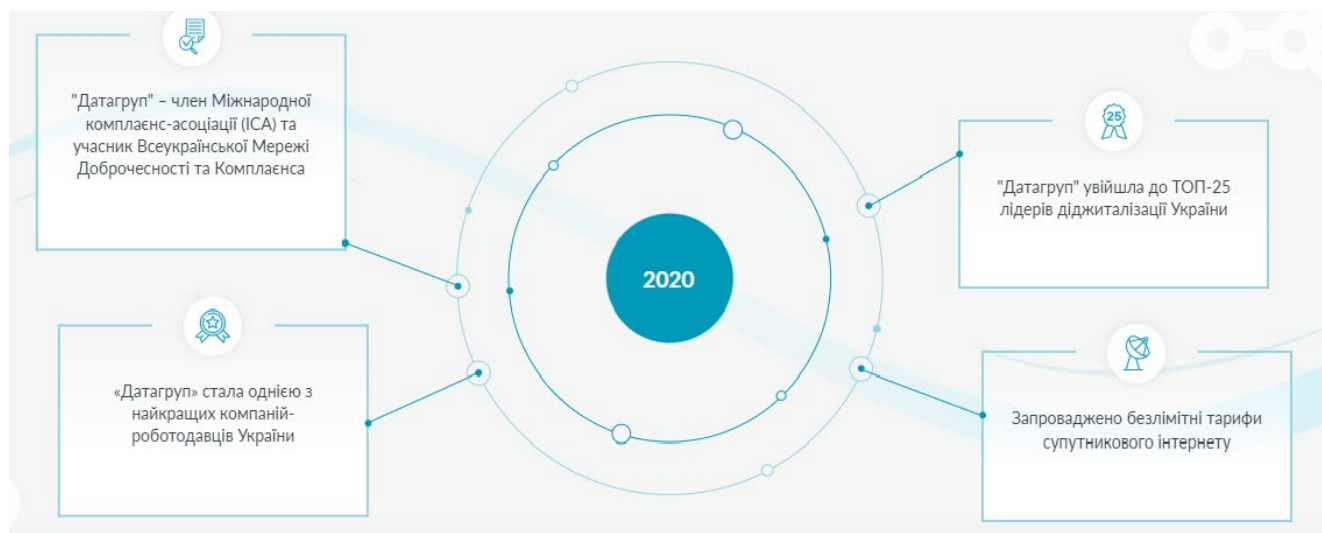

Рис. 2.2. Досягнення ПрАТ «ДАТАГРУП»

Телекомунікаційні рішення компанії ПрАТ «ДАТАГРУП» для віддаленої роботи забезпечують гнучкість, швидкість та безпеку вашого бізнесу. Коли бізнес вимушений працювати в умовах самоізоляції, або взагалі відмовитися від власного офісу з міркувань економії, сучасні телекомунікаційні рішення ПрАТ «ДАТАГРУП» забезпечують стабільну роботу та надійний зв'язок з колегами, клієнтами та партнерами.

Для віддаленої роботи ПрАТ «ДАТАГРУП» пропонує наступні види послуг, що представлені на рисунку 2.3.

Рис. 2.3. Послуги, які надає ПрАТ «ДАТАГРУП»

DataProtect — набір рішень від «Датагруп» для захисту від кіберзагроз, які надаються як сервіс. Рішення DataProtect дозволяють заощадити бюджет організації на кібербезпеку, оскільки немає потреби купувати необхідне обладнання та утримувати відповідний персонал для його обслуговування — наші фахівці забезпечать надійний захист інформаційної інфраструктури будь-якого масштабу. Гнучкість у розгортанні дозволяє суттєво скоротити витрати на організацію інформаційної безпеки — ви самі обираєте, які саме сервіси вам необхідні наразі.

MICROSOFT OFFICE 365 - оптимальне рішення для роботи з колегами та партнерами під час віддаленки. Даний продукт дозволяє створювати, редагувати і

ділитися документами в режимі реального часу та користуватися усіма перевагами пакету Office.

А завдяки комунікаційній платформі Microsoft Teams, що входить до пакету Office 365, є можливість збирати в потрібний час потрібних людей, швидко та зручно обмінюватися інформацією, а також долучайте до аудіо-конференції учасників, навіть якщо наразі вони не онлайн та не за комп'ютером. Для участі у діалозі їм достатньо лише мобільного телефону, Teams. Набравши виділений номер, який надсилається, учасникам без доступу до інтернету, що дозволяє навіть поза організацією приєднатися до аудіо-конференції.

Швидко та гнучко змінювати кількість користувачів, що працюють, та перелік сервісів, необхідних для ефективної взаємодії.

MICROSOFT AZURE — забезпечує надійну роботу бізнесу з будь-якої точки, де є інтернет, усього за кілька годин!

Віртуальний сервер на базі Microsoft Azure — це швидкість, безпека та надійність обміну даними і роботи усієї компанії у хмарному середовищі. Сервіс буде готовий до роботи вже за дві години.

Функціонування усіх необхідних бізнес-програм, доступність і надійність хмарної IT-інфраструктури та її повна незалежність від локації — все це гарантує Microsoft Azure. Подбайте, щоб бізнес працював без перешкод за будь-яких умов.

АУТСОРСИНГОВИЙ КОЛ-ЦЕНТР дозволяє організовувати повноцінну гарячу лінію, відділ продажу чи службу підтримки свого бізнесу на час дистанційної роботи. Понад 400 наших досвідчених операторів, а також тренери та фахівці контролю якості забезпечать належний рівень комунікації та обробки звернень ваших клієнтів. Дзвінки приймаються цілодобово, тож жоден ваш клієнт не залишиться поза увагою. Наша команда щодня піклується, щоб ваш бізнес завжди залишався на зв'язку.

При організації бухгалтерського обліку на ПрАТ “ДАТАГРУП” керівництвом підприємства самостійно визначається наказом облікова політика, яка є сукупністю принципів, методів і процедур, які використовуються

підприємством для складання і подання фінансової звітності. Керівництво працівниками бухгалтерії на підприємстві здійснює головний бухгалтер.

Бухгалтерський облік господарських операцій ПрАТ “ДАТАГРУП” здійснює бухгалтерська служба (відділ) на чолі з головним бухгалтером.

Склад бухгалтерської служби ПрАТ “ДАТАГРУП” можемо розглянути за допомогою структури бухгалтерії (рис. 2.4).

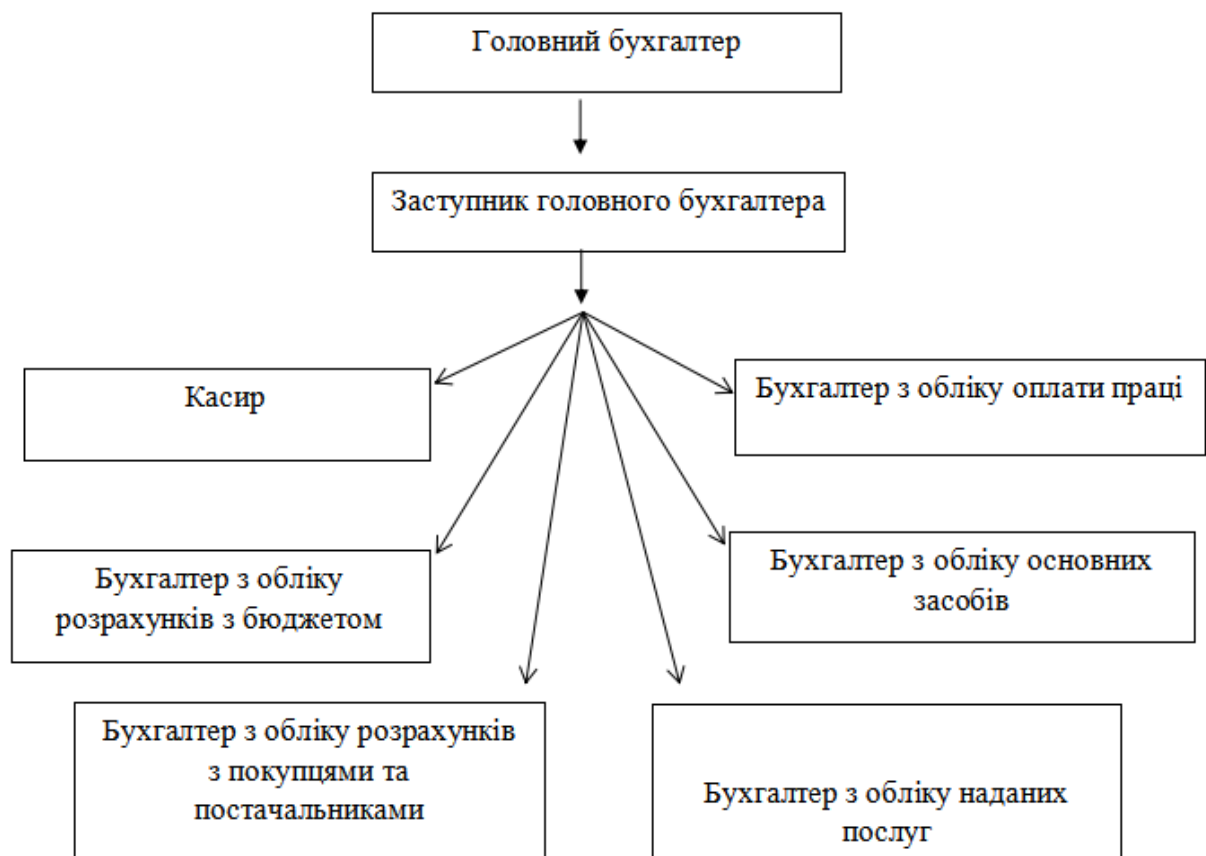

Рис. 2.4. Структура бухгалтерії ПрАТ “ДАТАГРУП”

Кожен працівник має відповідний кваліфікаційний рівень і виконує роботу згідно посадової інструкції. Посадові інструкції розробляються керівниками підрозділів для своїх прямих підлеглих. Керівники організації затверджують робочі інструкції для безпосередньо підпорядкованих їм посад. Перший примірник посадової інструкції бухгалтера зберігається у відділі кадрів, другий - у керівника підрозділу, третій - у працівника.

Посадові інструкції складені згідно з положеннями з бухгалтерського обліку. Цей комплект робочих інструкцій охоплює всі функції бухгалтерії та рівномірно розподіляє навантаження між працівниками з урахуванням їх стажу. Посадова інструкція містить чітко визначення того, чому ця робота відрізняється від усіх інших робіт. Керівник відділу кадрів несе відповідальність за забезпечення організації робочими інструкціями.

Стандартів, що регламентують зміст і процес розробки посадових інструкцій, немає, і кожна організація має можливість самостійно формувати ту чи іншу посадову інструкцію. Практика показала, що підзаконні нормативно-правові акти, посадові та службові інструкції для працівників здебільшого важливіші за сам закон чи судові рішення.

Посадова інструкція бухгалтера є основою для оцінки результатів роботи бухгалтера та прийняття рішення про його подальше внутрішнє переведення та перепідготовку (підвищення, переведення, звільнення, резерв керівних кадрів, направлення на підвищення кваліфікації тощо).

Відповідно до посадової інструкції головний бухгалтер ПАТ «ДАТАГРУП» відноситься до професійної групи «Керівники». Призначення на посаду та звільнення з посади головного бухгалтера здійснюється наказом керівника конкретного підприємства відповідно до вимог КЗпП України та чинного законодавства про працю. Підпорядковуючись безпосередньо керівнику підприємства, головний бухгалтер керує бухгалтерією підприємства.

Головний бухгалтер ПрАТ «ДАТАГРУП»:

✓ Забезпечувати ведення бухгалтерського обліку з дотриманням принципів єдиного підходу, встановлених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України», з урахуванням специфіки господарської діяльності та техніки обробки облікових даних;

✓ Організація бухгалтерського обслуговування, контроль відображення всіх господарських операцій в бухгалтерському обліку;

✓ Вимагати від підрозділів, служб та працівників суворого дотримання порядку оформлення та подання основних документів;

✓ вживати всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та ненавмисному виправленню записів в основних документах та реєстрах бухгалтерського обліку та зберігати оброблені документи, реєстри та звітність у встановлений термін;

✓ Забезпечити підготовку фінансової звітності підприємства на основі даних бухгалтерського обліку, підписання та надання користувачам у встановлені терміни;

✓ вжити заходів для надання повної, правдивої та правдивої інформації про фінансовий стан компанії, результати діяльності та рух грошових коштів;

✓ брати участь у складанні та поданні інших видів періодичної звітності за підписом головного бухгалтера згідно з положеннями, затвердженими формами та інструкціями;

✓ Досягти домовленості з власником (керівником) підприємства щодо забезпечення сплати податків і зборів згідно із законодавством та розрахунків з іншими кредиторами відповідно до договірних зобов'язань;

✓ Здійснювати контроль за касовими операціями, раціональним та ефективним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів;

✓ брати участь в інвентаризації підприємства, реєструвати відомості про нестачу та відшкодовувати збитки, завдані нестачею, розкраданням та псуванням матеріальних цінностей підприємства;

✓ Здійснює перевірку стану бухгалтерського обліку філій, представництв, відділень та інших самостійних підрозділів.

Організувати роботу, підготувати пропозиції для власників (керівників) підприємств щодо:

✓ визначити облікову політику підприємства, змінити обрану облікову політику, вибрати форму ведення бухгалтерського обліку з урахуванням діяльності підприємства та технології обробки облікових даних;

✓ розробка систем і форм внутрішнього (управлінського) обліку та правил документообігу, систем реєстрації додаткових рахунків та аналітичного обліку, звітності та контролю господарських операцій;

✓ визначити права працівників на підпис основних та підсумкових бухгалтерських документів;

✓ обрати найкращу структуру та чисельність бухгалтерської служби, підвищити професійний рівень бухгалтерів та забезпечити їх довідковими матеріалами;

✓ удосконалення систем управлінської інформаційної підтримки та способу передачі обробленої інформації керівникам;

✓ впровадження автоматизованих систем обробки даних бухгалтерського обліку з урахуванням специфіки господарської діяльності або вдосконалення існуючих систем;

✓ забезпечення збереження власності, раціонального та ефективного використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, залучення кредитів та їх повернення;

✓ вивести філії, представництва, філії та інші відокремлені підрозділи підприємства на окремий баланс та включити їх показники до фінансової звітності підприємства.

Здійснює керівництво працівниками бухгалтерії ПАТ «ДАТАГРУП» та розподіляє між ними робочі завдання та обов'язки. Головний бухгалтер представляє бухгалтерію підприємства і представляє інтереси підприємства та структурних підрозділів та інших організацій з господарсько-фінансових питань.

Посадові обов'язки бухгалтерської служби (відділу) можна розглянути за допомогою таблиці Обов'язки бухгалтерії (табл. 2.2).

Система відповідальності на перший погляд виглядає складною, але ефект приголомшливий, тому що кожен працівник має свої обов'язки, які необхідно виконувати, адже вони безпосередньо впливають на загальні результати діяльності, і кожен відповідає за свою роботу як головний бухгалтер. Чіткий розподіл обов'язків забезпечує чітке виконання та контроль якості підготовки основних документів та звітності відповідно до процесу роботи кожного працівника бухгалтерії. Старанність кожного – це не тільки загальний успіх всього колективу, а й загальний успіх всього підприємства. Як і кожна служба, бухгалтерія бере участь у формуванні корпоративної влади. Компетентність і об'єктивність бухгалтерії залучають контрагентів, що є важливим фактором в організації та проведенні заходу.

Таблиця 2.2

Обов'язки бухгалтерської служби ПрАТ “ДАТАГРУП”

Відповідальна особа	Обов'язки
1	2
Головний бухгалтер	Подає до податкової інстанції декларації з ПДВ
	Подає місячні, квартальні та річні звіти
	Проводить банківські виписки
	Контролює правильність ведення обліку грошових коштів
	Контролює правильність нарахування амортизації
	Контролює виконання та правильність роботи бухгалтерського відділу
Бухгалтер з обліку оплати праці	Проводить нарахування заробітної плати
	Проводить нарахування відпусток, допомоги по лікарняних
	Формує відомості на видачу заробітної плати
	Проводить дорожні листи вантажних автомобілів
	Проводить дорожні листи службового легкового автомобіля

	Оприбутковує ПММ (централізовані поставки)
	Переміщує та списує ПММ
	Подає місячні, квартальні та річні звіти
	Виконує інші обов'язки за вказівкою головного бухгалтера
Бухгалтер з обліку ОЗ	Здійснює прийом і контроль первинної документації (Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (ОЗ-1), Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів (ОЗ-2), Акт на списання основних засобів (ОЗ-3), Акт на списання автотранспортних машин (ОЗ-4), Інвентарна картка обліку основних засобів (ОЗ-6), Опис інвентарних карток з обліку основних засобів (ОЗ-7), картка обліку руху основних засобів (ОЗ-8), інвентарний список основних засобів (ОЗ-9), розрахунок амортизації основних засобів (для промислових підприємств) (ОЗ-14).), готує її до рахункової обробки
	Відображає на рахунках бухгалтерського обліку операції, пов'язані з рухом основних засобів
Бухгалтер з обліку наданих послуг	Нарахування податків
	Виконує роботу з формування, ведення і зберігання бази даних бухгалтерської інформації, вносить зміни в довідкову і нормативну інформацію, використовувану при обробці даних
	Подає місячні, квартальні та річні звіти
	Виконує інші обов'язки за вказівкою головного бухгалтера
	Оформляє рахунки наданих послуг
	Відображає в картотеці всі операції пов'язані з наданих послуг і розрахунками
	Забезпечує достовірність даних по дебіторській та кредиторській заборгованості
	Робить розноску виписок банку в складській програмі по контрагентах
	Оформляє податкові накладні
	Веде облік податкових зобов'язань
	Формує журнали по рахунках бухгалтерського обліку
Виконує інші обов'язки за вказівкою головного бухгалтера	
Бухгалтер з обліку ВЗ	Вводить первинної документації
	Контролює постачання, надходженням ВЗ, документальне оформлення процесів
	Веде податковий облік
	Веде облік за кожним видом ВЗ

	Подає місячні, квартальні та річні звіти
	Виконує інші обов'язки за вказівкою головного бухгалтера
Бухгалтер з обліку розрахунків з покупцями та постачальниками	Самостійно і в повному обсязі веде облік поточних зобов'язань
	Проводить нарахування оплат та контроль за ними
	Веде податкового обліку
	Оформляє документи по розрахунках
	Проводить виписки банку (відповідно контрагентам)
	Регулярно звітує щодо розмірів і об'ємів замовлень та їх динаміки
	Веде первинну документацію
	Подає місячні, квартальні та річні звіти
	Виконує інші обов'язки за вказівкою головного бухгалтера
Касир	Видає та оприбутковує готівку
	Займається проведенням ПКО і ВКО
	Веде Касову книгу
	Оформляє, регулярно заповнює Книги обліку ПКО і ВКО
	Подає місячні, квартальні та річні звіти
	Виконує інші обов'язки за вказівкою головного бухгалтера

Дуже важливим є документальне оформлення угод (договорів), платіжних документів (рахунка-фактури й ін.), актів виконаних робіт, актів наданих послуг, та ін. Зобразимо документообіг на ПрАТ "ДАТАГРУП" на рисунку 2.5.

Рис. 2.5. Схема документообігу на ПрАТ «ДАТАГРУП»

Документи складаються бухгалтерами та завіряються директорами, головними бухгалтерами залежно від доручення. Організація документаційної роботи полягає у створенні оптимальних умов для всіх видів документаційної роботи. До цих завдань відносяться: прийом і реєстрація, розгляд документів керівниками, порядок проходження і виконання документів в організації, виконавчий контроль, формування справ, підготовка справ і передача картотек.

Документаційне забезпечення підприємства поділяється на три групи документів:

- внутрішні;
- вхідні;
- вихідні.

Кожна з цих груп має свої особливості обробки та доставки. Прийом та обробка вхідних документів та відправка вихідних документів здійснюється секретарем.

Поріг суттєвості для ПАТ «ДАТАГРУП» становить 1000 грн., оскільки більшість звітів складається в тисячах гривень з округленням до одного знака після

коми.

Основні засоби включаються до складу підприємства за їх первісною вартістю та визначаються за історичними принципами.

Амортизація нараховується протягом корисного використання (експлуатації) об'єкта, встановленого підприємством при визнанні ним активу (на момент зарахування на баланс) і припиненого під час його реконструкції, модернізації, добудови, перетворення та консервації.

Знесення транспортних засобів може здійснюватися лише за рішенням ради директорів підприємства.

Рішення про передачу майнової частини приймається загальними зборами акціонерів.

Оцінка та амортизація основних засобів здійснюється тільки з дозволу Голови Правління ПрАТ «ДАТАГРУП» або заступника Голови Правління за його дорученням.

Бухгалтерський облік нематеріальних активів ведеться відповідно до положень «Положення» (стандартів) бухгалтерського обліку No 8 «Нематеріальні активи». Облік нематеріальних активів ведеться за кожним об'єктом.

Придбані (створені) нематеріальні активи враховуються на балансі підприємства за первісною вартістю. Первісна вартість придбаного нематеріального активу включає ціну придбання, мито, непрямі податки, що не підлягають відшкодуванню, та інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням нематеріального активу та підготовкою його до використання за призначенням.

Первісна вартість підприємства на створення нематеріального активу, включаючи прямі витрати на оплату праці, прямі матеріальні витрати та інші витрати, безпосередньо пов'язані зі створенням нематеріального активу та його використанням за призначенням.

Первісна вартість нематеріальних активів збільшується разом із витратами, пов'язаними з удосконаленням цих нематеріальних активів і збільшенням їх можливостей і терміну корисного використання. Амортизація нематеріальних активів розраховується прямолінійним методом.

Відповідальність за визначення строку корисного використання нематеріальних активів покладено на постійну комісію підприємства. Ліквідаційна вартість

нематеріальних активів вважається рівною нулю.

Малоцінними необоротними активами вважаються матеріальні цінності, термін корисного використання яких перевищує один рік і вартістю не більше 6000 грн. На малоцінні необоротні активи нараховується 50 % їх вартості в першому місяці, а решта 50 % — у місяці вилучення з активу (зняття з балансу).

Бухгалтерський облік та облік витрат здійснюється за принципами нарахування та відповідності та відповідно до вимог «Положення» (стандартів) бухгалтерського обліку № 16 «Витрати».

Облік бізнес-витрат здійснюється за допомогою рахунків 9 і 8 категорії «Витрати діяльності», що забезпечує просте групування витрат за елементами для відображення у звітах

До складу інших господарських витрат (на рахунку 941 включаються витрати; іменуються за субрахунком 94 рахунку.

Значні активи, які використовуються у виробництві, оцінюються за методом середньозваженої собівартості згідно з П(С)БО-9 «Запаси», тобто для оцінки використовується той метод вартості, за яким першим отримана істотна вартість. При застосуванні методу «перший прийшов — перший вийшов» відбувається зниження собівартості, завищення матеріального балансу, завищення прибутку.

Метод оцінки FIFO спотворює фінансові результати в умовах інфляції, оскільки одночасно занижується собівартість через списання запасів, собівартість яких нижча від їх реальної вартості на момент списання.

Щороку, починаючи з 1 листопада, проводиться суцільна інвентаризація, результати якої обов'язково вносяться в бухгалтерський облік підприємства. Починаючи з 1 числа кожного місяця проводиться інвентаризація залишків товарно-матеріальних цінностей цеху (ділянки), ділянки готової продукції, залишків паливно-мастильних матеріалів на автозаправці, залишків спирту, а також у всіх магазинах, при необхідності, залучення спеціалістів стороннього сервісу. Під час розрахунку залишків запасів слід враховувати результати інвентаризації.

Слід також враховувати, що термін зберігання запасів досить обмежений, тому він зазвичай визначається в картці обліку запасів і повинен контролюватися. Необхідно

знайти баланс між оптимальною кількістю запасів для забезпечення безперебійної роботи підприємства та швидким зношенням запасів.

До складу собівартості продукції включаються загальновиробничі витрати за видами продукції, що випускається підприємством, і за базами розподілу - фактичні витрати, понесені на оплату праці основних виробничих робітників за звітний період.

Усі виплати заробітної плати, які використовуються підприємством, повинні здійснюватися відповідно до положень про оплату праці, які є частиною колективного договору

Дебіторська заборгованість списується у разі несплати боржником товарів чи послуг протягом більше одного року за умови, що підприємство звертається до судових органів із заявою про стягнення і ці дії не призводять до погашення заборгованості.

Списання дебіторської заборгованості здійснюється за рахунок резерву сумнівних боргів і відображається у звіті про фінансові результати.

Списання дебіторської заборгованості проводиться, коли продукція або послуги не сплачені боржником у термін більше одного року при умові, що підприємство зверталося із заявою до судових органів про її стягнення, та дані дії не привели до погашення заборгованості.

- Списання дебіторської заборгованості здійснюється через резерв сумнівних боргів і відображається у звіті про фінансові результати у складі інших операційних витрат. Сума, на яку зменшується резерв сумнівних боргів шляхом виключення безнадійної заборгованості з активів.
- Облікова політика доходів реалізується згідно з П(С)БО №15 «Дохід». Для цілей визначення доходу від наданих послуг застосовується метод дослідження виконаної роботи, якщо дохід від надання послуг не може бути достовірно досліджений.
- Цільове фінансування, відшкодоване для компенсації понесених підприємством витрат (збитків) або для надання прямої фінансової підтримки підприємству, визначається відповідно до поточного доходу, сформованого за рахунок дебіторської заборгованості, пов'язаної з фінансуванням.

- Здійснювати порядок розподілу чистого прибутку згідно з рішенням загальних зборів акціонерів.
- Формування облікової інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності здійснюється відповідно до П(С)БО № 11 «Пасиви».
- Облікову політику оренди реалізовувати згідно з П(С)БО №14 «Орендна плата». Методика нарахування амортизації об'єкта оренди визначається договором оренди згідно з П(С)БО №7 «Основні засоби» та П(С)БО №8 «Нематеріальні активи».
- Відповідно, гарантована ліквідаційна вартість об'єкта оренди повинна дорівнювати 0 (нулю).
- При здійсненні зовнішньоекономічної діяльності відображення операцій в іноземній валюті в бухгалтерському обліку здійснюється згідно з П(С)БО № 21 «Вплив зміни валютних курсів».
- Формування інформації про бухгалтерський облік інвестицій та їх розкриття у фінансовій звітності здійснюється відповідно до П(С)БО № 12 «Вплив зміни валютних курсів».
- Щомісяця на 20-й день після звітної дати подавати на затвердження перелік підприємств, які мають безнадійну заборгованість або безнадійну заборгованість за відвантажену продукцію, товари, виконані об'єкти та послуги. На підставі переліку вище готуються робочі матеріали для позовів про безнадійну заборгованість.

Бухгалтерський облік відповідно до покладених на нього завдань:

- а) вести бухгалтерський облік відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку, у тому числі з використанням єдиних автоматизованих систем обліку та звітності;
- б) складати фінансову, державну статистичну, зведену та іншу звітність (звітність) за даними бухгалтерського обліку в установленому законодавством порядку;
- в) постійний контроль за веденням бухгалтерського обліку, фінансовою звітністю, дотриманням законодавства та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку,

г) своєчасне подання звітності;

д) своєчасне та повне перерахування податків (обов'язкових платежів) до відповідних фондів;

д) Забезпечувати дотримання вимог щодо нормативно-правових дій: використання фінансових, матеріальних (нематеріальних) та інформаційних ресурсів під час прийняття та оформлення документів, пов'язаних з господарськими операціями, інвентаризації необоротних активів, товарних цінностей, грошових коштів, документів, розрахунків та інші статті активів балансу;

г) передбачити:

- дотримуватись порядку розрахунку закупівлі товарів, робіт і послуг за бюджетні кошти;

- достовірність і правильність інформації, зареєстрованої в журналі реєстрації відповідальності. Повнота і достовірність підтверджуючих документів, сформованих і поданих в процесі роботи;

- зберігання, облік і передача в архів оброблених основних документів і облікових реєстрів, які є підставою для відображення операцій і складання звітів і звітів в бухгалтерському обліку;

- користувачів у повному обсязі правдивою та неупередженою інформацією про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та рух коштів;

є) брати участь у підготовці матеріалів щодо нестач, розкрадань коштів і майна, псування цінностей;

з) Розробити та забезпечити виконання заходів щодо дотримання та підвищення рівня фінансової дисципліни працівників

і) вживає заходів щодо усунення порушень і недоліків, виявлених під час здійснення контрольних заходів державними органами та підрозділами, уповноваженими на контроль за додержанням законодавства.

Бухгалтерія списує безнадійну заборгованість з портфеля активів, одночасно зменшує суму резерву безнадійної заборгованості, яка включається до позабалансової статті 071 «Списання дебіторської заборгованості».

Облікову політику слід змінювати лише у разі зміни законодавчих вимог, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або якщо ці зміни забезпечать достовірне відображення подій чи операцій у фінансовій звітності підприємства.

Податковий облік ведеться відповідно до чинного законодавства.

ПрАТ «ДАТАГРУП» використовує форму журналів бухгалтерського обліку згідно з Наказом про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику. За цією формою господарські операції відображаються в обліковому реєстрі при надходженні основних документів або за підсумками поточного місяця залежно від характеру та змісту операції.

Наказом передбачено такі методи нарахування амортизації:

- інші необоротні матеріальні активи - прямолінійний метод;
- малоцінні необоротні активи - 100% вартості протягом першого місяця використання об'єкта.

Інвентаризація, облік готової продукції та всі операції з обліку витрат здійснюються на основі безпосереднього калькулювання собівартості кожного виробу.

Планування, облік і калькулювання собівартості готової продукції та витрат діяльності підприємств здійснюється відповідно до зазначених нормативно-правових актів.

Лише матеріальні та нематеріальні об'єкти, які відповідають обом наведеним нижче умовам, відобразатимуться як активи на балансі компанії:

а) бізнес має потенціал отримати економічні вигоди, пов'язані з використанням цих об'єктів у майбутньому;

б) Вартість цих об'єктів може бути достовірно визначена.

Усі активи, включно з невиробничими активами, які підприємство відображає на своєму балансі, вважаються такими, що достовірно оцінені на основі основних бухгалтерських документів і мають потенціал приносити економічні вигоди в майбутньому.

Вважається, що різні зобов'язання підприємства достовірно оцінені на основі основних бухгалтерських документів, і майбутні економічні вигоди від різних зобов'язань підприємства, ймовірно, зменшаться. Облік зобов'язань підприємства вести за П(с)БО 11 «Зобов'язання».

2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності ПрАТ «ДАТАРУП»

Техніко-економічні показники використовуються для планування та аналізу організації виробництва і праці, рівня техніки, якості продукції, використання основних і оборотних засобів, трудових ресурсів.

Техніко-економічний аналіз проводиться економістами, інженерами, робітниками та органами управління на основі оперативних і регулярно звітних даних. Його призначення — оцінка господарської діяльності, визначення причинно-наслідкових зв'язків і взаємодії різних техніко-економічних факторів, видобуток запасів, розробка заходів щодо раціонального використання ресурсів.

Техніко-економічний аналіз є внутрішньоекономічним аналізом. Під час такого аналізу досліджується діяльність усіх структурних підрозділів підприємств, служб, регіонів та окремих робочих місць. Джерелами інформації для цього аналізу є планово-нормативні дані, операційні та бухгалтерські матеріали, позаоблікові дані.

Техніко-економічний аналіз проводиться щоденно за декаду, місяць, квартал, рік до складання остаточного звіту. За результатами аналізу приймаються важливі управлінські рішення.

Техніко – економічний аналіз діяльності ПрАТ «ДАТАГРУП» за 2020-2021 роки відображено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Техніко – економічний аналіз діяльності ПрАТ «ДАТАГРУП»
за 2020 – 2021 рр.

№	Показники	2020 рік	2021 рік	Абсолютне відхилення (+/-)	Темп зміни, %
1	2	3	4	5	6
1	Надання послуг в діючих цінах, тис.грн.	1 937 604	1 955 818	18 214	100,94
2	Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	1 285 317	1 374 015	88 698	106,90
3	Чисельність промислово-виробничого персоналу, осіб	1418	1425	7	100,49
4	Фонд оплати праці, тис.грн.	329 616	336 542	6 926	102,10
5	Продуктивність праці на 1 працюючого ПВП, тис.грн./ особу (1:3)	1366	1373	6	100,44
6	Середньорічна оплата праці, тис.грн./особу (4:3)	232	236	4	101,60
7	Середньорічна вартість основних засобів, тис.грн.	808 935	965 302	156 367	119,33
8	Віддача основних засобів, грн./грн. (1:7)	2,40	2,03	-0,37	84,59
9	Середньорічні залишки обігових коштів, тис.грн.	392 369	443 488	51 119	113,03

10	Коефіцієнт оборотності обігових коштів	4,94	4,41	-0,53	89,31
11	Середньорічна вартість активів, тис.грн.	1 590 149	3 103 123	1 512 974	195,15
12	Власний капітал, тис.грн.	740 876	707 705	-33 171	95,52
13	Собівартість наданих послуг, тис.грн.	650 645	749 207	98 562	115,15
14	Витрати на 1 грн. наданих послуг (13:2), коп.	50,62	54,53	3,91	107,72
15	Матеріальні витрати, тис.грн.	12478,00	12445,00	-33,00	99,74
16	Матеріаловіддача, грн./грн. (15:1)	0,64	0,01	-0,64	0,99
17	Операційні витрати, тис.грн.	563 111	598 653	35 542	106,31
18	Валовий прибуток (збиток), тис.грн.	634 672	624 808	-9 864	98,45
19	Прибуток (збиток) операційної діяльності, тис.грн.	342 246	321 016	-21 230	93,80
20	Чистий прибуток (збиток), тис.грн.	187 517	164 941	-22 576	87,96
21	Рентабельність операційної діяльності, % (19:17:100)	60,78	53,62	-7,15	-
22	Рентабельність (збитковість) власного капіталу, % (20:12:100)	25,31	23,31	-2,00	-
23	Рентабельність (збитковість) загальна, % (20:11:100)	11,79	5,32	-6,48	-

У порівнянні з 2020 роком відбулося зростання обсягів наданих послуг у діючих цінах на 18 214 тис.грн. або на 0,94%.

Чисельність промислово-виробничого персоналу зросла на 7 осіб, що пов'язано з постійним нарощуванням обсягів наданих послуг, хоча зазначене збільшення у відносному значенні не являється суттєвим, оскільки складає 0,49%. В

2021 році в порівнянні з 2020 роком фонд оплати праці збільшився на 6 926 тис. грн. або на 2,10%. Вказана тенденція залежить від низки причин, наприклад, зростанням рівня мінімальної заробітної плати у 2021 році, збільшенням чисельності працюючих і зростанням продуктивності праці працівників. Саме темпи зростання продуктивності праці ПрАТ “ДАТАГРУП” на 0,44% хоча є не суттєвою, однак випереджає темпи збільшення чисельності працівників (складають 0,49%). Це є відображенням напрямку ефективного використання трудових ресурсів на досліджуваному підприємстві.

Ефективність використання основних засобів на ПрАТ “ДАТАГРУП” пов’язана з процесом відновлення засобів праці. Середньорічна вартість основних засобів у 2021 році зросла на 156 367 тис.грн., це складає 19,33 % від їх загальної вартості.

Аналіз структури обігових коштів ПрАТ “ДАТАГРУП” характеризується тим, що у 2021 році вартість оборотних коштів зросла на 51 119 тис. грн. зросла на 13,03%. Однак зміни привели до зменшення темпів оборотності. Так, коефіцієнт оборотності зменшився на 10,69%. Що свідчить про сповільнення оборотності коштів досліджуваного підприємства, що пов’язане з зростанням залишків наявних матеріальних запасів.

Аналіз показників понесених витрат досліджуваного підприємства свідчить про їх зростання. Так, собівартість реалізованих наданих послуг ПрАТ “ДАТАГРУП” зросла на 51 119 тис. грн. або на 15,15% при збільшенні обсягів наданих послуг на 18 214 тис. грн. або 0,94%. Витрати понесені підприємством характеризує показник витрат в розрахунку на 1 грн. наданих послуг, який зріс в 2022 році на 3,91 коп., тобто темп зменшення витрат становить 7,72%.

Основною причиною зростання матеріальних витрат цін на сировину і матеріали, відповідно є матеріальні витрати, що за рік зменшились на 33 тис. грн., або на 0,26%. У 2021 році збільшилися операційні витрати на 35 542 тис.грн. або на 6,31% відповідно.

Прибутковість діяльності ПрАТ «ДАТАГРУП», зокрема, зниження чистого прибутку в 2021 році на 12,04%, вплинула на зниження основних показників рентабельності (прибутковості):

- ✓ рентабельність операційної діяльності підприємства має темп зниження — 7,15%;
- ✓ рентабельність власного капіталу у звітному періоді зменшилась на 2%;
- ✓ показник рентабельності активів у звітному періоді зменшився на 6,48%, що пов'язано зі зростанням активів та випереджає темпи зростання прибутку досліджуваного підприємства.

Проаналізовані дані роботи ПрАТ «ДАТАГРУП» у звітному періоді свідчать, що досліджуване підприємство потребує нових шляхів підвищення ефективності діяльності.

2.3. Методологічні та практичні основи аналізу формування і використання власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП»

На сучасному етапі існує безліч підходів дослідження ефективності формування, використання і переформування власного капіталу. Головним є аналіз власного капіталу, який являє собою наступні способи використання, трансформації та накопичення інформації бухгалтерського обліку і звітності.

За допомогою такого дослідження можна:

- ефективно оцінити перспективний та поточний фінансовий стан суб'єкта господарювання, тобто використання позикового та власного капіталу;
- можливо обґрунтувати прийнятні та можливі темпи розвитку з позиції забезпечення їх фінансовим капіталом;
- виявляти доступні джерела засобів, постійно оцінювати раціональні способи мобілізації фінансових ресурсів;
- ефективно прогнозувати фінансовий стан суб'єкта господарювання на ринку капіталів.

Постійний аналіз ефективності використання власного капіталу фірми здійснюється при використанні різного типу моделей, які можуть дозволяти структурувати та ідентифікувати постійні взаємозв'язки між головними фінансовими показниками. На сьогодні найбільш прийнятними в аналізі виступають описові моделі. Але не зникають проблеми використання для аналізу ефективності позикового та власного капіталу нормативних та предикативних моделей.

Існує чимало підходів до аналізу власного капіталу, а саме:

- порівняльний аналіз;
- вертикальний аналіз;
- горизонтальний аналіз.

Розроблена методика аналізу власного капіталу підприємства, яка передбачає послідовне вивчення тенденцій його зміни в динаміці, складу і структури, факторів, що впливають на ефективність використання, прогнозування індикаторів власного капіталу. Кінцевим результатом реалізації моделі аналізу власного капіталу є прийняття управлінських рішень щодо формування та використання його елементів. Запропонована нами методика представлена у вигляді схеми на рис. 2.6.

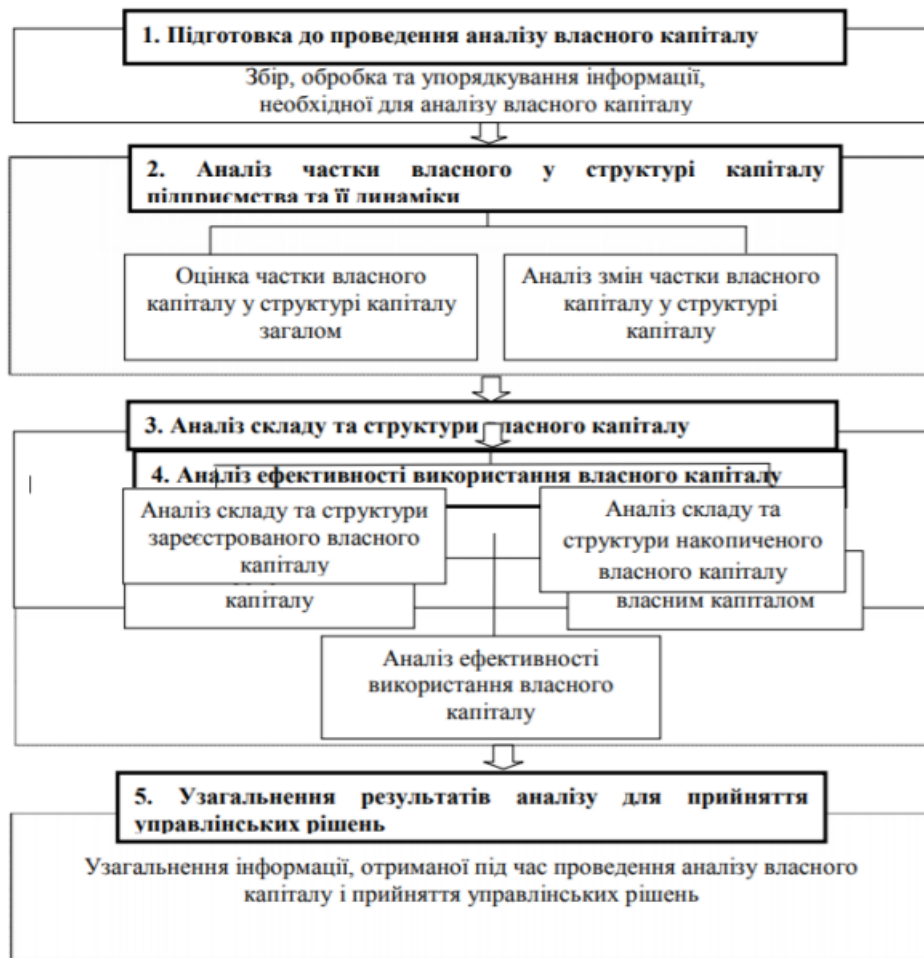

Рис. 2.6. Алгоритм аналізу власного капіталу

Аналіз динаміки, структури і складу власного капіталу дає можливість визначити фінансовоекономічні можливості суб'єкта господарювання на значну перспективу, дає оцінку фінансової незалежності від зовнішніх факторів и джерел, складає в компонованій, загальній формі точний прогноз майбутнього фінансового стану суб'єкта господарювання.

Аналізуючи іноземну практики ми бачимо, що більь всього впливає на творення ринкової цінності суб'єкта господарювання у тривалій перспективі, це процес управління капіталом компанії. Не дивлячись на це, у сучасній вітчизняній практиці корпоративного управління цьому питанню не надається багато увага. Залучення капіталу для підприємства потребує використання ефективного ризик-менеджменту, планування грошових надходжень і видатків, сучасних фінансових інструментів. Дуже важливим показником якості управління капіталом суб'єкта господарювання буде ступінь оптимальності його структури, яка буде фактором

мінімізації вартості капіталу, потрібного для фінансування довгострокового розвитку підприємства.

На більшості українських підприємствах попередню оцінку структури власного капіталу виконується тільки на основі даних бухгалтерської звітності. Тому неправдивість цього підходу буде очевидною, необхідна розробка нормативних значень повинна базуватися не тільки на розрахунках базових показників, але і на статистичних детальних дослідженнях.

Визначення оптимальної структури власного капіталу потребує використання як якісних, так і кількісних оцінок структури фінансових джерел. Оцінка фінансових показників ефективності управління капіталом повинна супроводитись експертним фінансовим аналізом різних факторів політики фінансування. Тому методика кількісної оцінки структури власного капіталу ділиться на 3 групи:

- аналіз бухгалтерських показників (дає нам приблизну оцінку);
- оцінка показників на основі фінансового аналізу підприємства (використовуються показники ризику підприємства);
- побудова сценаріїв на основі фінансового аналізу підприємства і моделювання.

Для того щоб оцінити роль власного капіталу підприємства в загальних об'ємах фінансовоекономічного забезпечення підприємства добре використати порівняльний аналіз і аналіз коефіцієнтів ефективності використання власного капіталу підприємств. Використавши аналізу коефіцієнтів можна досить точно оцінити, наскільки суб'єкта господарювання використовує власний капітал. А при цьому можна ще й використати порівняльний аналіз і зіставити розраховані показники поточного року з попереднім, то вдасться проаналізувати, наскільки ефективніше підприємство в певному році використало власний капітал, ніж у попередньому.

Аналізуючи ефективності використання власного капіталу з використанням коефіцієнтів, варто провести узагальнення існуючих та запропонованих показників на рис. 2.7.

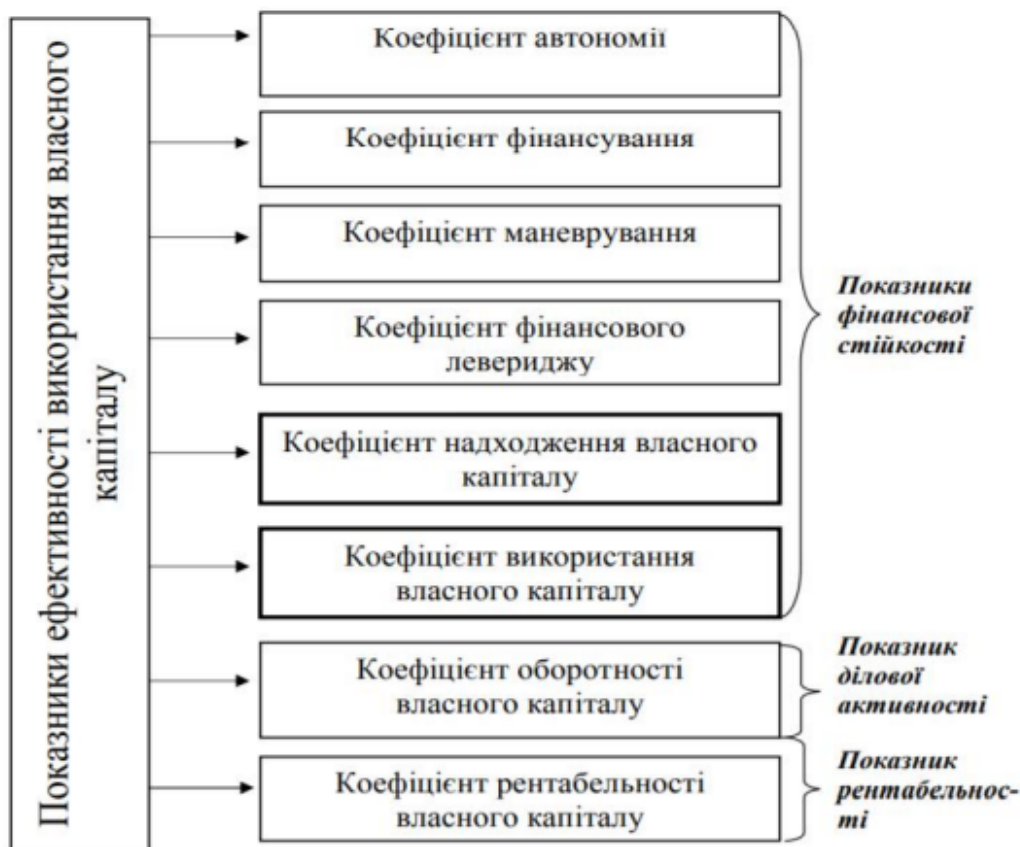

Рис. 2.7. Аналіз ефективності використання власного капіталу

Із рисунку видно, узагальнення показників, що використовуються для аналізу ефективності використання власного капіталу шляхом їх групування на показники фінансової стійкості, показники ділової активності та показники рентабельності. А також, запропоновано до показників фінансової стійкості окрім вже існуючих додати ще два, зокрема коефіцієнт надходження власного капіталу та коефіцієнт використання власного капіталу.

Аналіз власного капіталу із використанням коефіцієнтів дозволяє встановити зв'язок між різними складовими власного капіталу. Вибір того чи іншого підходу до аналізу власного капіталу залежить від того, що конкретно про власний капітал необхідно дізнатися.

За допомогою горизонтального (часового) та вертикального (структурного) аналізу проводиться оцінка змін окремих статей балансу (включаючи зобов'язання розділу I - власний капітал). Горизонтальний аналіз виявляє абсолютні та відносні зміни розміру статей у відповідному розділі балансу. Дані зміни по статтям Балансу

(Звіту про фінансовий стан) доцільно проводити за допомогою розрахункової таблиці 2.4.

Таблиця 2.4.

Горизонтальний аналіз власного капіталу

№ п/п	Показник	На початок періоду	На кінець періоду	Абсолютне відхилення, +/-	Темп зростання, %
A	B	C	D	E	F
ПАСИВ					
I. Власний капітал					
1	Зареєстрований капітал	Ф. №1,р.1400 Гр.3	Ф. №1,р.1400 Гр.4	1D -1C	1D/1C*100
2	Капітал у дооцінках	Ф. №1,р.1405 Гр.3	Ф. №1,р.1405 Гр.4	2D-2C	2D/2C*100
3	Додатковий капітал	Ф. №1,р.1410 Гр.3	Ф. №1,р.1410 Гр.4	3D-3C	3D/3C*100
4	Емісійний дохід	Ф. №1,р.1411 Гр.3	Ф. №1,р.1411 Гр.4	4D-4C	4D/4C*100
5	Резервний капітал	Ф. №1,р.1415 Гр.3	Ф. №1,р.1415 Гр.4	5D-5C	5D/5C*100
6	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Ф. №1,р.1420 Гр.3	Ф. №1,р.1420 Гр.4	6D-6C	6D/6C*100
7	Неоплачений капітал	Ф. №1,р.1425 Гр.3	Ф. №1,р.1425 Гр.4	7D-7C	7D/7C*100
8	Вилучений капітал	Ф. №1,р.1430 Гр.3	Ф. №1,р.1430 Гр.4	8D-8C	8D/8C*100
9	Усього за розділом I	1B+2B +3B+4B+ +5B±6B±7B±8B	1Г+2Г+3Г+ 4Г + +5Г±6Г±7Г±8Г	9D-9C	9D/9C*100

Підставимо дані балансу ПрАТ «ДАТАГРУП» за 2021 рік у таблицю та проведемо аналіз отриманих результатів в таблиці 2.5. Проведений горизонтальний аналіз власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП» за 2021 рік допоможе визначити зміни у його динаміці і структурі. В результаті проведеного аналізу було виявлено, що основними складовими власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП» є зареєстрований (210709 тис. грн.), додатковий (228461 тис. грн.) та резервний капітал (156 тис. грн). Отже, основним фактором, що призводить до зміни власного капіталу товариства є нерозподілений прибуток, який у 2021 році на 185500 тис.грн. За рахунок таких змін загальна вартість власного капіталу на ПрАТ «ДАТАГРУП» у 2021 році зросла на 33,39%.

Таблиця 2.5

Горизонтальний аналіз власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП» за 2021 рік

№ п/п	Показник	На початок року	На кінець року	Абсолютне відхилення, +/-	Темп зростання, %

ПАСИВ I. Власний капітал					
1	Зареєстрований капітал, тис. грн.	210 709	210 709	-	100
2	Капітал у дооцінках, тис. грн.	-	-	-	-
3	Додатковий капітал, тис. грн.	228 515	228 461	-54	99,98
4	Емісійний дохід, тис. грн.	-	-	-	-
5	Резервний капітал, тис. грн.	156	156	-	100
6	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	116 050	301 550	185 500	259,85
7	Неоплачений капітал, тис. грн.	-	-	-	-
8	Усього за розділом I	555 430	740 876	185 446	133,39

Аналізуючи структуру ПрАТ «ДАТАГРУП» у 2018 році можна стверджувати, так само як і у 2017 році в сукупній структурі власного капіталу найбільшу частку посідає нерозподілений прибуток – 80,39%. Натомість у 2017 році частка нерозподіленого прибутку була меншою на 2,35 %.

Одним із найважливіших етапів аналізу ПрАТ «ДАТАГРУП» є аналіз ефективності використання власного капіталу, що здійснюється на основі Звіту про власний капітал. Для проведення аналізу необхідно перш за все вивчити зміст окремих складових власного капіталу, ознайомитися зі змістом кожної статті форми № 4. Вивчивши зміст статей звіту про власний капітал, потрібно проаналізувати рух власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП» за звітний період, розрахувати та проаналізувати основні його зміни (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6

Аналіз руху власного капіталу

№ п/п	Показник	Зареєстрований капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток	Неопл. капітал	Вилучений капітал	Всього
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Залишок на початок року	Ф. №4 P.4000 Гр.3	Ф. №4 P.4000 Гр.4	Ф. №4 P.4000Г р.5	Ф. №4 P.4000 Гр.6	Ф. №4 P.4000 Гр.7	Ф. №4 P.4000 Гр.8	Ф. №4 P.4000 Гр.9	Ф. №4 P.4000 Гр.10
2	Надходження	Ф. №4 Σ(P.4100+ P.4116) Гр.3	Ф. №4 Σ (P.4100 + .p.4116) Гр.4	Ф. №4 Σ(P.4100 +P.4116) Гр.5	Ф. №4 Σ(P.4100 + P.4116) Гр.6	Ф. №4 Σ (P.4100 +P.4116) Гр.7	Ф. №4 Σ (P.4100 +P.4116) Гр.8	Ф. №4 Σ(P.4100 +P.4116) Гр.9	Ф. №4 Σ P.4100 P.4116) Гр.10
3	Використання	Ф. №4 Σ(P.4200- ...- P.4290) Гр.3	Ф. №4 Σ(P.4200- ...- P.4290) Гр.4	Ф. №4 Σ(P.4200- ...- P.4290) Гр.5	Ф. №4 Σ(P.4200 P.4290) Гр.6	Ф. №4 Σ(P.4200- ...- P.4290) Гр.7	Ф. №4 Σ(P.4200- ...- P.4290) Гр.8	Ф. №4 Σ(P.4200- ...- P.4290) Гр.9	Ф. №4 Σ(P.4200- ...- P.4290) Гр.10
4	Залишок на кінець року	Ф. №4 P.4300 Гр.3	Ф. №4 P.4300 Гр.4	Ф. №4 P4300 Гр.5	Ф. №4 P.4300 Гр.6	Ф. №4 P.4300 Гр.7	Ф. №4 P.4300 Гр.8	Ф. №4 P.4300 Гр.9	Ф. №4 P.4300 Гр.10
5	Абсолютна зміна залишків	C4-C1	D4-D1	E4-E1	F4-F1	G4-G1	H4-H1	I4-I1	J4-J1
6	Коефіцієнт надходження	C2/C4	D2/D4	E2/E4	F2/F4	G2/G4	H2/H4	I2/I4	J2/J4
7	Коефіцієнт вибуття	C3/C1	D3/D1	E3/E1	F3/F1	G3/G1	H3/H1	I3/I1	J3/J1

Підставимо фактичні дані ПрАТ «ДАТАГРУП» до макету таблиці 2.6 та проаналізуємо рух власного капіталу у 2021 році.

Таблиця 2.7

Аналіз руху власного капіталу на ПрАТ «ДАТАГРУП» за 2021 рік

№ п/п	Показник	Зареєстрований капітал	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток
1	2	3	4	5	6
1	Залишок на початок року	210 709	228 515	156	116 050
2	Надходження	-	-	-	185 500
3	Використання	-	54	-	-
4	Залишок на кінець року	210 709	228 461	156	301 550
5	Абсолютна зміна залишків	-	-54	-	185 500

6	Коефіцієнт надходження	-	-	-	0,62
7	Коефіцієнт вибуття	-	0,0002	-	-

За даними таблиці 2.7 можемо зробити висновки, що на ПрАТ «ДАТАГРУП» за 2021 рік, власний капітал суттєво не використовувався, крім резервного капіталу 156 тис. грн. Відбулося збільшення власного капіталу за рахунок суми надходження нерозподіленого прибутку в розмірі 185,5 тис.грн.

Показники ефективності використання власного капіталу є одними з найважливіших показників, оскільки характеризують його здатність генерувати необхідний прибуток у процесі господарської діяльності та визначають загальну ефективність його використання. У більшості коефіцієнтів, які використовуються для аналізу, власний капітал розглядається як загальна величина, але різні компоненти власного капіталу змінюються через свої різні функції, деякі збільшуються, а інші зменшуються. Але, незважаючи на це, використання коефіцієнтів для аналізу власного капіталу може встановити зв'язки між різними компонентами власного капіталу. Для визначення загальної ефективності використання власного капіталу рекомендується використовувати таблицю 2.8.

Таблиця 2.8

Показники фінансової стійкості власного капіталу підприємства

№ п / п	Показник	Нормати в-не значення	Рік		Абсолютне відхилення, тис. грн. (+/-)	Відносне відхилення, %
			Базовий	Звітний		
A	B	C	D	E	F	G
1	Показник співвідношення власних і залучених коштів	1:1	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1495+1695}}{\text{р. 1595 +1695}}$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1495+1695}}{\text{р. 1595 +1695}}$	1E-1D	1E/1D*100
2	Коефіцієнт автономії	>0,5	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1495}}{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1300}}$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1495}}{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1300}}$	2E-2D	2E/2D *100
3	Коефіцієнт фінансової залежності	$\geq 1 < 2,0$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1900}}{\Phi 1 \text{ гр.3. п. 1495}}$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1900}}{\Phi 1 \text{ гр.4. п. 1495}}$	3E-3D	3E/3D *100
4	Коефіцієнт фінансової стійкості	≥ 1	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1495}}{\Phi 1 \text{ гр.3. п.1695+ п. 1665}}$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1495}}{\Phi 1 \text{ гр.4. п.1695+ п.1665}}$	4E-4D	4E/4D *100

5	Коефіцієнт фінансування	<0,9	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.3. (p.1595 + p.1695)}}{\Phi 1 \text{ гр.3.p.1495}}$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.4(p.1495 + p.1695)}}{\Phi 1 \text{ гр.1495}}$	5E-4D	5E/5D *100
6	Коефіцієнт маневреності	>0,4	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.3. (p.1495+p.1595+ p.1695-p.1095)}}{\Phi 1 \text{ гр.3 p.1495}}$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.4(p.1495+p.1595 + p.1695-p.1095)}}{\Phi 1 \text{ гр.4 p.1495}}$	6E-6D	6E/6D *100
7	Коефіцієнт фінансового левериджу	>1,0	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.3. p.1595}}{\Phi 1 \text{ гр.3 p.1495}}$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.4 p.1595}}{\Phi 1 \text{ гр.4 p.1495}}$	7E-7D	7E/7D *100
8	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними джерелами фінансування	<1	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.3 p.1195 - p.1695}}{\Phi 1 \text{ гр.3 p.1100}}$	$\frac{\Phi 1 \text{ гр.4 p.1195 - p.1695}}{\Phi 1 \text{ гр.4 p.1100}}$	8E-D	8E/8D *100

Внесемо дані ПрАТ «ДАТАГРУП» за 2020-2021 роки до таблиці 2.9 та проведемо необхідні розрахунки.

Таблиця 2.9

Показники фінансової стійкості власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП»
за 2020-2021 рр.

№ п/п	Показник	Нормативне значення	Рік		Абсолютне відхилення, тис. грн. (+/-)
			2020	2021	
1	2	3	4	5	6
1	Показник співвідношення власних і залучених коштів	≥ 1	1,15	3,39	2,24
2	Коефіцієнт автономії	>0,5	0,47	0,23	-0,24
3	Коефіцієнт фінансової залежності	$\geq 1 < 2,0$	2,15	4,38	2,23
4	Коефіцієнт фінансової стійкості	1	0,82	0,85	0,03
5	Коефіцієнт фінансування	≥ 1	1,15	3,38	2,23
6	Коефіцієнт маневреності	>0,4	0,53	0,63	0,10
7	Коефіцієнт фінансового левериджу	>1,0	1,15	3,39	2,24

Проведені розрахунки показників фінансової стійкості дають можливість стверджувати, що в 2021 році коефіцієнт фінансової стійкості ПрАТ «ДАТАГРУП» в порівнянні з 2020 році збільшився на 0,03. Причиною цього зростання стало підвищення вартості власного капіталу на 185 446 тис. грн. при незначному зменшенні поточних зобов'язань. Значення зазначеного показника показує, що на 1 гривню поточних зобов'язань припадає 0,85 грн. власного капіталу. При цьому значення фінансової стійкості не відповідає рекомендованому значенню та має нижчий показник.

Не менш важливою характеристикою стійкого фінансового стану являється коефіцієнт маневреності. Коефіцієнт маневреності власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП» за період дослідження (2021-2021 роки) зріс на 0,10. Отримане значення зазначеного коефіцієнта свідчить про те, що власний капітал, в основному спрямовується на фінансування снових засобів, тому з метою фінансування оборотних активів ПрАТ «ДАТАГРУП» доцільно використовувати позикові джерела фінансування. На зниження коефіцієнта маневреності при дослідженні власного капіталу впливає відсутність залучених коштів в довгостроковій перспективі. Зростання коефіцієнта маневреності свідчить про підвищення можливості підприємства маневрувати власними засобами (активами), що в свою веде до зростання фінансової стійкості ПрАТ «ДАТАГРУП».

Аналізуючи зміну показника забезпеченості запасів власними джерелами фінансування в 2021 році в порівнянні з попереднім 2020 роком можемо стверджувати, що він збільшився на 2,24. Значення зазначеного показника свідчить про те, що запаси ПрАТ «ДАТАГРУП», що мають найнижчу ліквідність у складі оборотних активів, достатньо забезпечені поточними джерелами фінансування. Оскільки зростання забезпеченості запасів власними джерелами фінансування було достатнім та перевищило нормативну величину, можемо стверджувати, зазначений коефіцієнт є прийнятним для подальшого функціонування ПрАТ «ДАТАГРУП».

Коефіцієнт фінансування зріс на 2,23 і в звітному 2021 році становить 3,38 при нормативному значенні 1. Зважаючи на зростання значення розрахованого

показника, можемо стверджувати про можливість ПрАТ «ДАТАГРУП» погасити свої зобов'язання, тобто зазначений коефіцієнт показує скільки гривень власного капіталу припадає до кожної гривні зобов'язань підприємства. Розраховане значення даного показника ПрАТ «ДАТАГРУП» свідчить про не високий рівень фінансових ризиків. Однак зменшення значення коефіцієнта, свідчить про потребу в здійсненні необхідного ефективного контролю по аналізу змін, що відбуваються у ПрАТ «ДАТАГРУП».

У 2021 році коефіцієнт автономії зменшився на 0,24, що свідчить про збільшення власних грошових ресурсів. Якщо зазначений показник і надалі зростатиме, що значною мірою вплине на фінансову стійкість ПрАТ «ДАТАГРУП» і свідчатиме про незалежність досліджуваного підприємства від кредиторів, тобто від джерел фінансування. Наразі на ПрАТ «ДАТАГРУП» спостерігаємо зростання залежності від зовнішніх джерел фінансування. Оскільки, значення зазначеного показника перевищує нормативне значення. Рекомендуємо ПрАТ «ДАТАГРУП» збільшити фінансування підприємства.

Висновки до 2 розділу

Характеристика на ПрАТ «ДАТАГРУП» показала, що чистий прибуток та собівартість наданих послуг у 2021 році зростали порівняно з 2020 роком.

Збільшення середньорічної суми активів та власного капіталу ПрАТ «Вімм-Білл-Данн Україна» підтверджує збільшення вартості майна підприємства і власних фінансових джерел його формування. Оцінка рентабельності використання коштів, які вкладені у виробництво і реалізацію свідчить про стабільне зростання, в той час як якість використання активів і власного капіталу, навпаки, в динаміці зменшується. Аналіз фінансового стану об'єкта дослідження показав, що станом на кінець звітної періоду ПрАТ «Вімм-Білл-Данн Україна» є ліквідним, але фінансово залежним підприємством. Власний капітал у ПрАТ «Вімм-Білл-Данн Україна» складається з зареєстрованого та додаткового капіталів. До власних

джерел належить також нерозподілений прибуток. Проведений факторний аналіз рентабельності власного капіталу ПрАТ «Вімм-Білл-Данн Україна» дозволяє зазначити, що у 2020 р. мультиплікатор власного капіталу склав 2,478, а це на 0,785 менше, ніж у попередньому періоді, в той час як його рентабельність у 2020 р. зросла.

Таким чином, в результаті проведеного дослідження було виявлено, що більшість показників діяльності ПрАТ «ДАТАГРУП» відповідають нормативній величині, і досліджуване підприємство в основній мірі забезпечене власними коштами тому, що сума власних активів покриває залучені. Так, показник ПрАТ «ДАТАГРУП» співвідношення власних і залучених коштів у 2021 році зріс на 2,24 та становив 3,39. Зростання зазначеного показника в 2021 році є позитивним фактором роботи ПрАТ «ДАТАГРУП» та ще раз підтверджує укріплення фінансової незалежності підприємства від інвесторів та кредиторів, тобто про стабільну фінансову стійкість.

РОЗДІЛ III. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Теоретичні аспекти аудиту формування і використання власного капіталу

Аудит власного капіталу компанії є одним з найважливіших і найскладніших напрямків перевірки господарської діяльності підприємства. При цьому важливими складовими ефективності проведення аудиту є правильна постановка завдань перевірки та визначення її основних джерел інформації. Для розгляду методики аудиту операцій із власним капіталом компанії, визначимо його мету і завдання.

Основна мета аудиту власного капіталу – встановити достовірність первинних даних відносно формування та використання власного капіталу, повноти та своєчасності відображення інформації в первинних та зведених документах й облікових регістрах, правильність ведення обліку власного капіталу відповідно до установчих документів та облікової політики, достовірність відображення стану власного капіталу у звітності підприємства.

Відповідно до мети аудиту власного капіталу визначають основні завдання аудиту:

- перевірка правильності формування і використання коштів власного капіталу;
- оцінка стану синтетичного і аналітичного обліку власного капіталу;
- оцінка повноти і правильності відображення в обліку і звітності господарських операцій з формування та використання власного капіталу;
- перевірка дотримання законодавчих і нормативних актів, пов'язаних з формуванням і використанням капіталу.

Для власного капіталу джерелами інформації є:

- установчі документи, такі як установчий договір, статут, протокол зборів засновників, учасників або акціонерів;
- документи, пов'язані з формуванням та рухом – надходження коштів, матеріальних цінностей від засновників, основні засоби; розрахунки з учасниками

та реєстри бухгалтерського обліку, наприклад журнали, оборотні відомості, головна книга;

- документи права власності на майно (які є внеском до власного капіталу);
- свідоцтва права власності на нерухомість, транспортні засоби, земельні ділянки;
- акти та довідки попередніх аудиторських перевірок, дані внутрішнього контролю та документи, яка узагальнює дану інформацію;
- фінансова та статистична звітність.

Реальний власний капітал будь-якого підприємства постійно змінюється, що зумовлено специфікою галузі. Тому багато підприємств здебільшого взагалі не приділяють уваги точності відображення в бухгалтерському обліку реальної суми власного капіталу, що зумовлює викривлення даних в бухгалтерському обліку та унеможливує проведення аудиту. Якщо ж аудитор знайшов порушення, які не впливають на законність функціонування підприємства та не завдають шкоди державі, то він фіксує факти аудиту в аналітичній частині висновку, але має право видати позитивний висновок. Якщо аудитор знайшов порушення, які впливають на законність функціонування, то він також фіксує всі факти в аудиторському висновку, але дає час для усунення виявлених порушень. Якщо ж порушення не виправлені, то аудитор не має права видати позитивний висновок.

Аудиту підлягає насамперед структура капіталу господарюючого суб'єкта за джерелами його утворення. Здійснюючи аудит власного капіталу, виходять із того, що він формується на основі внесків власників підприємства у вигляді грошових коштів, майна, нематеріальних активів у розмірах, визначених установчими документами.

При перевірці правильності формування зареєстрованого капіталу підприємства першочергово необхідно з'ясувати організаційноправову форму підприємства, що обумовлює особливості його формування. При перевірці відображеної в бухгалтерському обліку величини суми зареєстрованого капіталу аудитор зіставляє її з зареєстрованою сумою в установчих документах підприємства. Крім того, аудитор перевіряє юридичний статус та права здійснення

zareєстрованих видів діяльності, склад засновників (учасників), структуру управління підприємством.

Згідно зі ст. 155 Цивільного Кодексу України, якщо після закінчення фінансового року вартість чистих активів акціонерного товариства виявиться меншою від статутного капіталу, товариство зобов'язане оголосити про зменшення свого статутного капіталу та зареєструвати відповідні зміни до статуту у встановленому порядку [2].

Особливо важливим питанням аудиту є перевірка правильності змін зареєстрованого капіталу. Величина зареєстрованого капіталу збільшується чи зменшується після перереєстрації в установчих документах з внесеними до них змінами у законодавчо визначені строки. Дослідження впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на організацію бухгалтерського обліку руху статутного капіталу дозволило встановити, що визначальним елементом в організації системи обліку є максимальна аналітичність інформації щодо величини, структури та динаміки статутного капіталу в розрізі конкретних власників корпоративних прав. Ефективне управління рухом статутного капіталу можливе лише за умови наявності в суб'єктів управління необхідної економічної інформації, основну частку якої складає облікова інформація [11, с. 130].

Для удосконалення проведення аудиту власного капіталу, необхідно зробити наступне:

- удосконалити форми первинних документів для обліку капіталу; – розробити форми управлінської звітності;
- удосконалити аналітичний та синтетичний облік власного капіталу;
- удосконалити методичне забезпечення обліку власного капіталу на законодавчому рівні;
- розробити форми окремих робочих документів аудитора, які містять інформацію про рух та формування капіталу підприємства;
- розробити інформаційні джерела, в яких відображено процеси і господарські операції, пов'язані з формуванням і змінами елементів акціонерного капіталу тощо.

Рис. 3.1 Схема проведення аудиту власного капіталу підприємства

Якщо документи, які перевіряє аудитор в порядку, можемо розпочинати проведення аудиту власного капіталу підприємства. Розпочати аудит власного капіталу доцільно розпочати з оцінки ефективності системи внутрішнього

контролю з цією метою аудитор проводить тестування, у процесі якого тестує її дієвість. Після цього аудитор може переходити до складання плану і програми проведення аудиту власного капіталу. Загальний план аудиту (табл.3.1) та програму аудиту (табл.3.2) власного капіталу на ПрАТ «ДАТАГРУП» наведено в таблиці.

Загальний план аудиту власного капіталу

Організація, що перевіряється ПрАТ «ДАТАГРУП»

Період аудиту 01.04.2021 р. – 07.03.2021 р.

Керівник аудиторської перевірки – Юлія ЛИСЕНКО

Запланований аудиторський ризик 5%

Таблиця 3.1

План аудиторської перевірки формування і використання власного капіталу

ПрАТ «ДАТАГРУП»

№	Перелік аудиторських процедур	Виконавець перевірки	Період перевірки	Примітки
1		3	4	5
1.	Планування та контроль аудиту	1.04	Лисенко Юлія	Виконано
2.	Аудит зареєстрованого капіталу	1.04 - 2.04	Лисенко Юлія	Виконано
3.	Аудит капіталу в дооцінках	2.04 - 3.04	Лисенко Юлія	Виконано
4.	Аудит додаткового капіталу	3.04 - 4.04	Лисенко Юлія	Виконано
5.	Аудит резервного капіталу	4.04 - 5.04	Лисенко Юлія	Виконано
6.	Аудит нерозподіленого прибутку	5.04 - 7.04	Лисенко Юлія	Виконано

Керівник аудиторської перевірки _____ Юлія ЛИСЕНКО

З робочим планом ознайомлені:

Директор ПрАТ «ДАТАГРУП» _____ Шелемба М.В.

Загальний аудиторської перевірки формування і використання власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП» оформляється документально, до нього додається розклад та період виконання кожної ланки перевірки підприємства або

аудиторської процедури. План аудиторської перевірки формування і використання власного капіталу переглядається керівником ПрАТ «ДАТАГРУП», що сприяє підвищенню ефективності процедури аудиту, оптимізації переліку аудиторських процедур. За розробку та виконання плану й програми аудиту формування і використання власного капіталу відповідає аудитор.

Після складання і затвердження плану і програми проведення аудиту формування і використання власного капіталу, аудитор розпочинає перевірку документів, що дає право підприємству проводити види діяльності щодо організації обліку власного капіталу, що зазначаються в Наказі про облікову політику підприємства. Аудитор визначає можливість використання тих чи інших методик проведення перевірки.

На наступному етапі аудитор перевіряє склад та структуру формування власного капіталу досліджуваного підприємства. Основною складовою власного капіталу являється зареєстрований капітал, тому особливу увагу необхідно приділити дотриманню порядку формування та використання відповідно до чинного законодавства і установчих документів. Сума зареєстрованого капіталу підприємства фіксується у Статутних документах. Величина зареєстрованого капіталу повинна відповідати сумі, що відображена на субрахунку 401 "Статутний капітал" і у формах фінансової звітності (форма №1 Баланс (Звіт про фінансовий стан), форма №4 Звіт про власний капітал).

Перевіряючи склад та розмір статутного капіталу підприємства, аудитор звертає увагу в процесі перевірки на дотримання сум, що вносяться засновниками.

Коректність даних та законність операцій щодо формування статутного капіталу перевіряються на підставі первинних документів, що підтверджують внески засновників. Так, наприклад, грошові внески до каси товариства мають бути підтвердженими (за датами і сумами) прибутковими касовими ордерами, внесення коштів на поточний рахунок – банківськими виписками та платіжними дорученнями; внесення основних засобів – Актами приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, внески цінними паперами – Актами приймання-передачі цінних паперів.

Програма аудиторської перевірки формування і використання власного
капіталу на ПрАТ «ДАТАГРУП»

№ з/п	Перелік проведених аудиторських процедур щодо формування власного капіталу підприємства	Період проведення аудиторських процедур перевірки	Аудиторські докази	Виконавець
1	2	3	4	5
1	Перевірка облікової політики власного капіталу нормам чинного законодавства	01.04.21	Статутні документи підприємства, протоколи зборів акціонерів; виписка банку; прибуткові та видаткові касові ордери, акти приймання-передачі основних засобів (внесок до статутного капіталу), платіжні доручення підприємства, журнал 7; відомість 7.1 "Відомість аналітичних даних рах. 42, відомість № 7.2 "Відомість аналітичних даних рах. 44 (Нерозподілені прибутки, непокриті збитки), Головна книга по рах. 40, 42, 43, 44, звітність (ф. №1 Баланс (Звіт про фінансовий стан), ф.№2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), ф. №3 Звіт про рух грошових коштів	Лисенко Юлія
2	Перевірка складу, формування та структури власного капіталу	01.04.21		Лисенко Юлія
3	Звірка сум по залишках власного капіталу даним головної книги та залишкам зазначеним в облікових регістрах підприємства	02.04.21		Лисенко Юлія
4	Перевірка наявності неоплаченого капіталу в затверджені терміни	02.04.21		Лисенко Юлія
5	Перевірка дотримання строків, порядку, документального оформлення та відображення в обліку внесків до статутного капіталу	02.04.21 - 03.04.21		Лисенко Юлія
6	Перевірка правильності розподілу прибутку	04.04.21 - 05.04.21		Лисенко Юлія
7	Перевірка правильності нарахування і сплати дивідендів	06.04.21		Лисенко Юлія
8	Перевірка правильності формування і використання резервного капіталу	06.04.21		Лисенко Юлія
9	Встановлення обґрунтованості змін величини власного капіталу	06.04.21		Лисенко Юлія
10	Перевірка правильності відображення в обліку змін величини власного капіталу	07.04.21		Лисенко Юлія
11	Перевірка відповідності даних синтетичного і аналітичного обліку власного капіталу	07.04.21		Лисенко Юлія
12	Формулювання висновків за результатами аудиту	07.04.21		Робоча документація, складена на попередніх етапах перевірки

Керівник аудиторської перевірки _____ Юлія ЛИСЕНКО

Ще одним етапом аудиту є перевірка своєчасності внесення засновником внеску до статутного капіталу підприємства. У цьому випадку моментом фактичного отримання внеску є:

- для готівки - дата зарахування коштів на банківський рахунок або зарахування коштів до реєстру підприємств;
- для основних засобів, матеріальних активів і нематеріальних активів - дата підготовки документів, що підтверджують отримання установою.

Перевірте повноту статутного капіталу засновника підприємства шляхом порівняння розміру статутного капіталу, зафіксованого в установчому документі, та статутного капіталу, зафіксованого на субрахунку 401 "Статутний капітал" та сумою боргу, обліковується на рахунку 67 "Розрахунки з учасниками".

Ще одним етапом аудиту є перевірка своєчасності внесення засновником внеску до статутного капіталу підприємства. У цьому випадку моментом фактичного отримання внеску є:

- для готівки – дата зарахування коштів на банківський рахунок або зарахування коштів до реєстру підприємств;
- для основних, матеріальних і нематеріальних активів – дата підготовки документів, що підтверджують отримання установою.

Перевірити повноту статутного капіталу засновника підприємства шляхом порівняння розміру статутного капіталу, записаного в установчому документі, із статутним капіталом, облікованим на субрахунку

Особливу увагу слід приділити також бухгалтерському обліку та аудиту організацій, що виплачують дивіденди. Товариство зобов'язане виплатити оголошений дивіденд за кожним класом (класом) акцій. Дивіденди можуть виплачуватися грошима, а в окремих випадках іншим майном, як це передбачено статутом товариства. Джерелом дивідендів є чистий прибуток підприємства.

В процесі перевірки особливу увагу слід приділити сумі нарахованих і сплачених податків та інших обов'язкових платежів.

Аудитори повинні звернути особливу увагу на процедури визначення прибутку, його розподілу та використання, провести перевірку всіх операцій з

використанням послідовного підходу. При цьому необхідно порівняти умови діяльності, відображені в обліку розподілу, з обліком розподілу та використання прибутку у витягах з протоколів загальних зборів акціонерів.

Усі порушення, виявлені під час перевірки, повинні бути зафіксовані в робочих документах аудитора з посиланням на копії основних документів і реєстрів, які аудитор повинен додати до свого висновку.

Для накопичення інформації аудитор повинні використовувати таблиці, в яких відображаються всі помилки, невідповідності та зловживання. Ведення такої таблиці дозволяє визначити загальну кількість виявлених спотворень.

Під час перевірки статутного капіталу аудитор зафіксували наступні основні порушення:

1) бухгалтерські помилки (кредитове сальдо субрахунку 401 «Статутний капітал» не відповідає зазначеному в установчих документах; збільшення статутного капіталу внаслідок встановлення вартості товарів і нематеріальних активів вище справедливої вартості, збільшення часток), вартість нематеріальних активів вища за погоджену засновниками справедливую вартість, відображені не всі господарські операції, не відповідає вимогам нормативних документів);

2) неправильне та несвоєчасне внесення засновниками статутного внеску змін до установчих документів; несвоєчасне внесення змін до реєстру акціонерів; несвоєчасне внесення записів про виключення та прийняття нових засновників; акції, що належать засновникам, не відображаються в документах. правильний;

3) неправильна реєстрація та відсутність документів (відсутність документів, оформлених відповідно до чинного законодавства; необґрунтована зміна записів документів; відсутність оригіналів або легалізованих відповідно до законодавства документів; наявність фальшивих документів);

4) прорахунок (прорахунок податку на прибуток, не виплата дивідендів за привілейованими акціями, прорахунок дивідендів, порушення нормативних документів).

У разі виявлення суттєвих помилок у відображенні власного капіталу аудитор вносять корективи в раніше розроблені плани та аудиторські процедури.

При необхідності до аудиту залучаються експерти для більш детальної перевірки, особливо якщо є спір щодо оцінки майна.

Заключним етапом аудиту власного капіталу є узагальнення виявлених розбіжностей у бухгалтерській та фінансовій звітності та обґрунтування рекомендацій щодо мінімізації цих розбіжностей у звіті незалежного аудитора.

3.2. Організація проведення аудиту власного капіталу на ПРАТ «ДАТАГРУП»

Проводячи аудит власного капіталу відповідно до чинного законодавства, доцільно перевіряти законність відображеної в установчих документах та фінансовій звітності інформації про стан і рух власного капіталу та його елементів: статутного, пайового, додаткового, резервного, вилученого, неоплачений капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток).

Вимога щодо дотримання національних стандартів дозволяє проводити якісні аудити та, за потреби, доводити, що він не був халатним у своїй роботі.

Інформація про пакет акцій, відображена у фінансовій звітності, головній книзі, реєстрах зведеного та аналітичного обліку, первинних документах та інших джерелах інформації ПАТ «ДАТАГРУП», підлягає перевірці.

Проте обсяг перевірки установчих документів і пакетів акцій не обмежується інформацією, наданою бухгалтерською та фінансовою звітністю.

Для проведення якісної перевірки установчих документів та статутного капіталу мені необхідно було перевірити такі документи:

- статут комерційної організації;
- установчий договір та протокол зборів засновників;
- свідоцтво про державну реєстрацію підприємства;
- документи, що безпосередньо стосуються приватизації та акціонування;
- документи, що підтверджують право власності засновників на майно, включене в оплату акцій, придбаних ними під час державної реєстрації господарських товариств, в яких беруть участь державні або комунальні підприємства;
- договори на банківське обслуговування;

- реєстраційні зміни до установчих документів та реєстру акціонерів;
- протоколи річних зборів засновників та акціонерів;
- рада директорів або рішення ради директорів;
- накази та розпорядження виконавчого комітету;
- ліцензії та дозволи на певні види діяльності;
- комунікації із засновниками та акціонерами;
- видача довіреностей та реєстрація записів довіреностей при реєстрації, перереєстрації, ліквідації, реорганізації інших осіб (крім керівників) суб'єкта господарювання, правила внутрішнього розпорядку;
- документи, що підтверджують внесення часток засновника до статутного капіталу у валюті, натуральній, нематеріальній формі або цінних паперах (наприклад, ПКО, виписка з банківського рахунку, реєстрація майна, переданого в натуральній формі як акт внеску до статутного капіталу) ;
- методика оцінки акцій, внесених до статутного капіталу у фізичній та нематеріальній формі;
- річний звіт;
- дата ліквідації або реорганізації суб'єкта господарювання, що звітує.

Виходячи із завдань, поставлених перед аудитом власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП», я встановив спеціальні види робіт та порядок проведення аудиту власного капіталу, які необхідно проводити для досягнення поставлених цілей.

У таблиці 3.3 наведені типи посад і процедури аудиту власного капіталу.

Таблиця 3.3

Види робіт і процедури аудиту власного капіталу

Складові власного капіталу	Види робіт, які підлягають перевірці	Процедури аудиту
1	2	3
Зареєстрований капітал	Аудит складу статутного капіталу	перевірка державної реєстрації випуску акцій; перевірка відповідності видів і кількості розміщених акцій, заявлених у статуті; перевірка дотримання максимально можливої величини номінальної вартості привілейованих акцій у статутному капіталі
Капітал у дооцінках	Аудит переоцінки майна	перевірка правильності розрахунку сум дооцінки або уцінки майна підприємства та відображення її на рахунках бухгалтерського обліку; перевірка правильності визначення величини збільшення (зменшення) зносу по переоцінених основних засобах та її відображення у облікових регістрах
	Аудит додаткового капіталу в частині коштів, накопичених у результаті розрахунків із засновниками	перевірка правильності розрахунку емісійного доходу і його відображення на рахунках бухгалтерського обліку; перевірка правильності визначення курсових різниць і їх відображення в бухгалтерському обліку
Резервний капітал	Аудит правильності створення і правомірності використання резервного капіталу	перевірка дотримання правомірності використання коштів резервного капіталу; дотримання розміру щорічних відрахувань до резервного капіталу, які передбачені законодавством та порядку відображення таких операцій на бухгалтерських рахунках
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Аудит обґрунтованості показника нерозподіленого прибутку (непокритого збитку)	перевірка достовірності розрахунку і відображення на рахунках бухгалтерського обліку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) звітного року (за результатами аудиту в цілому на підприємстві); перевірка достовірності розрахунку і відображення на рахунках бухгалтерського обліку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) минулих років (за результатами аудиту в цілому на підприємстві); перевірка правильності відображення в бухгалтерському обліку та звітності помилок, які були допущені у минулих роках
Вилучений капітал	Аудит правомірності вилучення, перепродажу й анулювання власних акцій	перевірка правомірності викупу акцій, правильності їх оцінки та відображення в обліку і реєстрі акціонерів; перевірка правомірності та правильності оцінки проданих акцій, їх відображення в обліку і в реєстрі акціонерів; перевірка правомірності анулювання акцій, їх відображення в бухгалтерському обліку, реєстрі акціонерів та звітності
Неоплачений капітал	Аудит інформації про зміни у складі неоплаченого капіталу	перевірка правомірності й правильності відображення в бухгалтерському обліку неоплаченого капіталу; перевірка своєчасності й правильності відображення в бухгалтерському обліку погашення неоплаченого капіталу

При проведенні аудиту формування і використання власного капіталу ПрАТ «Датагруп», зокрема, установчих документів та власного капіталу ми розподіли

всю сукупність наявної інформації на інші підсукупності і приймали рішення на основі отриманих результатів щодо проведення оцінки системи внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку про методи організації перевірки. Відповідно за обраним методом нами було перевірено кожен із підсукупностей.

Програма аудиту формування та використання власного капіталу відображена у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Програма аудиту власного капіталу

№ з/п	Перелік аудиторських процедур	Метод перевірки
1	2	4
1.	Аудит установчих документів підприємства: – визначення виду власності та видів діяльності; – зміни й доповнення до установчих документів; – ознайомлення з протоколами зборів учасників та акціонерів, різних наказів керівників і встановлення недозволених операцій із капіталом; – порядок розподілу прибутку й рішеннями зборів акціонерів.	Спостереження, формальний метод
2.	Перевірка розміру статутного капіталу, який був заявлений і сплачений та його відповідності встановленому законом мінімуму	Арифметична перевірка
3.	Перевірка складу та структури статутного фонду: – склад засновників, а також власників, які володіють більш ніж 5% статутного фонду; – кількість й вид акцій, номінальна вартість; – визначення акціонеру, що володіє контрольним пакетом акцій; – вивчення фінансового стану засновників ПрАТ відносно їх спроможності робити внески до статутного фонду.	Спостереження, підтвердження
4.	Аудит дотримання термінів відкритої передплати на акції й строків сплати у разі випуску цінних паперів в період перевірки.	Метод підтвердження
5.	Перевірка дотримання правил та вимог додаткового випуску акцій.	Аналітичні процедури
6.	Перевірка правильності порядку оцінки всіх внесків, які були у статутний фонд згідно із установчими документами	Метод підтвердження
7.	Визначення правильності формування та змін статутного фонду: – перевірка повноти та виду внесків учасників й засновників; – перевірка виконання бізнес-плану підприємства; – правильність відображення в бухобліку неоплаченого капіталу;	Аналітичні процедури, метод підтвердження

	– перевірка термінів погашення заборгованості засновниками, учасниками, акціонерами.	
8.	Перевірка правильності ведення аналітичного обліку по рахунку 40 "Зареєстрований (пайовий) капітал" - відповідності сальдо по рахунку 40 розміру, що зафіксований в установчих документах, аналіз супровідних документів щодо суттєвих операцій, на базі перевірки протоколу зборів учасників вияснити дозволеність таких операцій, перевірка відповідності записів за цими операціями П(С)БО, визначення кількості випущених і анульованих акцій, а також порівняння їх з книгою реєстрації власників акцій; перевірка щодо дотримання термінів відкритої передплати на акції й термінів сплати у разі випуску цінних паперів на період перевірки; перевірка дотримання порядку переходу і реалізації права власності на акції.	Метод підтвердження, формальна перевірка, метод простежування
9.	Перевірка правильності відображення в обліку вилученого капіталу - аудит порядку викупу акцій власної емісії та їх подальше, аналіз співвідношення ціни викупу і номінальної вартості акцій.	Метод підтвердження, формальна перевірка, метод простежування
10	Вивчення усіх супровідних документів на предмет суттєвих операцій, які впливають на сплачений капітал, внесений капітал чи викуплені власні акції: на основі протоколу зборів акціонерів встановити, чи були ці операції дозволені; перевірити, чи обліковані суттєві операції у відповідності з П(с)БО; визначити кількість випущених та анульованих акцій і порівняти їх із книгою реєстрації власників акцій.	
11	Перевірка правильності відображення в бухобліку іншого додаткового капіталу й його використання.	Метод простежування
12	Перевірка правильності відображення в бухобліку додатково вкладеного капіталу й його використання.	Метод простежування
13	Вивчення обліку надходження та використання емісійного доходу.	Метод простежування
14	Порядок формування та правильність відображення в бухобліку резервного капіталу та його використання.	Арифметична перевірка
15	Порядок формування та правильність відображення в бухобліку та звітності нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) від діяльності, здійснюваної підприємством.	Арифметична перевірка
16	Перевірка порядку розподілу прибутку за статутом та рішенням зборів акціонерів (на основі протоколів зборів акціонерів).	Арифметична перевірка

Таким чином основними кроками, які робить аудитор при перевірці власного капіталу це:

– у випадках збільшення або зменшення статутного (іншого зареєстрованого) капіталу проведення аудиту записів по субрахунках 401 та 403 лише (так як, подібні зміни відображаються у встановленому порядку та тільки після внесення відповідних змін в установчі документи підприємства);

– після реєстрації статутного капіталу підприємства перевірка сальдо субрахунку 404, яке у встановленому порядку повинно списуватися у кореспонденції з кредитом субрахунку 401 «Статутний капітал». У випадку, коли підприємству відмовлено у реєстрації статутного капіталу, у кореспонденції із дебетом субрахунку №404 відображаються операції пов'язані із повернення активів, що надходили як внески.

– перевірка організації аналітичного обліку за субрахунками 401 та 404 з метою перевірки ведення аналітичного обліку розрахунків із засновниками підприємства на стадіях формування капіталу, за видами акцій та заборгованості по внесках до статутного капіталу;

– контроль за фактичним надходження внесків засновників за кредитом відповідних рахунків 46 «Неоплачений капітал» у кореспонденції із рахунками з обліку коштів (рахунки 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках»), матеріальних цінностей (рахунки 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 16 «Довгострокові біологічні активи», 20 «Виробничі запаси», 21 «Поточні біологічні активи», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 26 «Готова продукція», 28 «Товари»), нематеріальних активів (рахунок 12 «Нематеріальні активи») тощо;

– аудит даних рахунку 67 «Розрахунки з учасниками» з метою перевірки розрахунків із засновниками підприємства щодо нарахування й виплат їм їхніх доходів. Такі нарахування та виплати відображаються за кредитом рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам».

Якщо в ході проведення аудиту були вичвлені помилки та факти шахрайства, аудитор повинен згрупувати їх із метою встановлення рівня їх суттєвості (із урахуванням об'єднаного ефекту), а також підготувати підсумкову аудиторську документацію.

За результатами проведеного аудиту власного капіталу підприємства аудитор формує звіт та аудиторський висновок.

Аудиторський висновок щодо формування і використання власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП»

Провівши аудиторську перевірку щодо формування і використання власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП» на підставі заключеного договору між аудитором та ПрАТ «ДАТАГРУП» № 12 – 1/23 від 21 лютого 2022 р. за період з 01 січня 2021 року по 31 грудня 2021 року

Перевірку формування і використання власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП» проведено відповідно до чинного законодавства з 1 по 22 березня 2022 року згідно до чинних нормативно-законодавчих документів України, міжнародних стандартів аудиту (МСА), відповідно до чинного законодавства господарської діяльності, процедур бухгалтерського обліку, фінансової та податкової звітності, вимог до написання аудиторських: документації та заключного висновку.

Проведено аудит ПрАТ «ДАТАГРУП» за 2021 роки на основі юридичних, первинних документів, облікових реєстрів обліку, річної фінансової та податкової звітності за 2021 рік – форми №1 Балансу (Звіту про фінансовий стан), форма №2 Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), форма №3 Звіту про рух грошових коштів, форма №4 Звіту про власний капітал, форма №5 Приміток до річної фінансової звітності.

Проведено аудиторську перевірку формування і використання власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП» з метою забезпечення обґрунтованої впевненості у тому, що всі операції щодо обліку власного капіталу досліджуваного підприємства не містять значних порушень. За допомогою проведення тесту перевірено наявну інформацію на цифровому матеріалі, що розкривається в звіті про підтвердження. Процедури збору даних по підприємству використовуються з метою проведення оцінки достовірності і повноти відображення даних обліку власного капіталу у

вибіркових обстеженнях тому, в звіті не виключаються певні ризики щодо наданої інформації для користувачів фінансової звітності ПрАТ «ДАТАГРУП».

У процесі проведення аудиту формування та використання власного капіталу проведено аналіз принципів ведення бухгалтерського обліку щодо оцінювання проекту, обліку власного капіталу та складання фінансової звітності. Порухень методів ведення обліку власного капіталу в ході проведеної перевірки не виявлено. Керівництво ПрАТ «ДАТАГРУП» несе відповідальність за фінансову звітність за 2021 рік, яку надано для перевірки.

Ми відповідаємо за висловлену думку достовірності фінансової звітності ПрАТ «ДАТАГРУП». Під час проведення аудиту зібрано достатньо наявної інформації, з метою висловлення об'єктивного аудиторського висновку щодо достовірності наведених даних щодо ведення бухгалтерського обліку власного капіталу та аудиту.

Бухгалтерська звітність щодо формування та використання власного капіталу ПрАТ «ДАТАГРУП» базується на достовірних даних щодо ведення бухгалтерського обліку і відображає фактичний фінансовий стан досліджуваного підприємства за суттєвими аспектами була перевірена 28 лютого 2022 року за підсумками діяльності ПрАТ «ДАТАГРУП» за період з 1 січня 2021 року по 31 грудня 2021 року.

Аудитор

Юлія ЛИСЕНКО

3.3. Шляхи удосконалення обліково-аналітичних і контрольних процедур процесу виробництва продукції

Загальна номінальна вартість випущених акцій становить статутний (складений) капітал АТ, який не може бути меншим за суму, що еквівалентна 1250 мінімальних заробітних плат, виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, що діє на момент створення АТ. Саме статутний капітал товариства визначає

мінімальний розмір власного капіталу, який цілковито гарантує врахування інтересів кредиторів. Загалом же власний капітал, що є важливою складовою майна кожного АТ, законодавчо визначається, як різниця між сукупною вартістю активів товариства та вартістю своїх зобов'язань перед іншими особами.

Орієнтуючись на власний капітал, як на вартість чистих активів, АТ, разом з тим, не має права приймати рішення про збільшення статутного капіталу шляхом розміщення акцій, якщо розмір власного капіталу є меншим за розмір статутного капіталу товариства. До того ж загальні збори АТ не мають права приймати рішення про викуп акцій, якщо власний капітал є меншим, а ніж загальна сума його статутного капіталу, резервного капіталу та розміру перевищення ліквідаційної вартості привілейованих акцій над їх номінальною вартістю, або ж стане меншим в наслідок такого викупу.

З огляду на зазначене, варто усвідомити важливість позицій резервного капіталу у складі власного капіталу АТ. А тому при формуванні резервного капіталу товариству необхідно керуватися положеннями ст.19 Закону України «Про акціонерні товариства», згідно до якої розмір резервного капіталу, що має складати не менше 25 відсотків статутного капіталу, повинен поповнюватись через щорічні відрахування, які в той же час не можуть бути меншими, ніж 5 відсотків суми чистого прибутку товариства за рік.

Головною ж метою створення резервного капіталу на сьогодні є покриття його коштами збитків акціонерного товариства, а також виплата дивідендів за привілейованими акціями. І хоча законодавством не виключається можливість додаткового включення також і інших напрямів використання резервного капіталу АТ, проте, залишається все ж незмінною вимога чинного законодавства, згідно до якої АТ не має права приймати рішення, що передбачає викуп акцій товариства без їх анулювання, якщо після викупу частка акцій, що перебувають в обігу, стане меншою, ніж 80 відсотків статутного капіталу товариства.

Розглядаючи організаційний аспект облікового процесу, слід зазначити, що організаційна складова, як правило, передбачає: перелік осіб, відповідальних за ведення обліку власного капіталу та їх посадові інструкції; перелік сфер

відповідальності; комерційну таємницю та порядок її захисту; систему внутрішнього контролю тощо. Дані організаційні питання можуть підпадати під компетенцію бухгалтера, бухгалтерської служби, головного бухгалтера, служби внутрішнього контролю, спеціально створеної комісії, аудиторської фірми, аутсорсингової компанії тощо.

В акціонерних товариствах рішення про вибір суб'єкта формування облікової політики повинно прийматися колегіальним органом, який складається з власників, тобто акціонерів, або їх представників (загальні збори акціонерів чи наглядова рада). У методичній частині облікової політики АТ важливо виокремити наступне: порядок формування і зміни складових власного капіталу, процедуру емісії, перепродажу та анулювання акцій, можливі джерела формування, напрями розподілу прибутку тощо. При цьому, на формування практично кожного з положень методичної складової облікової політики АТ, у тому числі, і власного капіталу, здійснюють свій вплив ряд факторів, об'єднаних до відповідних груп, серед яких чинне місце займають внутрішні фактори, зокрема такі, як: організація підприємницької діяльності; організація та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві; рівень комп'ютеризації облікових робіт або рівень ручної обробки даних в умовах застосування інформаційно-комп'ютерних технологій; стан забезпечення режиму інформаційної безпеки; рівень кваліфікації працівників; кількість засновників (акціонерів); а також зовнішні фактори – нормативне регулювання бухгалтерського обліку, система оподаткування тощо.

Детальний аналіз впливових факторів представлений у факторній моделі облікової політики власного капіталу на рисунку 3.2.

Крім організаційної та методичної частин важливим також є і технічний аспект облікової політики щодо власного капіталу, який повинен передбачати наступні складові:

- 1) робочий план рахунків з необхідними аналітичними розрізами складових власного капіталу;
- 2) форми первинних документів з обліку капіталу та розрахунків з акціонерами, графіки документообороту;

- 3) облікові реєстри, технологія обробки облікової інформації;
- 4) склад, порядок і строки подання внутрішньої звітності;
- 5) порядок проведення інвентаризації власного капіталу, тощо.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підприємство самостійно затверджує додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку (ст. 8, п. 5). При цьому робочий план рахунків виступає одним із елементів облікової політики суб'єкта господарювання і затверджується як додаток до Положення про облікову політику, тобто даний документ розглядається як один із документів системи нормативного регулювання бухгалтерського обліку на рівні підприємства.

Таким чином, передумовою формування облікової політики щодо власного капіталу, має стати детальний аналіз усіх параметрів у складі визначених груп найбільш впливових зовнішніх і внутрішніх факторів. Лише системний аналіз усієї сукупності зазначених факторів допоможе сформувати оптимальний варіант облікової політики щодо власного капіталу з урахуванням особливостей функціонування конкретного товариства.

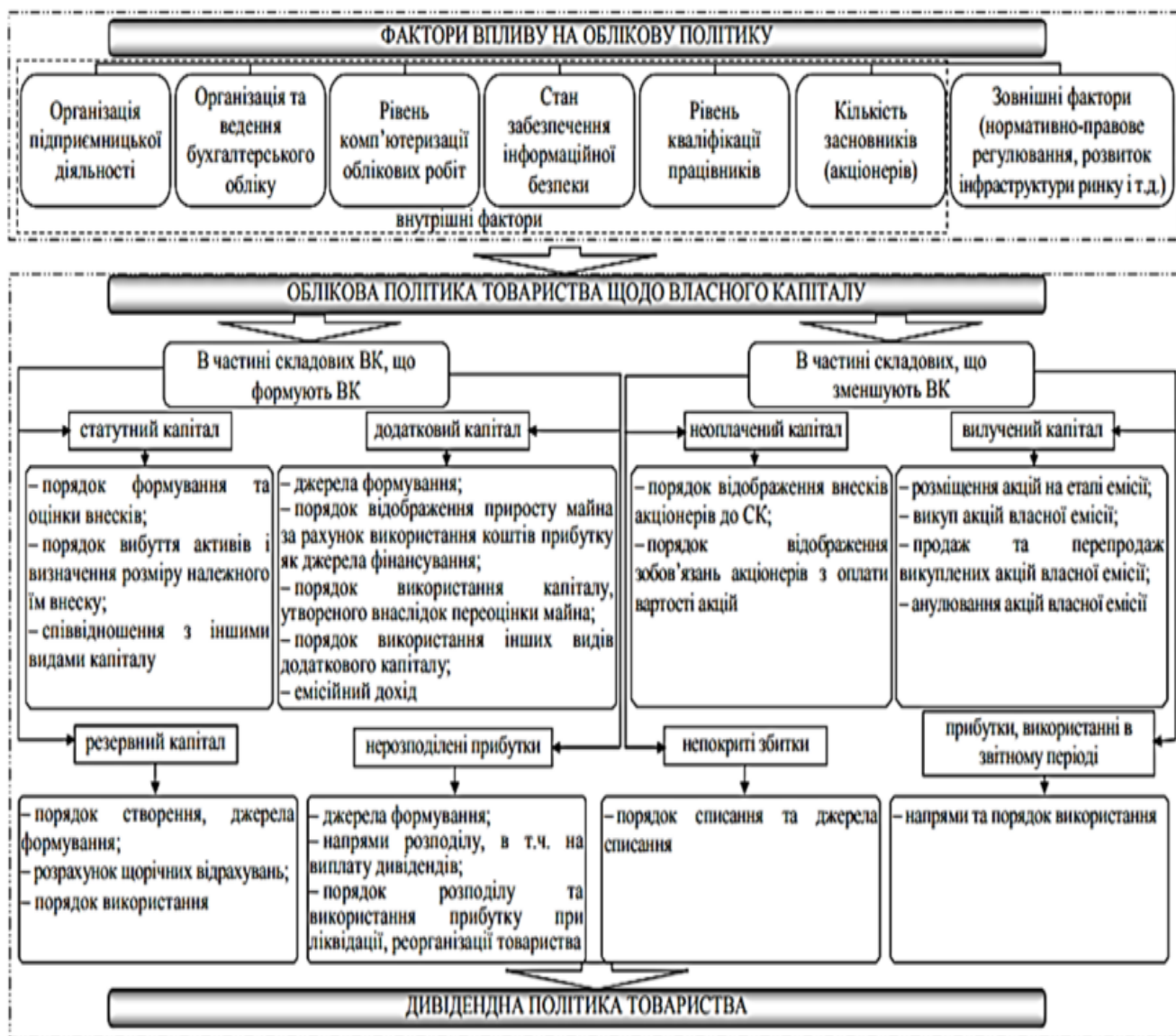

Рис. 3.2. Факторна модель облікової політики щодо власного капіталу суб'єкта господарювання. Складено на основі

В контексті удосконалення положень облікової політики власного капіталу необхідно враховувати і важливу для кожного АТ дивідендну політику, що слугує гарантом забезпечення прав акціонерів на частину прибутку товариства, розраховану пропорційно частці такого акціонера у загальній величині статутного капіталу АТ. Далі акціонерним товариством має розроблятися та впроваджуватися Положення про облікову політику, де регламентується питання щодо організації бухгалтерського обліку корпоративних прав акціонерів.

При цьому в частині обліку операцій з власним капіталом вважаємо за доцільне, щоб в Положенні про облікову політику були передбачені наступні елементи:

- положення (стандарт) бухгалтерського обліку щодо ведення обліку власного капіталу;
- склад і встановлення порядку вибуття учасників і визначення розміру частки належного їм капіталу;
- порядок формування, проведення щорічних відрахувань та використання фондів спеціального призначення;
- номенклатура робочих бухгалтерських документів;
- побудова аналітичних рахунків з обліку власного капіталу відповідно до робочого плану рахунків;
- оцінка внесків і порядок зміни (збільшення та зменшення) статутного капіталу;
- порядок розподілу чистого прибутку;
- проведення дивідендної політики;
- організація та порядок проведення внутрішньогосподарського контролю (інвентаризації) в частині складових власного капіталу.

Завдяки запропонованому складу елементів, які доцільно відобразити у Положенні про облікову політику щодо бухгалтерського обліку власного капіталу акціонерного товариства, система управління забезпечуватиме максимальну ефективність господарської діяльності кожного товариства, а реалізація обґрунтованих параметрів організаційної, методичної та технічної складових облікової політики стане тим дієвим засобом, який дозволить власникам створити таку систему бухгалтерського обліку, завдяки якій можна буде максимально задовольняти потреби в інформації для управління структурою власних джерел фінансування.

Виходячи із зазначеного, Положення про облікову політику власного капіталу АТ, як корпоративних прав акціонерів, пропонуємо його розробляти за переліком елементів, які наводяться на рисунку 3.3.

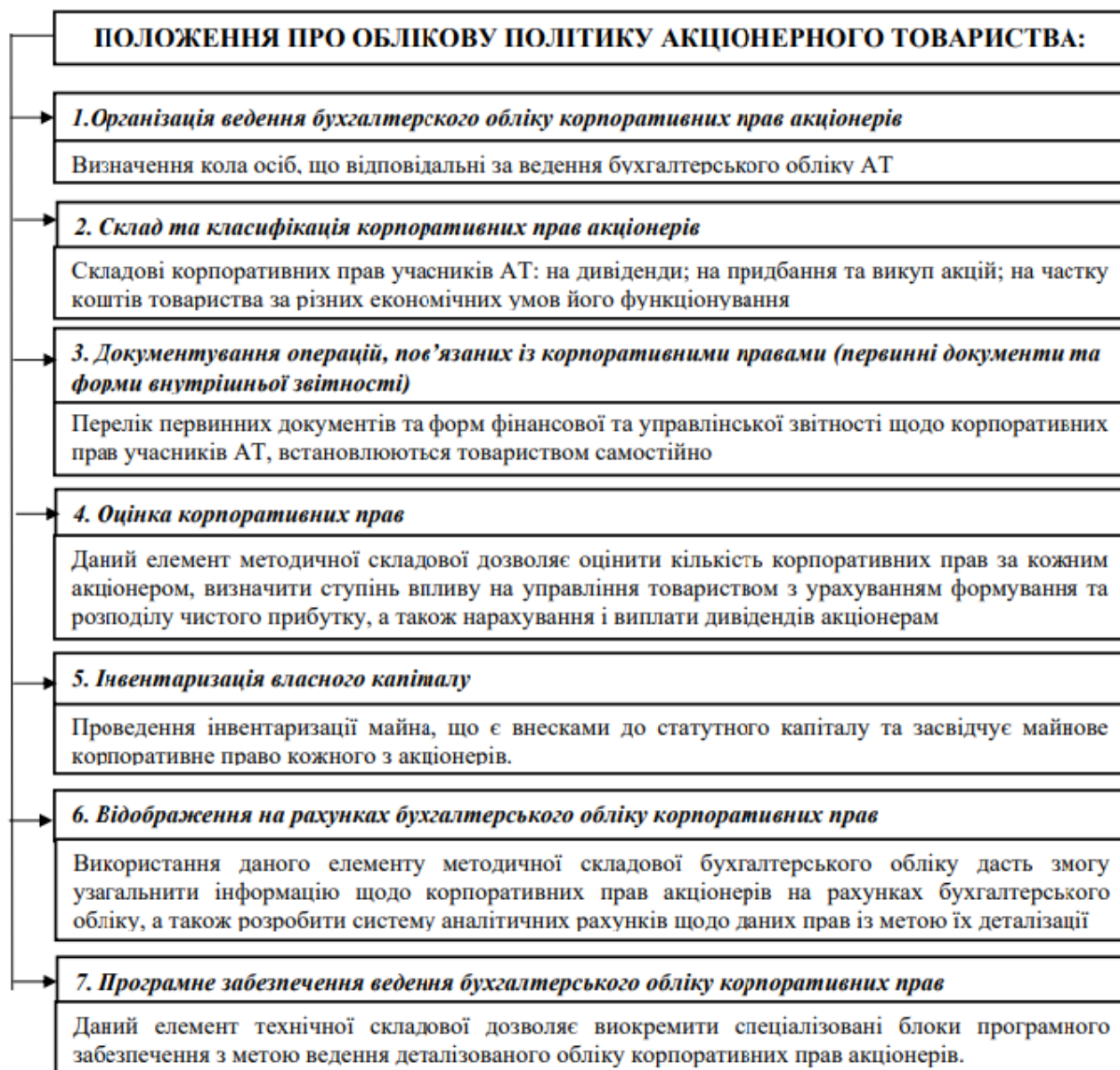

Рис. 3.3. Елементи облікової політики щодо власного капіталу, як корпоративних прав учасників, у Положенні про облікову політику акціонерного товариства

Очевидно, що питання облікової політики стосовно власного капіталу можуть віднайти своє певне відображення також і у відповідному розділі статуту акціонерного товариства, в якому згідно чинного законодавства відображається інформація про розмір статутного капіталу, резервного капіталу, а також про номінальну вартість простих і привілейованих акцій та характер розрахунків і сплату дивідендів по акціях кожного класу.

Виходячи з основних аспектів щодо значення в обліковому процесі та порядку формування, вважаємо, що облікова політика власного капіталу акціонерного товариства – це комплекс обраних товариством, з врахуванням ряду найбільш впливових зовнішнього і внутрішнього змісту факторів, ефективних засобів, які об'єднуються за організаційною, методичною і технічною складниками, затверджуються у Положенні про облікову політику товариства на відповідний період та в подальшому використовуються для складання, відповідно до умов чинного законодавства, прозорі і достовірної фінансової і управлінської звітності.

Висновки до 3 розділу

Особливо важливим питанням аудиту є перевірка правильності змін зареєстрованого капіталу. Величина зареєстрованого капіталу збільшується чи зменшується після перереєстрації в установчих документах з внесеними до них змінами у законодавчо визначені строки.

Дослідження впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на організацію бухгалтерського обліку руху статутного капіталу дозволило встановити, що визначальним елементом в організації системи обліку є максимальна аналітичність інформації щодо величини, структури та динаміки статутного капіталу в розрізі конкретних власників корпоративних прав. Ефективне управління рухом статутного капіталу можливе лише за умови наявності в суб'єктів управління необхідної економічної інформації, основну частку якої складає облікова інформація.

Для удосконалення проведення аудиту власного капіталу, необхідно зробити наступне:

- удосконалити форми первинних документів для обліку капіталу;
- розробити форми управлінської звітності;
- удосконалити аналітичний та синтетичний облік власного капіталу;
- удосконалити методичне забезпечення обліку власного капіталу на законодавчому рівні;

– розробити форми окремих робочих документів аудитора, які містять інформацію про рух та формування капіталу підприємства;

– розробити інформаційні джерела, в яких відображено процеси і господарські операції, пов'язані з формуванням і змінами елементів акціонерного капіталу тощо.

В даній роботі було досліджено методичні підходи та організацію обліку і аудиту власного капіталу підприємства, визначення основних процедур та пошук напрямів удосконалення процесу організації та обліку власного капіталу підприємств. Тому облік власного капіталу є важливим процесом інформаційного забезпечення оцінювання підприємства з боку кредитоспроможності та інвестицій. При цьому методично якісно сформована система обліку власного капіталу впливає на проведення аудиту та формування аудитором висновку. Проте, навіть при проведенні аудиту власного капіталу часто аудитори стикаються з проблемами, серед яких викривлення даних бухгалтерського обліку та недостатність документального і методичного забезпечення. Тому для врегулювання даних питань в роботі було запропоновано напрями удосконалення організації обліку та аудиту власного капіталу

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

В даній роботі було досліджено методичні підходи та організацію обліку, аналізу і аудиту власного капіталу підприємства, визначення основних процедур та пошук напрямів удосконалення процесу організації та обліку власного капіталу. Тому облік власного капіталу є важливим процесом інформаційного забезпечення оцінювання підприємства з боку кредитоспроможності та інвестицій. При цьому методично якісно сформована система обліку власного капіталу впливає на проведення аудиту та формування аудитором висновку. Проте, навіть при проведенні аудиту власного капіталу часто аудитори стикаються з проблемами, серед яких викривлення даних бухгалтерського обліку та недостатність документального і методичного забезпечення. Тому для врегулювання даних

питань в роботі було запропоновано напрями удосконалення організації обліку, аналізу та аудиту власного капіталу

З переходом до ринкових відносин та реформуванням власності сума статутного (пайового чи іншого додаткового – залежно від форм власності) капіталу підприємств фіксується в установчих документах, які реєструються в органах влади. Будь-які зміни такого капіталу повинні бути внесені у згадані документи, а останні перереєстровані в органах влади і заново подані контролюючим органам – податковій інспекції, фонду державного майна, комісії з цінних паперів тощо.

Оскільки така перереєстрація супроводжується значними витратами робочого часу працівників підприємств та коштів, у багатьох випадках цим нехтують. В результаті номінальна і реальна сума власного капіталу підприємств не співпадають.

Водночас така невідповідність загрожує негативними наслідками, особливо для рентабельних, а тому привабливих підприємств, оскільки їхня вартість, яка визначається за сумою власного капіталу, відображеного у Статуті підприємства та „Балансі” ф.№ 1 є заниженою проти реальної. Тому це може сприяти незаконному перерозподілу власності на селі, який з формальної юридичної логіки таким не виглядатиме.

Отже, на наш погляд, будь-які зміни власного капіталу підприємств повинні бути адекватно відображені на відповідних рахунках бухгалтерського обліку: 40 „Статутний капітал” або 41 „Пайовий капітал” чи 42 „Додатковий капітал” – залежно від форми власності на підприємстві, – не дивлячись на додаткові витрати пов’язані з коригуванням установчих документів.

Зважаючи на важливість розглянутої проблеми, перспективність її подальших досліджень очевидна, оскільки вирішити її можна лише об’єднавши зусилля економістів, юристів, бухгалтерів.

Власний капітал ПАТ «ДАТАГРУП» відображається в усіх формах фінансової звітності: Форма № 1 «Баланс», Форма № 2 «Звіт про фінансові

результати», Форма № 4 «Звіт про власний капітал» та Форма № 1. . 5 «Примітки до фінансової звітності».

Для вдосконалення існуючої системи обліку та аналізу акцій ПАТ «ДАТАГРУП» необхідно:

- збільшення власних оборотних коштів, це збільшення може бути досягнуто за допомогою системи заходів, спрямованих на ефективне управління дебіторською заборгованістю. Найефективнішим з них може бути акцентування уваги на зниженні витрат і збитків, спричинених недотриманням партнерами договірних зобов'язань, що вимагає суворого дотримання розрахунково-платіжної дисципліни;

- збільшення частки власних фінансових ресурсів, зменшення грошових надходжень від надання в оренду окремих об'єктів основних засобів, від власності на корпоративні права, нематеріальних активів та інших джерел;

- страхування кредитів для захисту їх від значних втрат через безнадійну заборгованість;

- уникати партнерства з фінансово нестабільними та неплатоспроможними компаніями;

- більшу частину коштів пропонується спрямувати на формування резервного капіталу, метою якого є запобігання зменшенню капіталу внаслідок збиткової діяльності, тобто фінансова консервація;

- дотримання співвідношення власного та позикового капіталу, умов залучення коштів, зниження рівня фінансового ризику, своєчасний і повний розрахунок з діловими партнерами;

- розробка системи заходів, спрямованих на оптимізацію оборотних коштів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-06>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/>
5. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. : офіційний веб-портал. - Режим доступу :
6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>
7. Положення «Про затвердження Порядку збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства» від 12.06.2018р. № 385 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. – URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
9. Безкоровайна Л.В. Особливості обліку власного капіталу на підприємствах / Л.В. Безкоровайна // Журнал МНУ ім. В.О. Сухомлинського. – 2015. – Вип. 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.global-national.in.ua/archive/4-2015/200.pdf>.
10. Біла О.Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств. Фінанси України. 2010. № 4. С. 112–119.

11. Бідник О.І. Поняття капіталу підприємства та його еволюція. Науковий вісник. 2007. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ponyattya-kapitalu-pidpriemstva-ta-yogo-evolyutsiya/viewer>
12. Бланк І.А. Управління формуванням капіталом. Київ : «Ніка-Центр», 2008. 510 с.
13. Бурлан С. А. Організація і методика аудиту : навч. посіб. / С. А. Бурлан, Н. О. Руденко. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. – 184 с.
14. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навч.закладів /Ф.Ф. Бутинець – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир. ПП «Рута», 2009.– 912 с.
15. Варічева Р.В., Боримська К.П. Облікова політика як інструмент організації бухгалтерського обліку власного капіталу на акціонерних товариствах. Вісник соціально-економічних досліджень. – 2011. – Вип. 3 (43). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/QOoDIPx>.
16. Голов С. Ф. Управлінський облік [Текст]. Підручник. / С. Ф. Голов. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 534 с.
17. Іванова Н.А. Організація і методика аудиту : навч. посіб. / Н.А. Іванова, О.В. Ролінський. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 216 с.
18. Жиглей И. В. Социальный капитал предприятия: экономическое обоснование и бухгалтерское отображение. Бухгалтерский учет, анализ и контроль: теория, методология, организация: Монография. – Житомир: ЖДТУ, 2007. – 448с.
19. Журба І. А. Управління власним капіталом підприємства. Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/27990/1/Zhurba.pdf>.
20. Кащена Н. Б., Цуканова О. В., Гаркуша Н. М. Методика економічного аналізу: сутність та елементи. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2014. Вип. 1. С. 40–51.
21. Назаренко О. В. Організаційні аспекти формування, обліку та аудиту власного капіталу підприємств / О. В. Назаренко, Т. С. Чижова // Економічна наука. – 2019. – № 9. – С. 30–34.

22. Малярець Л. М., Пономаренко Н. М. Управління процесом росту власного капіталу підприємства: моногр. Харків: вид. ХНЕУ, 2011. 132 с.
23. Пилипчук Н. М. Аудит власного капіталу та шляхи його подальшого удосконалення / Н.М. Пилипчук // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. – 2013. – Т. 18. Вип. 2/1. – С. 91–93.
24. Подмешальська Ю. В. Розробка програми аудиту власного капіталу / Ю. В. Подмешальська, Л.К. Феофанов, П. О. Горбатова // Економічна наука. – 2019. – № 3. – С. 50–57.
25. Радіонова Н.Й., Губа І.М. Аудит власного капіталу підприємства: шляхи удосконалення організації і методики. URL: <https://nauka-online.com/wp-content/uploads/2017/12/Radionova-Guba.pdf> (дата звернення 07.11.2022).
26. Терещенко І. В. Власний капітал підприємства: підручник. Київ: ЕКОБУД, 2014. 367 с.
27. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник./ Н.М. Ткаченко. [7-ме вид. перероб. і доп.] – К.: Алерта, 2016. – 928с.
28. Фабіянська В. Ю. Методичні аспекти проведення аудиту власного капіталу / В. Ю. Фабіянська, А.В. Арсенюк. // Ефективна економіка. – 2017. – № 6.
29. Хмелевська А. В., Незборецька Г. М. Власний капітал за атрибутами об'єкту бухгалтерського обліку. Сталий розвиток економіки. 2011. № 2. С. 192-194.

ДОДАТКИ

Додаток А

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2020 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	318515	315817
первісна вартість	1001	490381	518529
накопичена амортизація	1002	171866	202712
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	791509	808935
первісна вартість	1011	1963326	2101562
знос	1012	1171817	1292627
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	0	0
знос інвестиційної нерухомості	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	57820	57820
інші фінансові інвестиції	1035	1	1
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	1314	1034
Гудвіл	1050	14173	14173
Відстрочені аквізційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	1183332	1197780

1	2	3	4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	4887	4692
<i>Виробничі запаси</i>	1101	2612	2896
<i>Незавершене виробництво</i>	1102	42	1
<i>Готова продукція</i>	1103	109	104
<i>Товари</i>	1104	2124	1691
Поточні біологічні активи	1110	0	0
<i>Депозити перестраховання</i>	1115	0	0
<i>Векселі одержані</i>	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	132091	138334
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	2300	2124
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
<i>Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів</i>	1140	190	672
<i>Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків</i>	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	23392	31318
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	106513	202334
<i>Готівка</i>	1166	0	0
<i>Рахунки в банках</i>	1167	100934	198784
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
<i>Частка перестраховика у страхових резервах</i>	1180	0	0
у тому числі в:	1181	0	0
<i>резервах довгострокових зобов'язань</i>			
<i>резервах збитків або резервах належних виплат</i>	1182	0	0
<i>резервах незароблених премій</i>	1183	0	0
<i>інших страхових резервах</i>	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	9203	12895
Усього за розділом II	1195	278576	392369
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	1461908	1590149

1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	210709	210709
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	228515	228461
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	156	156
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	116050	301550
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1433	0	0
Усього за розділом I	1495	555430	740876
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Повільні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	369000	326000
Інші довгострокові зобов'язання	1515	232270	242003
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення на користь персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:	1531	0	0
резерв довгостроковим зобов'язанням			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв негарбованих прелій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату дивиденду	1545	0	0
Усього за розділом II	1995	601270	568003
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:	1610	1645	1528
довгостроковими зобов'язаннями			
товари, роботи, послуги	1615	112628	78688
рахуванням з бюджетом	1620	34140	27791
у тому числі з податку на прибуток	1621	10467	0
рахуванням зі страхування	1625	1810	0
рахуванням з оплати праці	1630	9154	0
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	35879	37663
Поточна кредиторська заборгованість за рахуваннями з учасниками	1640	0	0
Поточна кредиторська заборгованість зі внутрішніх рахуванням	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	51388	49812
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від незареєстрованих	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	58564	85788
Усього за розділом III	1695	305208	281270

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДАТАГРУП" Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	період
	2021.01.01 31720260

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2020 рік

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1285317	1320850
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписани, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховувачів у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(650645)	(751709)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	634672	569141
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резерві доцільності любов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховувачів в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	45653	45833
Дохід від зміни вартості акцій, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вкладених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(216266)	(212188)
Витрати на збут	2150	(99901)	(109663)
Інші операційні витрати	2180	(21912)	(17874)
Витрати від зміни вартості акцій, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	(0)	(0)
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	342246	275249
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	6500	17292
Дохід від білодіяльної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(88734)	(114065)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(27133)	(2665)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	232879	175811
збиток	2295	(0)	(0)

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(45362)	(34047)
Прибуток (збиток) від промислової діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:	2350	187517	141764
прибуток			
збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Доходівка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Доходівка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частина іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	187517	141764

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	12478	14834
Витрати на оплату праці	2505	329616	287640
Відрахування на соціальні заходи	2510	59064	52839
Амортизація	2515	157368	138495
Інші операційні витрати	2520	4565	7382
Разом	2550	563111	501190

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Примітка: д/н

Керівник

Штефанія Місайло Васильович

Головний бухгалтер

Володимир Олександрович Бортович

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДАТАГРУП" Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДН
2021.01.01
31720260

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2020 рік

Форма № 3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:	3000	1477934	1371853
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			
Повернення податків і зборів	3005	0	2
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	0	0
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	37663	35879
Надходження від повернення авансів	3020	2719	5922
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	7255	6412
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	71	4
Надходження від операційної оренди	3040	29568	22276
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	6377	9729
Витрачання на оплату:	3100	(477358)	(534608)
Товарів (робіт, послуг)			
Праці	3105	(272343)	(225956)
Відрачувань на соціальні заходи	3110	(61091)	(52334)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(284138)	(209272)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(47787)	(30732)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(167266)	(121291)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(69085)	(57249)
Витрачання на оплату авансів	3135	(6040)	(5292)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(1324)	(923)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(6)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(20991)	(53520)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	438302	370166
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:	3200	0	0
фінансових інвестицій			
необоротних активів	3205	681	1122
Надходження від отриманих:	3215	0	0
відсотків			
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0

1	2	3	4
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(229074)	(220435)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	(228393)	(219313)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	0	0
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(49792)	(11225)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(64359)	(81478)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(117)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	(114268)	(92703)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	95641	58150
Залишок коштів на початок року	3405	106513	48619
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	180	(256)
Залишок коштів на кінець року	3415	202334	106513

Примітки: д/н

Керівник

Шелемба Михайло Васильович

Головний бухгалтер

Волнянська Оксана Борисівна

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	0	0	0	0	0	0	0	0
Погашення заборгованості з капіталу	4245	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260	0	0	(54)	0	0	0	0	(54)
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	0	0	0	0	0	0	0	0
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення частки в капіталі	4275	0	0	0	0	0	0	0	0
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни в капіталі	4290	0	0	0	0	0	0	0	0
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом змін у капіталі	4295	0	0	(54)	0	187517	0	0	187463
Залишок на кінець року	4300	210709	0	228461	156	301550	0	0	740876

Примітки: д/н

Керівник

Шелемба Михайло Васильович

Головний бухгалтер

Волнянська Оксана Борисівна

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДАТАГРУП"
#31720260

Фінансова звітність за 2021 рік

2021 2020

Ю900108 Баланс (Звіт про фінансовий стан)

АКТИВ

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	315 817.00	297 894.00
первісна вартість	1001	518 529.00	532 082.00
накопичена амортизація	1002	202 712.00	234 188.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0.00	0.00
Основні засоби	1010	808 935.00	965 302.00
первісна вартість	1011	2 101 562.00	2 384 495.00
знос	1012	1 292 627.00	1 419 193.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	0.00
первісна вартість	1016	0.00	0.00
знос	1017	0.00	0.00
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	0.00
первісна вартість	1021	0.00	0.00
накопичена амортизація	1022	0.00	0.00
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	57 820.00	135 275.00
інші фінансові інвестиції	1035	1.00	1.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0.00	0.00
Відстрочені податкові активи	1045	1 034.00	534.00
Гудвіл	1050	14 173.00	1 260 629.00
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	0.00
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	0.00
Інші необоротні активи	1090	0.00	0.00
Усього за розділом I	1095	1 197 780.00	2 659 635.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	4 692.00	18 760.00
Дивіденди на виплату	1101	0.00	0.00

Інші необоротні активи	1090	0.00	0.00
Усього за розділом I	1095	1 197 780.00	2 659 635.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	4 692.00	18 760.00
Виробничі запаси	1101	2 896.00	3 605.00
Незавершене виробництво	1102	1.00	3.00
Готова продукція	1103	104.00	258.00
Товари	1104	1 691.00	14 894.00
Поточні біологічні активи	1110	0.00	0.00
Депозити перестрахування	1115	0.00	0.00
Векселі одержані	1120	0.00	0.00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	138 334.00	149 128.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0.00	0.00
з бюджетом	1135	2 124.00	3 570.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	0.00
з нарахованих доходів	1140	672.00	1 169.00
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	0.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	31 318.00	50 194.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	0.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	202 334.00	204 598.00
Готівка	1166	0.00	0.00
Рахунки в банках	1167	198 784.00	199 548.00
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	0.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	0.00
у тому числі в резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	0.00
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	0.00
резервах незароблених премій	1183	0.00	0.00
інших страхових резервах	1184	0.00	0.00
Інші оборотні активи	1190	12 895.00	16 069.00
Усього за розділом II	1195	392 369.00	443 488.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	0.00
Баланс	1300	1 590 149.00	3 103 123.00

ТАСИВ

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	210 709.00	210 709.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	0.00
Капітал у дооцінках	1405	0.00	0.00
Додатковий капітал	1410	228 461.00	228 408.00
Емісійний дохід	1411	0.00	0.00
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	0.00
Резервний капітал	1415	156.00	156.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	301 550.00	268 432.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	0.00
Вилучений капітал	1430	0.00	0.00
Інші резерви	1435	0.00	0.00
Усього за розділом I	1495	740 876.00	707 705.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	0.00
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	0.00
Довгострокові кредити банків	1510	326 000.00	0.00
Інші довгострокові зобов'язання	1515	242 003.00	1 935 415.00
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	0.00
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	0.00
Цільове фінансування	1525	0.00	0.00
Благодійна допомога	1526	0.00	0.00
Страхові резерви	1530	0.00	0.00
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	0.00
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	0.00
резерв незароблених премій	1533	0.00	0.00
інші страхові резерви	1534	0.00	0.00
Інвестиційні контракти	1535	0.00	0.00
Привозний фонд	1540	0.00	0.00
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	0.00
Усього за розділом II	1595	568 003.00	1 935 415.00
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0.00	0.00
Векселі видані	1605	0.00	0.00
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 528.00	1 426.00
товари, роботи, послуги	1615	78 688.00	197 596.00

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 374 015.00	1 285 317.00
Чисті зароблені страхові премії	2010	0.00	0.00
Премії підписані, валова сума	2011	0.00	0.00
Премії, передані у перестраховування	2012	0.00	0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0.00	0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0.00	0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	749 207.00	650 645.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0.00	0.00
Валовий: прибуток	2090	624 808.00	634 672.00
збиток	2095	0.00	0.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0.00	0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0.00	0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0.00	0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0.00	0.00
Інші операційні доходи	2120	38 226.00	45 653.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0.00	0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0.00	0.00
Дохід від використання коштів, звільнених від оподаткування	2123	0.00	0.00
Адміністративні витрати	2130	219 781.00	216 266.00
Витрати на збут	2150	100 992.00	99 901.00
Інші операційні витрати	2180	21 245.00	21 912.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0.00	0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0.00	0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	321 016.00	342 246.00
збиток	2195	0.00	0.00
Дохід від участі в капіталі	2200	25 478.00	0.00
Інші фінансові доходи	2220	0.00	0.00
Інші доходи	2240	8 137.00	6 500.00
Дохід від благодійної допомоги	2241	0.00	0.00
Фінансові витрати	2250	120 407.00	88 734.00
Втрати від участі в капіталі	2255	282.00	0.00

Інші доходи	2240	8 137.00	6 500.00
Дохід від благодійної допомоги	2241	0.00	0.00
Фінансові витрати	2250	120 407.00	88 734.00
Втрати від участі в капіталі	2255	282.00	0.00
Інші витрати	2270	29 356.00	27 133.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0.00	0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	204 586.00	232 879.00
збиток	2295	0.00	0.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-39 645.00	-45 362.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0.00	0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	164 941.00	187 517.00
збиток	2355	0.00	0.00

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0.00	0.00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0.00	0.00
Накопичені курсові різниці	2410	0.00	0.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та опільних підприємств	2415	0.00	0.00
Інший сукупний дохід	2445	0.00	0.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0.00	0.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0.00	0.00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0.00	0.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	164 941.00	187 517.00

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	12 445.00	12 478.00
Витрати на оплату праці	2505	336 542.00	329 616.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	62 759.00	59 064.00
Амортизація	2515	180 431.00	157 388.00
Інші операційні витрати	2520	6 476.00	4 565.00
Разом	2550	598 653.00	563 111.00